

POSTOJNSKA JAMA

CAVE-GROTTE-HÖHLE

LETNO POROČILO
2018

Kazalo

UVODNI DEL	1	
1	POUDARKI POSLOVANJA DRUŽBE POSTOJNSKA JAMA, D. D. V LETU 2018.....	1
2	POMEMBNEJŠI DOGODKI V DRUŽBI POSTOJNSKA JAMA, D. D. V LETU 2018.....	1
2.1	Strukturne spremembe	1
2.2	Pomembnejši dogodki, novi izdelki ter pospeševanje prodaje	1
2.3	Interno komuniciranje	3
2.4	Družbena odgovornost	3
2.5	Znanstveno delo in raziskovanje	3
POSLOVNO POROČILO	7	
1	POMEMBNEJŠI PODATKI O DRUŽBI POSTOJNSKA JAMA, D. D.	7
1.1	Najpomembnejše dejavnosti:.....	7
1.2	Zakonska ureditev statusa družbe:.....	7
2	PREDSTAVITEV DRUŽBE - ORGANIGRAM	8
2.1	Organiziranost družbe:	8
2.2	Povezane osebe.....	9
2.3	Lastniška struktura in delnice	10
2.3.1	Lastniška struktura	10
2.3.2	Delnice	10
2.4	Mejniki v zgodovini družbe oz. skupine	10
2.5	Uresničevanje razvojne strategije v letu 2018	11
2.5.1	Poslanstvo.....	11
2.5.2	Vizija	11
2.5.3	Strateški cilji.....	11
3	POROČILO O VODENJU IN UPRAVLJANJU/CORPORATE GOVERNANCE	12
3.1	Sistem upravljanja.....	12
3.2	Upravni odbor.....	12
3.3	Notranji nadzor in notranja kontrola	13
4	ANALIZA POSLOVANJA	13
4.1	Trendi in napovedi	13
4.1.1	Svet, Evropa	13
4.1.2	Slovenija	14
4.2	Tržni položaj	14
4.2.1	Park Postojnska jama	14
4.2.2	Ciljne skupine.....	15
4.2.3	Kazalniki poslovanja.....	16
4.2.4	Struktura in obseg prihodkov	17
4.2.5	Struktura in obseg odhodkov	17
4.2.6	Struktura in obseg sredstev	18
4.2.7	Struktura in obseg obveznosti do virov sredstev	19
4.3	Načrti za leto 2019	20
4.4	Upravljanje tveganj.....	20
4.5	Koncesijska dajatev	21
4.5.1	Plačila koncesijske dajatve v letu 2018 v državni proračun in proračuna Občin Postojna in Pivka	24
4.5.2	Poročanje v skladu s sprejetimi sodili o ločenem evidentiranju različnih dejavnosti	24
4.6	Najem kulturnega spomenika državnega pomena PREDJAMA – GRAD JAMA	25
4.7	Transakcije s povezanimi osebami.....	26
4.7.1	Transakcije z matično družbo Batagel & Co., d.o.o.	26
4.7.2	Transakcije s povezano družbo Krasoprema d.o.o.....	27
4.7.3	Transakcije z odvisno družbo Hotel Cerkno d.o.o.....	27
5	RAZISKAVE IN RAZVOJ IZDELKOV, STORITEV IN PROCESOV	27
TRAJNOSTNI RAZVOJ	29	
1	UPRAVLJANJE KADROV	29
1.1	Gibanje števila zaposlenih od leta 2015 do 2018	29
1.2	Izobrazbena struktura zaposlenih	30

1.3	Starost zaposlenih.....	32
1.4	Štipendiranje in druge oblike tovrstnega sodelovanja	33
1.5	Varnost pri delu in skrb za zdravje.....	33
1.6	Razvoj kadrov	33
2	DOBAVITELJI.....	34
2.1	Gostinstvo	34
2.2	Trgovina.....	34
2.3	Storitve, ostalo	34
3	KUPCI	35
3.1	Standardi kakovosti.....	35
3.2	Reklamacije.....	35
3.3	Družbenodgovorni produkti in storitve.....	35
4	VAROVANJE OKOLJA	35
4.1	Okoljska politika in ključni dosežki v letu 2018	35
4.2	Varčevanje z naravnimi viri.....	36
4.3	Ravnanje z odpadki	36
4.4	Kakovost zraka	36
4.5	Varno ravnanje s škodljivimi in nevarnimi snovmi.....	36
4.6	Električna energija	37
4.7	Energetska učinkovitost	37
4.8	Skrb za naravno okolje	37
4.9	Ekološke storitve in izdelki.....	38
4.10	Skrb za ekološko osveščene dobavitelje	38
4.11	Projekti na področju ekologije.....	38
4.12	Standardi in zakonske določbe na področju ravnanja z naravnim okoljem.....	39
	RAČUNOVODSKO POROČILO	40
1	RAČUNOVODSKI IZKAZI DRUŽBE.....	40
1.1	Bilanca stanja.....	40
1.2	Izkaz poslovnega izida.....	41
1.3	Izkaz denarnih tokov	42
1.4	Izkaz gibanja kapitala	43
2	POJASNILA K RAČUNOVODSKIM IZKAZOM	44
2.1	Poročajoča družba	44
2.2	Podlaga za sestavitev.....	44
2.3	Obvladovanje finančnega tveganja	51
3	RAZKRITJA POSTAVK V RAČUNOVODSKIH IZKAZIH	54
4	DOGODKI PO DATUMU BILANCE STANJA.....	71
5	IZJAVA POSLOVODSTVA	71
6	IZJAVA O UPRAVLJANJU	71
7	MNENJE POOBlašČENEGA REVIZORJA	73
8	SEZNAM RAZKRITIJ	75

UVODNI DEL

1 **POUDARKI POSLOVANJA DRUŽBE POSTOJNSKA JAMA, D. D. V LETU 2018**

	2016	2017	2018	v EUR Indeks 18/17
Poslovni prihodki	20.706.747	24.861.443	28.409.125	114
Poslovni izid iz poslovanja (EBIT)	5.818.841	7.893.892	10.128.804	128
Poslovni izid iz poslovanja pred amortizacijo (EBITDA)	6.921.037	9.220.481	11.488.022	125
Čisti poslovni izid	5.049.545	6.481.842	8.452.575	130
Denarna sredstva iz poslovanja (CASH FLOW)	6.151.741	7.808.431	9.811.793	126
Neto poslovna sredstva	29.608.905	33.893.460	39.991.373	118
Lastniški kapital	24.300.937	29.803.716	36.950.223	124
Zaposleni na dan 31.12. (iz delovnih ur)	170	182	201	111
Povprečno število zaposlenih v letu	179	193	209	108
Dodana vrednost na zaposlenega (iz povprečja zaposl.) (EBITDA + stroški dela /povp. št. zaposl.)	66.964	75.855	84.690	112
Donos na kapital %	22,81%	23,96%	25,32%	106
Čisti dobiček na delnico	15,1	19,38	25,27	130

2 **POMEMBNEJŠI DOGODKI V DRUŽBI POSTOJNSKA JAMA, D. D. V LETU 2018**

2.1 **Strukturne spremembe**

V letu 2018 je družba nadaljevala s konsolidacijo lastništva v družbah Certa holding d.d. in Certa d.d. Z rednimi odkupi delnic in izvedenima prevzemoma obeh družb v letu 2018 je Postojnska jama d.d. pridobila večinski delež v obeh družbah. Na dan 31.12.2018 je imela družba v lasti 77,19% delnic družbe Certa holding d.d. ter 36,31% v družbi Certa d.d. Zaradi določil statuta družbe Certa holding d.d. ima družba Postojnska jama d.d. samo 10% glasovalnih pravic. Družbe v skupini Certa (Tik d.o.o., Hotel Cerčno d.o.o., Certa d.d. in Certa holding d.d.) se vključujejo v konsolidacijo na ravni skupine Postojnska jama. Postojnska jama d.d. pa se vključje v konsolidacijo na ravni skupine Batagel.

2.2 **Pomembnejši dogodki, novi izdelki ter pospeševanje prodaje**

- marketinško obeleženje obletnice »200-letnica odkritja Postojnske jame«
- organizacija osrednje prireditve »Poklon Postojnski jami«
- promocija in organizacija odprtja perona Luka Čeč v Koncertni dvorani Postojnske jame
- aktivnosti v zvezi z naložbo v Vila Planinka Jezersko (prenova, promocija)
- aktivnosti v zvezi z naložbo v Certa Holding in Certa Podjetje za upravljanje in investiranje
- vodenje laboratorija ter aktivno delovanje v projektu »Zmajevi mladički«
- aktivno sodelovanje v mednarodnem projektu določitve genoma človeške ribice
- promocija trajnostne usmeritve s postavitvijo čebelnjaka v Parku Postojnske jame
- promocija posebne znamke, ki obeležuje 200 let odkritja človeške ribice
- aktivnosti v zvezi s promocijo hotela Jama in drugih gostinskih objektov
- produkcija in promocija izdelkov lastne blagovne znamke Authentics
- promocija lastne produkcije sladoleda Baby Dragon in Ice Cream

- aktivnost v zvezi z dopolnjevanjem ponudbe in promocijo v Postojnski jami, Predjamskem gradu, EXPO
- sodelovanje pri celoletnem urejanju zunanjšega izgleda Parka Postojnske jame in novoletni krasitvi
- promocija in intenzivno komuniciranje z javnostmi (oglaševanje in PR)
- inovativna promocija poklicev v turizmu in gostinstvu, sodelovanje s šolami (OŠ Košana, British international school of Ljubljana,
- organizacija protokolarnih in posebnih obiskov (nizozemski pisatelj Toon Tellegen, predsednika ustavnega sodišča Kraljevine Belgije dr. Jean Spreutels in baron dr. André Alen, predsednik Ustavnega sodišča Zvezne republike Nemčije prof. dr. Andreas Voßkuhle, Matteo Bocelli)
- organizacija prireditvev (Binkoštno slavje, Jaslice v Postojnski jami, razstave, priložnostni dogodki...)
- sodelovanje pri organizaciji dogodkov drugih organizatorjev;
- prenova, dodajanje jezikov (skupaj 17 jezikov) in promocija spletne strani www.postojnska.jama.eu
- spremljanje, komuniciranje in oglaševanje preko spletne strani in aktualnih socialnih omrežij (Facebook, Twitter, Instagram ...)
- pospeševanje prodaje, spremljanje in odgovarjanje na mnenja gostov na spletnih portalih TripAdvisor in Booking
- organizacija fotografiranja za arhiv in potrebe tržnega komuniciranja
- produkcija in promocija video filmov za arhiv in spletno komuniciranje
- priprava različnih foto, video in tiskanih materialov za STO in sodelovanje pri komuniciranju
- pobuda, uvajanje in promocija posebnih akcij pospeševanja prodaje za posebne ciljne skupine – družinske vstopnice, redne avtobusne linije, gostinske in trgovske storitve, pospeševanje prodaje na licu mesta ...
- sodelovanje pri posebnih TV oddajah tuje produkcije ter sprejem novinarskih ekip iz vsega sveta (Ocean TV Kan, Meridiano IT, Nikon.si, Places Travel ZDA, The Independent VB, The Guardian VB, Canal Cocina ŠP, Metro News Braz, Le Parisien Fran, NTV Rusija, Chanel 4 VB, ORF Avstr., BBC VB, Mein Sonntag Avstr., RTS24 za Kit., RAI3 Ital., Femmes d'aujourd Belg., Ocean TV Fran., KeskiSuomalainen Fin, Eterno Ulisee Ital, La Stampa Ital, Travesias Meh, Pink Week – različni, Dnes in Idnes Češka, La Marseillaise FR, Europe Up Close ZDA, Gazprom Media Rus, La Repubblica Ital, Mediamasters Srb, Encore Švica, NZZ am Sontag Švica, Elle Švica, National Geographic VB, ORF 3 Avstr, CNN VB, Vagabond Šved, TGC24 Ital., La Stampa Ital., Slovenski radio Argent., Canada TV Kan., Radio Trst Ital, ...)
- sodelovanje pri posebnih TV oddajah domače produkcije ter sprejem novinarskih ekip (SIOL, Radio1, Pop Tv, Primorske novice, RTV SLO 1, Zgodovina.si, PlanetTV, Radio Koper, Dele, MMC, Demokracija, STA, Primorski val, Radio 94, Finance, Večer, Nedeljski dnevnik in Dnevnik, The Slovenia Times, A-kanal, RTV Maribor, Lady, Svet24, Oddaje Dobro jutro, Dan, Studio ob 17, kdo bi vedel, Fircologi, Volan, Infodrom, ...)
- organizacija (izdelava itinerarja) in spremljanje novinarjev, bloggerjev in vlogerjev ter spremljanje njihove odzivnosti (prihajali so iz: Slovenije, Italije, Avstrije, Nemčije, Francije, Velike Britanije, Nizozemske, Finske, Poljske, Češke, Portugalske, Švedske, Belgije, Turčije, Bolgarije, Danske, ZDA, Avstralije, Brazilije, Kitajske ...)
- oblikovanje, produkcija in organizacija ponatisa različnih promocijskih tiskovin (priročniki, ceniki, prospekti, priložnostne tiskovine za sejemske nastope in druge predstavitve)
- oblikovanje in produkcija poslovnih tiskovin (vabila, osebne vizitke, meniji, mape, vrečke, ...)
- priprava oglasov in člankov, naročanje oglaševanja v tujih in domačih medijih (tisk, radio, televizija)
- ažuriranje vsebine in zakup novih lokacij občestnih in drugih informativnih in promocijskih tabel (Slovenija, Italija, Hrvaška, Avstrija)

- predstavitev na vseh pomembnejših sejmih, delavnicah in borzah, ki jih organizira STO
- distribucija materialov za novinarje in turistične agente preko USB nosilcev (namesto tiskovin)
- sodelovanje pri produkciji knjig, šolskih učbenikov (pomoč pri fotografijah in besedilih za učbenike)
- začetek priprav na obeležitev 200 letnice organiziranega obiska Postojnske jame
- sodelovanje in promocija v podpori in podpisovanju sporazuma o upravljanju Klasičnega krasa kot območja svetovne dediščine za kandidaturo za vpis na seznam svetovne dediščine UNESCO
- promocija prejetih nagrad: znamka kakovosti Slovenia Unique Experiences – uvrstitev produkta »Po poteh Luke Čeča« med prva izbrana slovenska petzvezdična doživetja, Velika nagrada GTZ, Zlati certifikat bonitetne odličnosti AAA, Trip Advisor Awards, Ugledni delodajalec, polni certifikat DPP, nagrade zaposlenim ...
- aktivnosti v zvezi z varovanjem intelektualne lastnine

2.3 Interno komuniciranje

- srečanja zaposlenih z direktorjem;
- soorganizacija priložnostnih dejavnosti za zaposlene
- obdarovanje Božička za otroke zaposlenih

2.4 Družbena odgovornost

- omogočanje ogleda Postojnske jame posebnim skupinam (otroci iz rejniških skupin, mladi športniki in umetniki, otroci na rehabilitaciji in drugi);
- podpora mladim športnikom in umetnikom pri razvoju njihovih aktivnosti

2.5 Znanstveno delo in raziskovanje

Sodelovanje z Inštitutom za raziskovanje krasa ZRC SAZU (IZRK)

Inštitut za raziskovanje krasa kot strokovna inštitucija in pogodbeni partner izvaja redni monitoring vplivov rabe naravnih vrednot Postojnski in Predjamski jamski sistem. Področje monitoringa zajema spremljanje jamske mikroklimе, biološki monitoring, spremljanje rasti zelene obrasti v jami, vnos organskih snovi, stanje onesnaženosti voda in ostalo.

V okviru rednega monitoringa jamske mikroklimе so strokovnjaki IZRK sami in v sodelovanju z ostalimi mednarodnimi in domačimi raziskovalnimi ustanovami izvajali dodatne raziskave v Postojnski jami, ki se financirajo tudi iz drugih virov, in sicer:

- dolgoročne meritve mikro premikov ob prelomnih conah v Postojnski jami s štirimi ekstenziometri (vodja projekta dr. Stanka Šebela)
- v sodelovanju z ARSO, Uradom za seizmologijo in geologijo (mag. Mladen Živčič) ter Univerzo v Trstu (dr. Giovanni Costa) so v Tartarusu Postojnske jame nadaljevali z meritvami seizmične aktivnosti v jami (nosilec dr. Stanka Šebela); Seizmološka postaja v Postojnski jami je edina v Sloveniji, ki zaznava najmanjše šume iz okolja; projekt se navezuje na meritve z ekstenziometri, omenjene v predhodni alineji;
- nadaljujejo večletno spremljanje rasti sige (od leta 1963) v Rovu novih podpisov s pomočjo kontrolne sigaste plošče;
- proučujejo rečni sediment reke Pivke; namen je kemijska analiza, ugotoviti mikrobno biodiverzitetu ter mikrobno metabolični profil (dr. Janez Mulec)
- spremljajo vpliv turistične rabe na kakovost jamskega zraka (dr. Janez Mulec);

- izvajajo zvezne raziskave pretakanja padavin in prenosa onesnaženja skozi kras - strop Postojnske jame;
- opazujejo intenziteto raztapljanja in odlaganja sige;
- izvajajo vzorčevanje prenikle vode in določanje koncentracije anorganskega ogljika ter meritev koncentracij CO₂ v zraku in vodi;
- v sodelovanju s podjetjem MEIS nadaljujejo razvojni projekt, ki spremlja vpliv naravnih in antropogenih procesov na mikro meteorologijo Postojnske jame s pomočjo uporabe numeričnih modelov ter sodobnih metod zajemanja in prenosa okoljskih podatkov; (dr. Franic Gabrovšek).

Sodelovanje z Inštitutom Jožef Stefan

Inštitut Jožef Stefan (IJS) je leta 2018 nadaljeval z raziskavo, s katero ugotavljajo korelacijo med koncentracijo (aktivnostjo) radona v zraku ter s termoluminiscentnimi dozimetri (TLD) izmerjeno dozo v okolju z visokimi koncentracijami radona. Raziskavo tudi v letu 2019 nadaljujejo v Pisanem rovu Postojnske jame. Če bodo meritve potrdile korelacijo, bo mogoče razviti dozimeter, s pomočjo katerega bi bilo mogoče na preprost in relativno hiter način določiti koncentracije radona in posledično doze sevanja zaradi radona, kar bi bilo lahko dobrodošlo tudi za vse tiste zaposlene, ki svoje delo opravljajo v okolju z ionizirajočim sevanjem.

Druga raziskava, ki jo izvaja IJS, so paleoklimatske raziskave, v katerih želijo na osnovi analize sige iz Pisanega rova Postojnske jame ugotoviti, kako se je spreminjala temperatura in količina padavin v obdobju pred 12.900 – 11.700 leti, to je v obdobju, ko se je začasno obrnil trend globalnega segrevanja po koncu zadnje ledene dobe.

Sodelovanje z Geografskim inštitutom Antona Melika ZRC SAZU

Projekt, ki traja do 2020, je namenjen vzorčenju stalagmitov za preučevanje paleoklime na podlagi kalcitnega zapisa. V letu 2018 so izbrali primerne stalagmite, ki bodo dokumentirani, popisani, fotografirani in izmerjeni. Vzorce bodo analizirali s pomočjo rentgena in ugotovili njihovo mineraloško sestavo. V drugem delu bodo opravili analizo z izotopnim masovnim spektrometrom. Ugotavljali bodo stabilno izotopsko sestavo ogljika in kisika, ki sta najpogosteje uporabljana elementa za interpretacijo podnebja v davni preteklosti. Poleg te standardne metode bomo uporabili tudi novo metodo merjenja tako imenovanih »spojenih« izotopov (ang. »clumped« isotopes), ki so trenutno edina neposredna analiza preteklih temperatur okolja. Nazadnje bomo ugotavljali starost materiala z analizo izotopov urana in torija (U-Th). Raziskave vodi dr. Matej Lipar.

Izvajanje biološkega monitoringa podzemnih sistemov

Biološki monitoring smo v letu 2018 nadaljevali v skladu s programom. Izvajala ga dva biologa, ki opravljata tudi skrbništvo jamskih živali, ki so na ogled javnosti v Speleobiološki postaji in v Koncertni dvorani Postojnske jame. Osnovni program biološkega monitoringa so v skladu s Priporočili ZRSVN OE Nova Gorica že leta 2009 pripravili mag. Slavko Polak, dr. Tanja Pipan in dr. Jani Mulec (Inštitut za raziskovanje krasa ZRC SAZU). Na osnovi dosedanjega kratkoročnega programa, poročil in izkušenj predhodnega koncesijskega obdobja v obeh jamskih sistemih sta oba biologa dopolnila izvedbeni program biološkega monitoringa za obdobje od 2015 – 2018. Metodologija, vzorčna mesta in seznam indikatorskih vrst jamskih živali so usklajeni z dosedanjim programom in dopolnjeni glede na izkušnje. Monitoring se nanaša predvsem na kopenske vrste jamskih živali.

Sodelovanje v Biotehniško fakulteto Univerze v Ljubljani

Katedra za zoologijo, Oddelek za biologijo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, Postojnska jama d.d. in britanska BBC so 2018 pristopili k projektu, katerega namen je bil opazovanje in snemanje odraslih

osebkov človeške ribice (*Protens anguinus*) z IR kamero za prepoznavanje za spol specifičnega vedenja in interakcij med odraslimi osebkami. Snemanje je potekalo tako v naravnem habitatu, v nekdanjih betonskih bazenih v Tartarusu Postojnske jame kot tudi v za ta namen posebej izdelanih akvarijih. Opazovanje vedenja in interakcije živali, ki se nadaljujejo še v letu 2019, bodo v pomoč pri izbiri potencialno kompatibilnih osebkov/parov v kontroliranih umetnih pogojih.

Uspešno gojenje človeških ribic v ujetništvu in sodelovanje z Biotehniško fakulteto Univerze v Ljubljani

Po uspešnem razmnoževanju človeških ribic smo v začetku leta 2017 s strani ARSO pridobili dovoljenja za gojenje človeških ribic. 21 mladih osebkov se v laboratorijskem delu Postojnske jame uspešno razvija. Na akvarijih so še naprej nameščene IR kamere, s pomočjo katerih strokovna ekipa in obiskovalci lahko spremljajo dogajanje in razvoj mladih človeških ribic. Hranimo jih s svežo, gojeno hrano. Konec leta 2018 smo jih postopoma začeli premeščati v večje akvarije, v katerih smo uredili simulacijo naravnega okolja v skladu s tistim, ki smo ga pripravili za projekt za snemanje z BBC. Pri strokovnih dilemah se posvetujemo z biologi z Biotehniške fakultete z Univerze v Ljubljani. Postojnska jama vedenje in razvoj človeških ribic še naprej sistematično spremlja in dokumentira, saj gre za pomembno priložnost za nova znanstvena dognanja o tem ogroženem prebivalcu krasi, o katerem je znanega še dokaj malo.

Sodelovanje z Zavodom za varstvo pri delu Ljubljana

Zaposleni v Postojnskem in Predjamskem jamskem sistemu so izpostavljeni delu v okolju z ionizirajočim sevanjem. V skladu z aktualno delovno zakonodajo smo kot upravljavec dolžni izvajati merjenje prejetih doz koncentracij radonovih potomcev. V ta namen Zavod za varstvo pri delu Ljubljana z detektorji sledi in merilnimi instrumenti meri koncentracijo radona in radonovih potomcev. Na podlagi meritev se izračuna letna učinkovita doza prejetih inhalacij radonovih potomcev za vsakega zaposlenega, ki svoje delo opravlja v jamskem okolju.

Dvig kakovosti usposabljanja jamskih vodnikov za vodenje po odprtih jamah podelitev novih licenc

Postojnska jama je že od leta 2014 s strani Ministrstva za okolje in prostor pooblaščen organizacija, ki izvaja usposabljanje in preverjanje usposobljenosti za jamske vodnike za vodenje po odprtih jamah. V letu 2018 smo v skladu z Zakonom o varstvu podzemnih jam in v skladu s Pravilnikom o usposobljenosti za vodenje po odprtih jamah, ki so urejene za turistični obisk (Ur. l. RS 77 / 08) usposobili in podelili licence za jamskega vodnika 14 novim kandidatom. Izvajalci usposabljanja so strokovnjaki z IZRK ZRC SAZU, izkušeni jamski vodniki in jamarji. Z ustreznimi usposobljenimi vodniki zagotavljamo visok nivo varnosti obiskovalcev in kakovosti interpretacije jame.

Poletna krasoslovna šola

Inštitut za raziskovanja krasi ZRC SAZU iz Postojne je leta 2018 organiziral že 26. Mednarodno poletno krasoslovno šolo. Tokrat je bila posvečena 200-letnici odkritja notranjih, najlepših delov Postojnske jame. 120 udeležencev iz 23 držav je govorilo predvsem o turističnih jamah, njihovi rabi ter z njimi povezanimi raziskavami. Interes za mednarodno krasoslovno šolo se iz leta v leto povečuje, tudi zato, ker se pri turizmu v kraških jamah srečujemo z izzivi, ki jih med drugim predstavlja povečevanje obsega turističnega obiska. Na otvoritvenem dogodku je pomen sodelovanja znanosti in turizma izpostavil tudi predsednik upravnega odbora Postojnske jame d.d, Marjan Batagelj.

Podpis Sporazuma o upravljanju Klasičnega krasa kot območja svetovne dediščine UNESCO

Novembra 2018 je s podpisom Sporazuma o upravljanju Klasičnega krasa kot območja svetovne dediščine pri UNESCO tudi Postojnska jama d.d. uradno pristopila h kandidaturi in izrazila soglasje k Načrtu upravljanja predlaganega območja. Pri pripravi načrta upravljanja smo tudi aktivno sodelovali. Vložitev kandidature za vpis Klasičnega krasa na Seznam svetovne dediščine na Center za svetovno dediščino v Parizu je sledila takoj v začetku leta 2019. Mnenje oziroma predlog za odločitev o vpisu bosta znani maja 2020.

Speleoterapija - obiski primerov dobre prakse

Družba Postojnska jama d.d. je ponovno začela z aktivnostmi na področju speleoterapije. Spomladi smo obiskali nekaj primerov dobrih praks, ki se že nekaj časa uspešno ukvarjajo s speleoterapijo kot obliko rehabilitacije. Prvo je otroško zdravilišče Ostrov pri Macochy na Češkem. V sklopu obiska smo obiskali Cisarsko jamo, ki je namenjena izključno speleoterapiji, turističnih obiskov v njej ne izvajajo.

Naslednji primer je bil zasebni sanatorij Edel v Zlaty Hory na Češkem. Sanatorij je rehabilitacijski center s klimatsko terapijo tako na prostem kot v podzemlju (opuščenem rudniku zlata), ob pomoči inhalacij, fizioterapiji, telesni vadbi. Sanatorij je namenjen tako odraslim kot otrokom. Tretji cilj je bil poljski rudnik soli Wieliczka v bližini Krakova. S speleoterapijo se ukvarjajo že od sredine 20. st. in so bili na tem področju med prvimi na svetu. V opuščenih rovih rudnika so izgradili sodoben podzemni rehabilitacijski in velnes center, ki je danes izjemno uspešen in odličen primer dobre prakse, ki bi jo veljalo razviti tudi pri nas.

Konec leta 2018 smo se prijavi na dva razpisa, ki vključujeta raziskave in razvoj novega produkta na področju speleoterapije in speleovelnesa – DEMO PILOTI II in Interreg Alpine Space.

Na področju raziskav in razvoja smo v začetku leta 2018 sprejeli Akt o vzpostavitvi raziskovalne in razvojne dejavnosti. Raziskave načrtujemo izvajati predvsem na področjih speleoterapije, razvoja in uvedbe digitalnih orodij ter raziskave potovalnih navad naših odjemalcev.

POSLOVNO POROČILO

1 POMEMBNEJŠI PODATKI O DRUŽBI POSTOJNSKA JAMA, D. D.

Firma:	Postojnska jama, turizem, gostinstvo in trgovina, d. d.
Skrajšana firma:	POSTOJNSKA JAMA, d. d.
Sedež:	Jamska cesta 30, 6230 Postojna, Slovenija
Matična številka:	5004365
ID številka za DDV:	50223054
Št. vpisa v sodni register:	Srg št. 97/00667, vl. št. 1/01263/00
Datum vpisa v sodni register:	3. 2. 1998
Osnovni kapital:	1.395.639,29 €
Povprečno število zaposlenih 2018:	209
Spletni naslov:	www.postojnska-jama.eu
Elektronski naslov:	info@postojnska-jama.eu
Predsednik upravnega odbora:	Marjan Batagelj
Število delnic:	334.451

1.1 Najpomembnejše dejavnosti:

- dejavnost botaničnih in živalskih vrtov, varstvo naravnih vrednot;
- rezervacije in druge s potovanji povezane dejavnosti;
- dejavnost muzejev;
- dejavnost arhivov;
- varstvo kulturne dediščine;
- organiziranje razstav, sejmov, srečanj;
- dejavnost organizatorjev potovanj;
- dejavnost potovalnih agencij;
- dejavnost zabaviščnih parkov;
- trgovina na drobno v drugih specializiranih prodajalnah;
- dejavnost restavracij in gostiln;
- strežba pijač;
- dejavnost hotelov in podobnih nastanitvenih obratov;
- počitniški domovi in letovišča;
- dejavnost avtokampov;
- izdajanje knjig, imenikov, adresarjev, revij in druge periodike;
- izdajanje posnetih nosilcev zvočnega zapisa, drugo založništvo;
- obratovanje spletnih portalov;
- dajanje lastnih nepremičnin v najem.

1.2 Zakonska ureditev statusa družbe:

Dne 3. 2. 1998 je podjetje Postojnska jama, turizem, p. o. Postojna zaključilo proces preoblikovanja in je s sklepom Srg 97/006673 vpisano v sodni register pri Okrožnem sodišču v Kopru kot delniška družba. Dne 19. 9. 2007 se je družba preimenovala v Turizem KRAS, destinacijski management, d. d. Postojna, dne 8. 4. 2011 pa je družba spremenila ime v Postojnska jama, turizem, gostinstvo in trgovina, d. d., Postojna.

2 PREDSTAVITEV DRUŽBE - ORGANIGRAM

2.1 Organiziranost družbe:

Družba je bila v letu 2018 organizirana v pet organizacijskih področij:

Uprava družbe (center)

- Predsednik upravnega odbora
- SOR-služba za organizacijo in razvoj
- SFRK-služba za finance, računovodstvo in kontroling

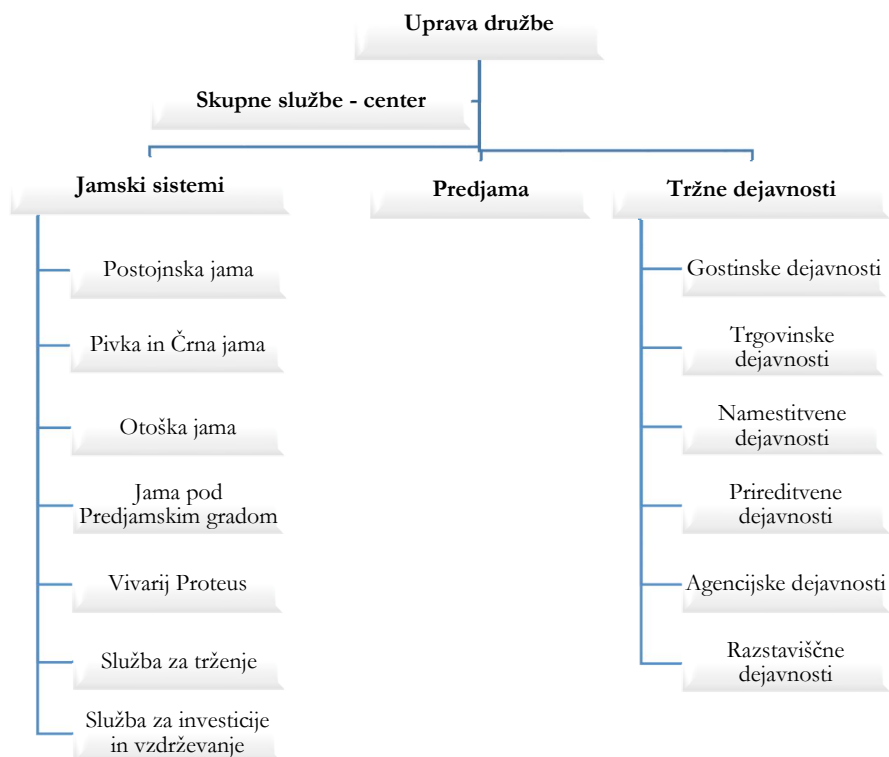
Področje jamski sistemi

- Postojnska jama
- Ostale jame
- Služba za trženje
- Služba za investicije in vzdrževanje

Predjamski grad

Področje tržnih dejavnosti

- Gostinske dejavnosti
- Namestitvene dejavnosti
- Trgovinske dejavnosti
- Prireditvene dejavnosti
- Agencijske dejavnosti
- Razstaviščne dejavnosti

Shema organiziranosti družbe Postojnska jama, d. d.

Upravo družbe predstavlja predsednik upravnega odbora družbe, ki hkrati vodi in koordinira delo služb, ki zagotavljajo številne poslovne procese in nemoteno poslovanje za vse organizacijske enote. V upravo družbe spadajo: služba za organizacijo in razvoj ter služba za finance, računovodstvo in kontroling.

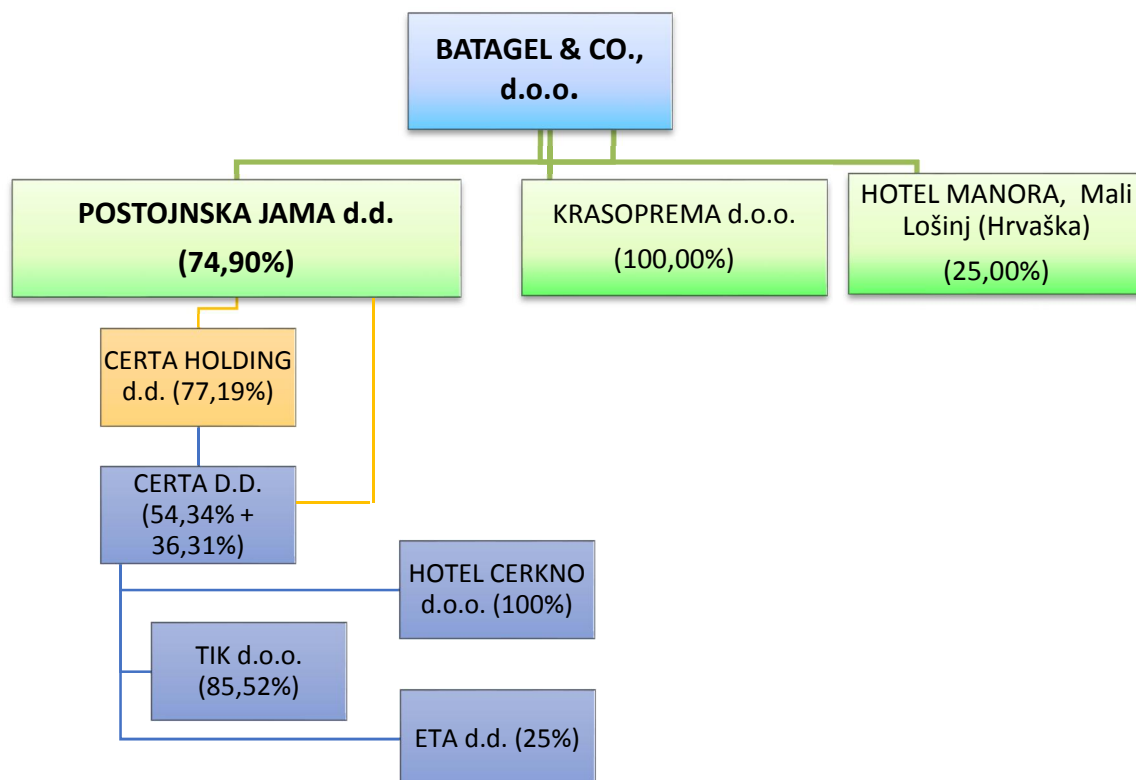
Področje »Jamski sistemi« predstavlja osrednji steber družbe in je nosilec osnovnega poslanstva, t.j. upravljanja z naravno dediščino. To področje zajema enoto, ki neposredno upravlja s Postojnsko jamo in enoto, v katero so organizirane ostale jame Postojnskega jamskega sistema in Predjamskega jamskega sistema (Pivka in Črna jama, Otoška jama, Jama pod Predjamskim gradom, Vivarij) ter Službo za trženje in Službo za investicije in vzdrževanje. V skladu z 8. členom Koncesijske pogodbe za rabo naravnih vrednot Postojnski jamski sistem in Predjamski jamski sistem, služba za trženje skrbi za informiranje in ozaveščanje javnosti o značilnostih in občutljivosti jamskega okolja ter pomenu za ohranjanje naravne vrednote in skrbi za promocijo naravnih vrednot, ki so predmet koncesije, kar vključuje tudi sodelovanje na domačih in mednarodnih projektih. Služba za investicije in vzdrževanje pa skrbi za jamsko infrastrukturo, tekoče vzdrževanje in vlaganja vanjo ter tudi za izboljšave jamske infrastrukture v skladu s tehničnimi in varnostnimi standardi.

Področje »Predjama« je nosilec upravljanja s kulturno dediščino in zajema neposredno upravljanje s Predjamskim gradom in infrastrukturo v njegovi neposredni okolici.

Področje »Tržne dejavnosti« je nosilec t. i. dopolnilnih turističnih dejavnosti kot so gostinstvo, namestitve, trgovina in ostali tržni programi, s katerimi negovarjamo predvsem določene ciljne skupine (prireditve, šolski programi, doživetja v naravi itd.).

2.2 Povezane osebe

Družba je del skupine Batagel.

V letu 2018 je družba nadaljevala s konsolidacijo lastništva v družbah Certa holding d.d. in Certa d.d. Z rednimi odkupi delnic in izvedenima prevzemoma obeh družb v letu 2018 je Postojnska jama d.d. pridobila večinski delež v obeh družbah. Na dan 31.12.2018 je imela družba v lasti 77,19% delnic družbe Certa holding d.d. ter 36,31% v družbi Certa d.d. Zaradi določil statuta družbe Certa holding d.d. ima družba Postojnska jama d.d. samo 10% glasovalnih pravic.

Ob koncu leta 2018 je skupščina družbe Certa d.d. odločila, da se iz lastništva izključi male delničarje, njihove delnice pa prevzame družba Postojnska jama d.d.. Izključitev je bila realizirana v januarju 2019, ko je družba Postojnska jama d.d. pridobila dodatnih 4,26% delnic družbe Certa d.d.

Družbe v skupini Certa (Tik d.o.o., Hotel Cerčno d.o.o., Certa d.d. in Certa holding d.d.) se vključujejo v konsolidacijo na ravni skupine Postojnska jama. Postojnska jama d.d. pa se vključuje v konsolidacijo na ravni skupine Batagel. Konsolidirani letni izkazi za skupino Certa so na voljo na sedežu podjetja Postojnska jama d.d., konsolidirani letni izkazi za skupino Batagel pa so na voljo na sedežu podjetja Batagel & Co., d.o.o.

2.3 Lastniška struktura in delnice

2.3.1 Lastniška struktura

DELNIČAR	ŠTEVILO DELNIC 31.12.2018	LASTNIŠTVO V ODSOTOKIH 31.12.2018	ŠTEVILO DELNIC 31.12.2017	LASTNIŠTVO V ODSOTOKIH 31.12.2017	ŠTEVILO DELNIC 31.12.2016	LASTNIŠTVO V ODSOTOKIH 31.12.2016	ŠTEVILO DELNIC 31.12.2015	LASTNIŠTVO V ODSOTOKIH 31.12.2015
Batagel & Co. d.o.o., Postojna	250.504	74,90%	250.504	74,90%	250.504	74,90%	250.504	74,90%
Občina Postojna / Postojna turizem, d.o.o., Postojna	83.947	25,10%	83.947	25,10%	83.947	25,10%	83.947	25,10%
SKUPAJ	334.451	100,00%	334.451	100,00%	334.451	100,00%	334.451	100,00%

Lastniška struktura družbe Postojnska jama, d. d.

2.3.2 Delnice

POSTOJNSKA JAMA, turizem, gostinstvo in trgovina, d. d.	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2016
ŠTEVILO DELNIC	334.451	334.451	334.451
KNJIGOVODSKA VREDNOST DELNICE	110,48	89,11	72,66
ŠTEVILO DELNIČARJEV	2	2	2

2.4 Mejniki v zgodovini družbe oz. skupine

Osnovna dejavnost organizacije, ki je v preteklosti doživela različne pravno-organizacijske oblike, je že skoraj 200 let organizacija in vodenje obiskov v Postojnski jami ter drugih jamah Postojnskega in Predjamskega jamskega sistema. Z upravljanjem Postojnskih jam je leta 1819 pričela avstrijska državna Jamska komisija kot prva turistično-varstvena in upravna organizacija, sestavljena iz uglednih predstavnikov stroke in oblasti. Med vojnoma je upravo prevzel italijanski državni zavod. Leta 1946 je poverjeništvu PNOO za Slovensko Primorje ustanovilo Upravo kraških jam za Postojnsko in Škocjanske jame. Vlada LRS je 1948 ustanovila Turistično prometno podjetje Kraške jame Slovenije s sedežem v Postojni in mu dala v upravljanje poleg Postojnske jame tudi druge turistične jame v Sloveniji. Leta 1954 je IS LRS izdal odločbo

o prenehanju gospodarske ustanove »Kraške jame Slovenije« in upravljanje Postojnske jame izročil Ljudskemu odboru mestne občine Postojna, upravljanje Škocjanskih jam pa Okrajnemu ljudskemu odboru Sežana. LO MO Postojna je 1954 izdal odločbo o ustanovitvi finančno samostojnega Zavoda Postojnska jama in predmetom poslovanja: upravljanje in vzdrževanje Postojnske, Črne, Pivke, Malograjske, Otoške, Križne in Rakove jame ter Predjamskega gradu. Leta 1963 se je zavodu pripojil Zavod Škocjanske jame, leta 1969 je ponovno prišlo do razdružitve obeh zavodov. Upravljanje s Škocjanskimi jamami je prevzelo podjetje HTG Sežana, postojnski zavod pa se je leta 1972 preoblikoval v gospodarsko organizacijo Turistično podjetje Postojnska jama. Leto kasneje se je to podjetje združilo z Gostinskim podjetjem Kras in Gostinstvom iz Cerknice v Turistično hotelsko organizacijo (THO) »Postojnska jama« n. sol. o. THO so sestavljali TOZD Jama, TOZD Gostinstvo Postojna, TOZD Gostinstvo Cerknica in Delovna skupnost skupnih služb. V letu 1990 se je po Zakonu o podjetjih THO Postojnska jama preoblikovala v nova, samostojna podjetja. Iz TOZD Jama je nastalo podjetje Postojnska jama, turizem, p. o. in kasneje prevzelo v svoje upravne dejavnosti del delavcev iz bivše DSSS. V letu 1993 se je to podjetje vključilo v lastninsko preoblikovanje slovenskih družb in ga v začetku leta 1998 zaključilo z vpisom v sodni register pri Okrožnem sodišču v Kopru kot gospodarska družba Postojnska jama, turizem, d. d. Družba Postojnska jama, turizem, d. d. Postojna se je, na pobudo lastnikov, s potrditvijo skupščine in sklepom sodišča, dne 17. septembra 2007, preimenovala v Turizem KRAS, destinacijski management, d. d. Postojna. Lastnik družbe, Istrabenz turizem Portorož se je v letu 2010 odločil za dezinvestiranje in v sklopu tega tudi za odprodajo 100 % deleža v družbi Turizem KRAS, d. d. Postojna. Podjetje je kupila družba Batagel & Co., d. o. o. Postojna in 25,1 % delež prodala Občini Postojna oziroma družbi Postojna turizem d. o. o. ter tako zagotovila zasebno javno partnerstvo pri upravljanju Postojnske jame. V letu 2011 se je družba s Sklepom o vpisu spremembe pri subjektu z dne 11.4.2011 preimenovala v Postojnsko jamo, turizem, gostinstvo in trgovina, d. d.. Dne 14.11.2013 je bila med družbo in Ministrstvom za kulturo RS, za obdobje 15 let, podpisana pogodba o najemu kulturnega spomenika Predjama Grad – Jama. V letu 2015 je družba pričela z obnovo in revitalizacijo hotela Jama. Dne 24.7.2015 je bila v sodni register vpisana pripojitev hčerinske družbe Turistična družba Kras d.o.o.. Pripojitev se je v poslovne knjige evidentirala z dnem 1.1.2015. Družba je v letu 2016 prenovila in ponovno odprla Hotel Jama in s tem aktivno vstopila na trg hotelirstva. V letu 2017 je družba objavila in izvedla prevzem družbe Certa holding d.d.. V letu 2018 je družba povečala lastništvo v družbah Certa holdnig d.d. in Certa d.d.. V letu 2018 je bil kupljen in prenovljen objekt na Jezerskem, ki smo ga poimenovali Vila Planinka.

2.5 Uresničevanje razvojne strategije v letu 2018

2.5.1 Poslanstvo

S tradicijo in znanjem ustvarjamo edinstvena doživetja kraških znamenitosti in lepote. Zanamcem ohranjamo naravno in kulturno dediščino, ki jo moramo zapustiti v boljšem stanju, kot je.

2.5.2 Vizija

Postojnska jama – osmo čudo sveta.

2.5.3 Strateški cilji

Pri poslovanju in razvoju podjetja med drugim sledimo naslednjim strateškim ciljem:

- dolgoročno upravljamo naravno in kulturno dediščino na način, ki omogoča pozitivno rast obiska znamenitosti, ob tem, da se fizično stanje naravne in kulturne dediščine na poslabša (merjenje: IZRK) in dosežemo najmanj 5% letno rast prihodkov od prodaje;
- delež azijskih trgov v strukturi prodaje presega 25 %;
- število obiskovalcev našega portala presega 1,5 mio letno;
- število mesecev pozitivnega poslovanja družbe se do leta 2020 podaljša na 9 mesecev (zdaj 7);
- delež zaposlenih, ki imajo doseženo stopnjo formalne izobrazbe od VI. do VIII. je 40% (sedaj 35 %).

3 POROČILO O VODENJU IN UPRAVLJANJU /CORPORATE GOVERNANCE

3.1 Sistem upravljanja

Družba je v letu 2011 prešla na enotirni sistem upravljanja. V enotirnem sistemu so vodstvene in nadzorstvene funkcije v pristojnosti upravnega odbora. Upravni odbor vodi družbo in nadzoruje izvajanje njenih poslov. Družbo predstavlja predsednik upravnega odbora.

Skupščina delničarjev

Upravni odbor družbe je v letu 2018 sklical dve skupščini delničarjev, ki sta bili tudi izpeljani.

Na štiriintrideseti seji skupščine, dne 12. 4. 2018 je bilo predstavljeno letno poročilo družbe za leto 2017 z mnenjem revizorja in Pisno poročilo upravnega odbora o preveritvi letnega poročila ter sprejeti naslednji sklepi:

- Bilančni dobiček za leto 2017 v višini 24.213.095,73 EUR se uporabi kot sledi:
 - za izplačilo dividend delničarjem v višini 3,88 EUR na delnico; skupaj se za 334.451 delnic uporabi 1.297.669,88 EUR bilančnega dobička (iz prenesenih čistih dobičkov preteklih let);
 - preostanek bilančnega dobička ob koncu leta 2017 v znesku 22.915.425,85 EUR ostane nerazporejen in se prenese v naslednje leto.

Izplačilo dividend se izvrši najkasneje 90 dni po zasedanju skupščine delničarjev in sprejemu tega sklepa na skupščini delničarjev. Dividende se izplačajo delničarjem, ki so na dan poteka skupščine vpisani v delniško knjigo kot lastniki delnic s pravico do dividende, ki se vodi pri KDD.

- skupščina podeli razrešnico upravnemu odboru družbe, s katero potrjuje in odobrava delo tega organa v poslovnem letu 2018;
- za revizorja družbe za leto 2018 skupščina imenuje revizijsko družbo PRO REVIZIJA, družba za revidiranje, d.o.o., Ulica Toneta Tomšiča 2, Ilirska Bistrica.

Na petintrideseti seji skupščine, dne 26. 10. 2018 je skupščina delničarjev razveljavila sklep o imenovanju revizorja za leto 2018 in za novega revizorja družbe za leto 2018 imenovala revizijsko družbo RE-member revizija d.o.o., d.o.o., Partizanska cesta 8, 1290 Grosuplje.

3.2 Upravni odbor

Upravni odbor se je v letu 2018 sestel na treh rednih sejah in eni korespondenčni seji.

Na 27. seji, dne 04.04.2018 je upravni odbor sprejel sklepe s katerimi je:

- potrdil Letno poročilo družbe za leto 2017;
- dal pozitivno stališče na Revizijsko poročilo družbe za leto 2017;
- oblikoval predlog skupščini, da se podeli razrešnica upravnemu odboru družbe za leto 2017;
- potrdil predlog Poročila upravnega odbora družbe skupščini k Letnemu poročilu 2017;
- sprejel Poročilo upravnega odbora o razmerjih z obvladujočo družbo v letu 2017;
- sprejel sklep, s katerim predlaga skupščini družbe, da se za revizorja družbe za leto 2018 imenuje revizijska družba PRO REVIZIJA, družba za revidiranje, d. o. o., Ulica Toneta Tomšiča 2, Ilirska Bistrica;
- sklical 34. skupščino družbe;
- obravnaval naložbe v teku.

Na 28. seji, dne 13.08.2018 je upravni odbor sprejel sklepe s katerimi je:

- potrdil objavo prevzemne ponudbe za družbi Certa holding d.d. in Certa d.d.
- se seznanil z rezultati poslovanja družbe v obdobju januar-junij 2018,

- se seznanil s prenehanjem revizorske hiše, ki jo je skupščina potrdila za revidiranje letnega poročila za leto 2018.

Na korespondenčni seji, dne 15.10.2018 je upravni odbor sprejel sklepe s katerimi je:

- pripravil predlog zamenjave revizorske hiše za revidiranje letnega poročila za leto 2018;
- sklical 35. sejo skupščine družbe.

Na 29. seji, dne 26.10.2018 je upravni odbor sprejel sklepe s katerimi je:

- obravnaval in sprejel Poslovni načrt družbe za leto 2019 s Programom vlaganj v naravni vrednosti Postojnski in Predjamski jamski sistem;
- se seznanil z izidom prevzema družb Certa Holding d.d. in Certa d.d.
- se seznanil s poslovanjem družbe v obdobju januar-september 2018.

3.3 Notranji nadzor in notranja kontrola

V notranjem nadzoru ima najpomembnejšo vlogo kontroling družbe. Mesečno se sestavljajo kontrolinška poročila, ki zajemajo celovito analizo poslovanja družbe s primerjavami uspešnosti poslovanja tako glede na plan kot tudi na preteklo obdobje.

Poslovanje družbe so od leta 2004 do 2009 revidirali revizorji družb skupine KPMG. Pred tem so revidiranje opravljali revizorji iz revizijske družbe Ernst & Young in revizorji družbe IN REVIZIJA. Od 2010 do leta 2017 je revizijo izvajala revizijska družba PRO REVIZIJA. V letu 2018 je revizijo izvajala revizijska družba RE-member.

4 ANALIZA POSLOVANJA

4.1 Trendi in napovedi

4.1.1 Svet, Evropa

Visoka rast svetovnega gospodarstva se letos nadaljuje, lani pospešena rast obsega svetovne trgovine pa se je v drugem četrtletju letos upočasnila. Mednarodne institucije postopno nižje rasti svetovne trgovine napovedujejo tudi za prihodnja leta, kar je delno povezano s povečevanjem carin in drugih trgovinskih ovir. Zmernejša rast izvoza je glavni razlog za letošnjo nekoliko nižjo gospodarsko rast v evrskem območju, kjer se sicer še vedno dobro gospodarsko razpoloženje poslabšuje. Mednarodne institucije so tako napovedi letošnje rasti BDP v evrskem območju (2,1 %) znižale malo pod lansko (2,4 %). V prihodnjih letih bo gospodarska rast še nekoliko nižja, na kar bodo poleg nekoliko nižje rasti tujega povpraševanja vplivale še omejitve na strani ponudbe dela. Tudi na večini naših izvoznih trgov na območju Zahodnega Balkana (vključno s Hrvaško) se bo gospodarska rast nadaljevala z nekoliko upočasnim tempom; nadaljevalo naj bi se tudi gospodarsko okrevanje Rusije. Napovedi gospodarske rasti v večini glavnih trgovinskih partneric so nekoliko nižje.

Za prihodnja leta v tehnični predpostavki cene nafte ni večjih nihanj, podobno velja tudi za cene neenergetskih surovin.

Zmerno povečevanje obsega kreditov zasebnemu sektorju, zlasti gospodinjstvom, se letos nadaljuje. K rasti obsega bančnih kreditov je v prvih sedmih mesecih letos največ prispevalo kreditiranje gospodinjstev. Ta so se dodatno zadolževala tako za financiranje potrošnje kot tudi nakupe stanovanj. Obseg novih stanovanjskih posojil se je v zadnjem obdobju sicer nekoliko zmanjšal, kar sovпада z zmanjšanjem števila transakcij z nepremičninami po lanski visoki rasti. Bančno kreditiranje podjetij kljub ugodnim okoliščinam ostaja umirjeno. Pogoji zadolževanja za podjetja so še nekoliko ugodnejši, podjetja v povprečju dosegajo višje

bonitetne ocene kot v preteklih letih. Dostopnost virov financiranja v Sloveniji po mnenju podjetij ostaja dobra. Podjetja pa v vse večji meri za financiranje povečanega obsega investicij in proizvodnje uporabljajo zadržane dobičke pa tudi dokapitalizacije in platforme za množično financiranje. Tudi za prihodnji dve leti predvidevamo zmerne rasti obsega bančnih kreditov zasebnemu sektorju, predvsem gospodinjstvom. Povpraševanje gospodinjstev po kreditih bodo spodbujale ugodne razmere na trgu dela in nadaljnje povečanje zasebne potrošnje. Predvidoma se bo nadaljevalo tudi zmerno povečevanje bančnega kreditiranja podjetij, ki bodo ob ugodnih gospodarskih rezultatih še naprej izkazovala precej nižjo raven zadolženosti kot pred nekaj leti. (vir: UMAR)

4.1.2 Slovenija

V letu 2017 pospešena gospodarska rast (4,9 %) je bila v prvi polovici leta 2018 nekoliko zmernejša. Nadaljevala se je robustna rast domače potrošnje, h kateri so največ prispevale občutno večje investicije v osnovna sredstva. Impulz za domačo potrošnjo je bila tudi višja rast porabe države, ki jo je med drugim podpirala razmeroma visoka rast zaposlenosti. Rast zasebne potrošnje je ostala zmerna kljub nadaljevanju ugodnih gibanj na trgu dela in še vedno dobremu razpoloženju potrošnikov. Izvoz se je v prvem polletju nadalje povečal, vendar je k rasti BDP prispeval malo manj kot ob lanski pospešeni rasti. Ob teh gibanjih je bila rast realnega BDP v prvem polletju (4,2 %) malo nižja kot lani (4,9 %), vendar je ostala precej nad dolgoletnim povprečjem in povprečjem v EU (oboje okrog 2,3 %).

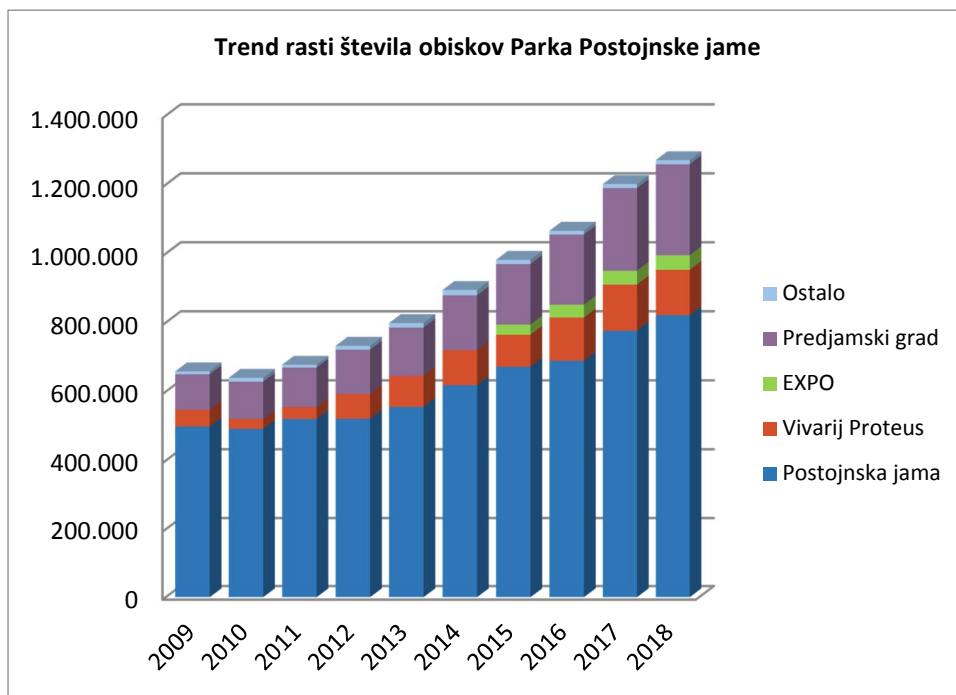
Gospodarska rast bo letos 4,4-odstotna, relativno visoka bo ostala tudi v prihodnjih dveh letih (3,7 % in 3,4 %). K nadaljevanju konjunktura v obdobju 2018 – 2020 bosta še bolj uravnoteženo kot lani prispevala domača in tuja potrošnja. K robustni rasti domače potrošnje bo poleg še vedno visoko rastočih investicij pomembno prispevala višja rast zasebne potrošnje, ki jo bo spodbujala razmeroma visoka rast razpoložljivega dohodka (predvsem mase plač). Ob rastočem povpraševanju jo bosta še naprej spodbujala visoka izkoriščenost proizvodnih zmogljivosti in dobri poslovni rezultati podjetij. Rast zasebne potrošnje se bo letos okrepila in bo ostala podobno visoka tudi v prihodnjem letu, nato se bo pod vplivom nižje rasti zaposlenosti umirila.

Rast zaposlenosti bo letos še ostala visoka, v prihodnjih letih pa se bo ob nižji rasti gospodarske aktivnosti in vse bolj neugodnih demografskih gibanjih precej umirila. Zaposlenost je ob nadaljnji visoki gospodarski rasti v prvi polovici letošnjega leta prvič preseгла predkrizni vrh. Ob vse bolj omejeni ponudbi delovne sile je k rasti zaposlenosti pripomoglo hitro povečevanje participacije na trgu dela tudi z vključevanjem tistih, ki do sedaj niso aktivno iskali zaposlitve, in zaposlovanje tujih državljanov. Zaposlenost je bila medletno višja v vseh dejavnostih zasebnega sektorja, kjer so znova najbolj izstopale predelovalne dejavnosti, trgovina, gostinstvo ter strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti. Proti koncu obdobja napovedi se bo rast zaposlenosti precej umirila, na kar bo po naši oceni vplivalo nadaljnje zmanjševanje obsega razpoložljive delovne sile zaradi neugodnih demografskih gibanj. Manj je bilo tudi iskalcev prve zaposlitve, med drugim zaradi manj številčnih generacij, ki končujejo šolanje. Ob koncu avgusta je bilo registriranih brezposelnih oseb 75.920 oz. 9,4 % manj kot pred letom. Število brezposelnih se bo letos in v prihodnjih dveh letih še zmanjševalo, a počasneje kot v preteklem obdobju. (vir: UMAR)

4.2 Tržni položaj

4.2.1 Park Postojnska jama

Za nami je še eno rekordno leto, najboljše v celi turistični zgodovini Postojnske jame. Vse znamenitosti, ki jih ima v upravljanju podjetje Postojnska jama, d.d., je namreč v letu 2018 zabeležilo 1,271.177 obiskov, od tega je Postojnsko jamo obiskalo več kot 820.000 gostov, kar pomeni 6 % več kot leto prej.

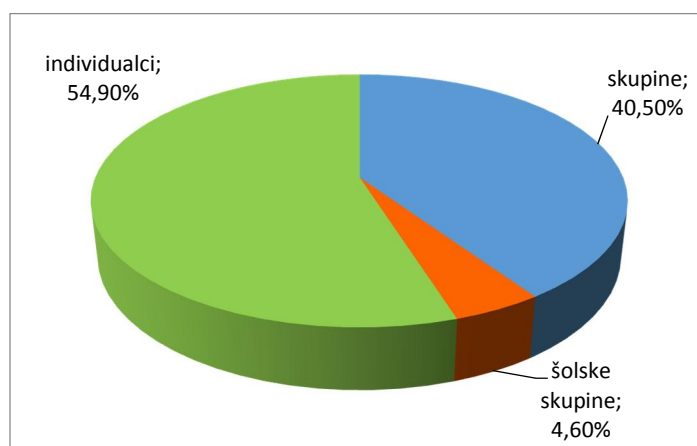

Število obiskovalcev vseh znamenitosti Parka Postojnske jame je v letu 2018 doseglo skoraj 1,3 milijone.

Da Postojnska jama ostaja globalno najbolj prepoznavna slovenska znamenitost, nam tudi letos potrjuje dejstvo, da je gostila obiskovalce iz več kot 130 različnih držav sveta. V Postojnski jami vodimo evidenco števila obiskovalcev že od leta 1819 dalje, ki tako velja za začetek organiziranega turizma moderne dobe, kar bomo ustrezno obeležili ve letu 2019, ko od tega mineva 200 let. V letu 2018 je bil ponovno dosežen rekord tudi v številu obiskovalcev Predjamskega gradu, ki si ga je ogledalo preko 260.000 gostov, veseli pa smo tudi zanimanja za druge znamenitosti Parka Postojnske jame: Vivarij Proteus ter najmlajšo od vseh znamenitosti – razstavní paviljon EXPO jama kras.

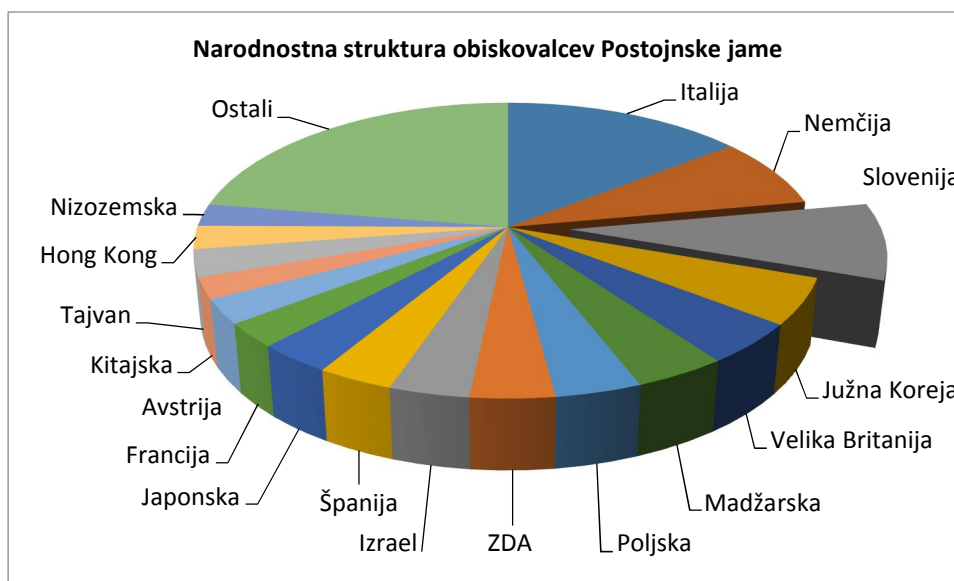
4.2.2 Ciljne skupine

Opazen je trend spreminjanja strukture obiskovalcev, in sicer konstantno narašča delež individualnih obiskovalcev, ki v letu 2018 dosega skoraj 55 %.

Po narodnostni strukturi s skoraj 14,4 % na prvem mestu tradicionalno ostajajo gostje iz Italije, sledijo jim Nemci (7,7 %), na tretjem mestu pa so domači obiskovalci (8,3 %). Delež med 4 in 5 % dosegajo še gostje

iz Južne Koreje, Velike Britanije, med tistimi z več kot 20.000 obiskovalci pa so še gostje iz naslednjih držav: Poljska, ZDA, Izrael, Španija, Japonska, Francija, Avstrija, Nizozemska ter Kitajska s Hong Kongom in Tajvanom (slednji skupaj dosegajo 7,8 % tržni delež).

Še vedno so po številu obiskovalcev na prvem mestu gostje iz Italije, domači gostje se uvrščajo na 3. mesto.

Najpomembnejši trgi za storitve gospodarske družbe Postojnska jama, d. d. ostajajo poleg Slovenije še Italija in Nemčija ter Kitajska. Pomemben segment znotraj evropskega prostora pa še vedno predstavljajo bližnje države (sosede), države nekdanje vzhodne Evrope in ostale evropske države, kamor bo v letu 2019 usmerjeno največ marketinških aktivnosti.

4.2.3 Kazalniki poslovanja

	v EUR			Indeks 18/17
	2016	2017	2018	
Poslovni prihodki	20.706.747	24.861.443	28.409.125	114
Poslovni izid iz poslovanja (EBIT)	5.818.841	7.893.892	10.128.804	128
Poslovni izid iz poslovanja pred amortizacijo (EBITDA)	6.921.037	9.220.481	11.488.022	125
Čisti poslovni izid	5.049.545	6.481.842	8.452.575	130
Neto poslovna sredstva	29.608.905	33.893.460	39.991.373	118
Lastniški kapital	24.300.937	29.803.716	36.950.223	124

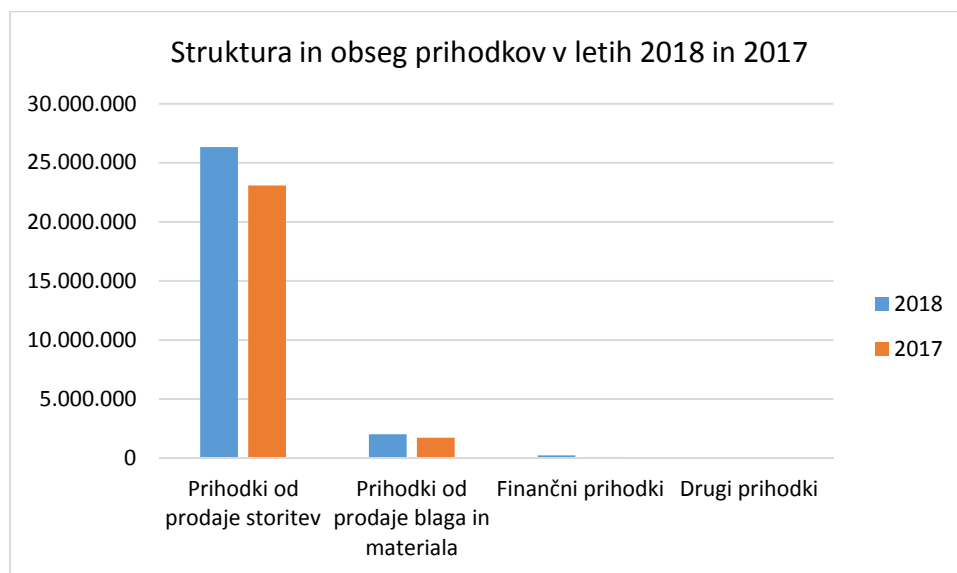
Družba je v letu 2018 poslovala zelo uspešno in ustvarila bruto dobiček pred obdavčitvijo v višini 10,3 milijona EUR in čisti dobiček v višini 8,5 milijona EUR. Poslovni izid (EBIT) iz poslovanja znaša 10,1 milijona EUR, EBITDA 11,5 milijona EUR. V primerjavi z letom 2017 je dobiček pred obdavčitvijo večji za skoraj 30 odstotkov, kar je predvsem rezultat povečanja ustvarjenih poslovnih prihodkov in delno uspešnega nadzora nad stroški, ki so se v letu 2018 povečali bistveno manj kot prihodki.

Bilančni dobiček družbe za leto 2018 znaša 31,4 milijona EUR. Donos na kapital presega 25 odstotkov. Čisti dobiček na delnico družbe v letu 2018 znaša 25,27 EUR, knjigovodska vrednost delnice na dan 31.12.2018 je 110,48 EUR.

Denarna sredstva (Cash flow) znašajo 9,8 milijona EUR in so v primerjavi z letom 2017 višja za 26 odstotkov.

4.2.4 Struktura in obseg prihodkov

Družba je v letu 2018 ustvarila za 28,7 milijona EUR celotnih prihodkov. V primerjavi z letom prej so se prihodki povečali skoraj za 15 odstotkov.

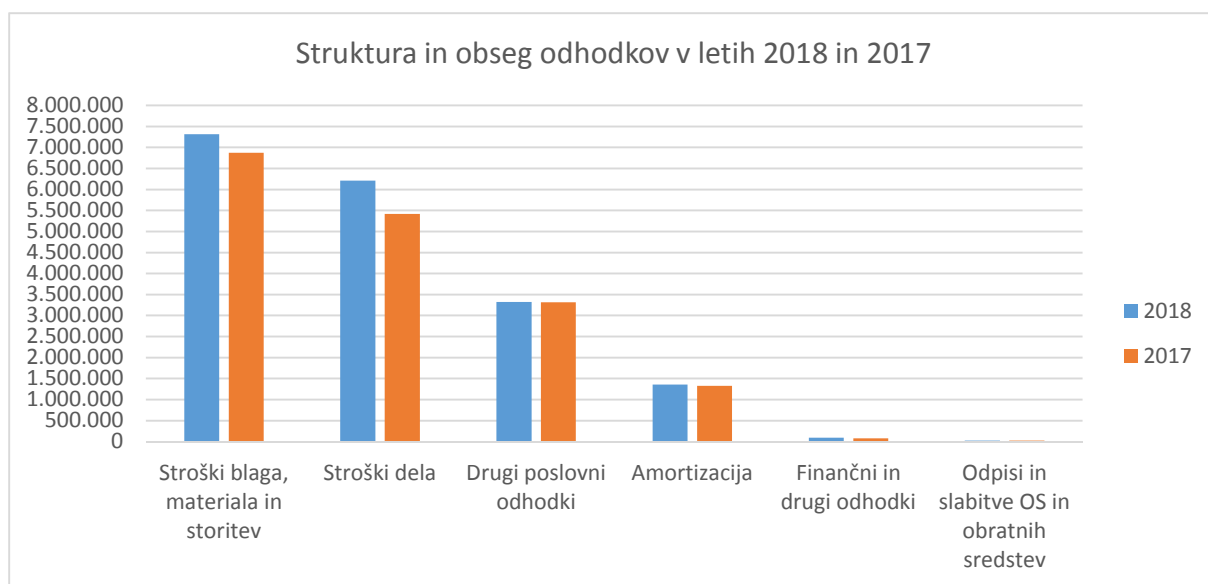
Struktura in obseg prihodkov v letih 2018 in 2017

Čisti prihodki iz prodaje v letu 2018 znašajo 28,3 milijonov EUR in so v primerjavi z letom prej večji za 14 odstotkov. V strukturi celotnih prihodkov zajemajo 98,9-odstotni delež. Prihodki od prodaje storitev znašajo 26,3 milijona EUR, v primerjavi z letom 2017 so za 14 odstotkov večji; prihodki od prodaje trgovskega blaga znašajo 2,0 milijona EUR, v primerjavi z letom 2017 so večji za 16 odstotkov, drugi poslovni prihodki so bili realizirani v višini 55 tisoč EUR. Finančnih prihodkov je družba ustvarila za 240 tisoč EUR in so v primerjavi z letom 2017 višji za 143 odstotkov. V strukturi celotnih prihodkov zajemajo finančni prihodki 0,8-odstotni delež.

Drugi prihodki znašajo 16 tisoč EUR.

4.2.5 Struktura in obseg odhodkov

V letu 2018 so znašali celotni odhodki družbe 18,3 milijona EUR. V primerjavi s prejšnjim letom so večji za 7,6 odstotkov. Poslovni odhodki so v letu 2018 znašali 18,2 milijona EUR, v primerjavi z letom prej so večji za 7,6 odstotkov. Delež poslovnih odhodkov v celotnih odhodkih je 99,5-odstoten. Poslovni odhodki so tako v letu 2018 rasli počasneje kot so rasli poslovni prihodki kar je rezultat stalnega nadzora nad stroški oziroma odhodki.

Struktura in obseg odhodkov v letih 2018 in 2017

Stroški blaga, materiala in storitev so se v letu 2018 povečali za 6,4 odstotkov kar je posledica povečane prodaje. V strukturi poslovnih odhodkov zajemajo 39,9-odstotni delež, kar je za pol odstotne točke manj kot leta 2017.

Stroški dela so bili ustvarjeni v znesku 6,2 milijona EUR in so v primerjavi z letom 2017 večji za 14,6 odstotkov, kar je predvsem posledica povečanja števila zaposlenih pa tudi povišanja plač. V strukturi poslovnih odhodkov zajemajo stroški dela 33,9-odstotni delež, kar je 2 odstotni točki več kot leta 2017.

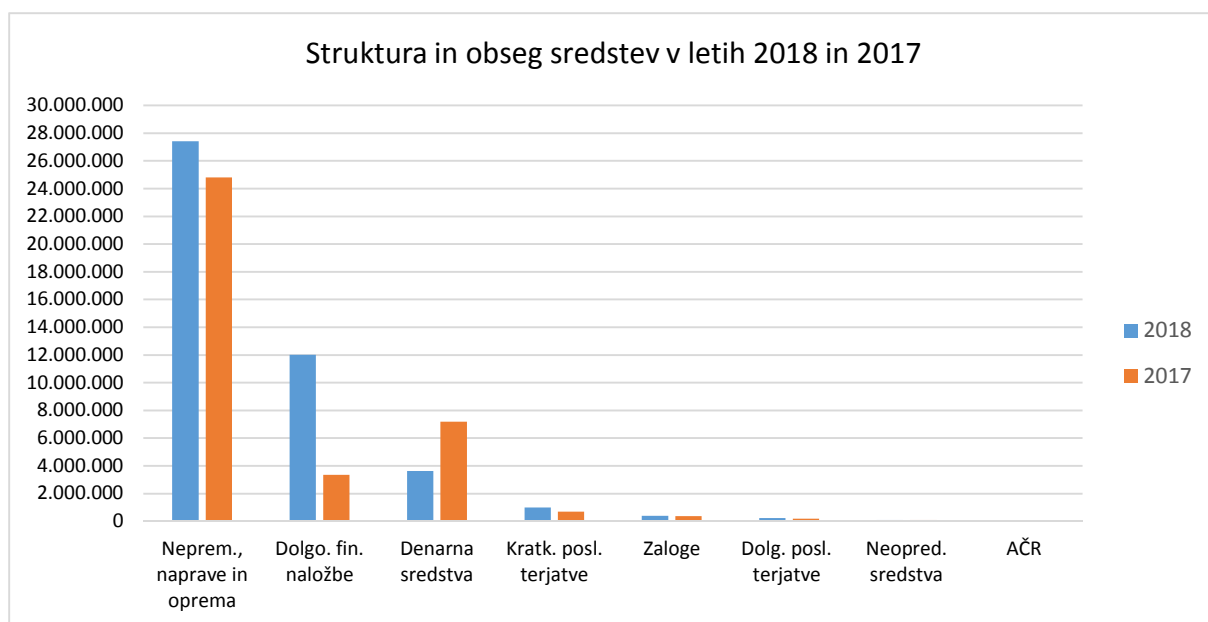
Amortizacija je bila obračunana v višini 1,4 milijona EUR in je v primerjavi z letom prej višja za 2,5 odstotka. V strukturi poslovnih odhodkov tako zajema amortizacija 7,4-odstotni delež, ki je v primerjavi z letom 2017 na podobni ravni.

Drugi poslovni odhodki, ki poleg koncesijske dajatve zajemajo še nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča, prispevek delodajalca za spodbujanje zaposlovanja invalidov, štipendije in nagrade dijakom in študentom na praksi ter razne takse, so bili realizirani v vrednosti 3,3 milijona EUR kar je enako kot leta 2017. Koncesijska dajatev se v skladu s Koncesijsko pogodbo obračunava v višini 35% od prihodkov od rabe naravnih vrednot, vendar ne več kot 3 milijone EUR. Družba od leta 2014, dosega maksimalno višino koncesijske dajatve, torej 3 milijone EUR. V strukturi poslovnih odhodkov zajemajo drugi poslovni odhodki 18,1-odstotni delež, ki se je v primerjavi z letom prej zmanjšal za 1,3-odstotni točki.

Finančni odhodki so bili realizirani v višini 52 tisoč EUR in so v primerjavi z preteklim letom nižji za 24 odstotkov. V strukturi vseh odhodkov predstavljajo finančni odhodki nepomemben delež.

4.2.6 Struktura in obseg sredstev

Vrednost sredstev družbe je na dan bilance stanja znašala 44,9 milijona EUR in je bila za 22 odstotkov večja kot leta 2017. Povečanje vrednosti sredstev je posledica povečanja dolgoročnih sredstev (finančne naložbe in osnovna sredstva) med tem ko so se kratkoročna sredstva zmanjšala (največ na račun zmanjšanja denarnih sredstev).

Struktura in obseg sredstev v letih 2018 in 2017

Dolgoročna sredstva so po stanju 31. 12. 2018 znašala 39,8 milijona EUR. V primerjavi z letom 2017 je njihova vrednost večja za 40 odstotkov. V strukturi sredstev zajemajo dolgoročna sredstva 88,7-odstotni delež, kar je za 11 odstotnih točk več kot leta 2017.

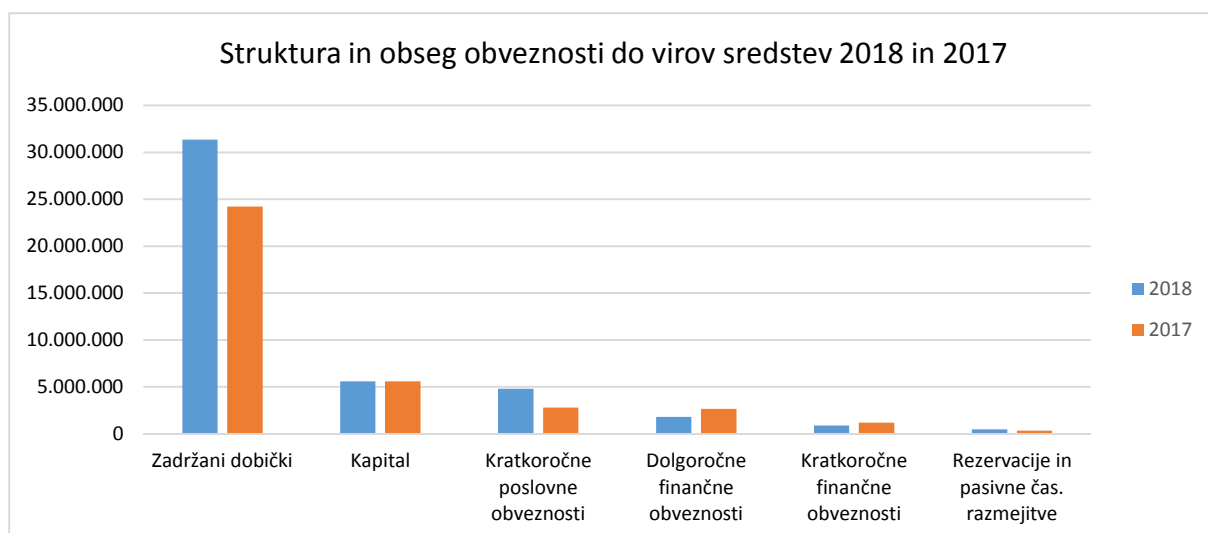
Kratkoročna sredstva so znašala na dan bilance stanja 5 milijonov EUR. V primerjavi z letom 2017 so le-ta za 40 odstotkov manjša. V strukturi sredstev zajemajo kratkoročna sredstva 11,1-odstotni delež, kar je 11 odstotnih točk manj kot leta 2017.

4.2.7 Struktura in obseg obveznosti do virov sredstev

Na bilančni presečni dan je imela družba 36,9 milijona EUR celotnega kapitala in 7,9 milijona EUR obveznosti do tujih virov sredstev. Celotni kapital družbe se je v primerjavi z letom 2017 povečal za 24 odstotkov, finančne in poslovne obveznosti družbe pa so se povečale za 12 odstotkov. V strukturi obveznosti do virov sredstev zajema celotni kapital 82-odstotni delež in se je v primerjavi z letom 2017 povečal 1,4 odstotne točke. Finančne in poslovne obveznosti pa zajemajo 16,6-odstotni delež, v primerjavi z letom 2017 se je njihov delež zmanjšal za 1,5-odstotne točke.

Dolgoročne obveznosti so znašale na dan bilance stanja 1,8 milijona EUR in so se v primerjavi z letom 2017 zmanjšale za 32 odstotkov.

Kratkoročne obveznosti so na dan bilance stanja znašale 5,7 milijona EUR in so se v primerjavi z letom 2017 povečale za 41,7 odstotkov, predvsem zaradi drugih kratkoročnih obveznosti.

Struktura in obseg obveznosti do virov sredstev v letih 2018 in 2017

4.3 Načrti za leto 2019

Postavke	Plan 2019	Real. 2018	Indeks Plan/real
Poslovni prihodki	29.424.859	28.409.125	104
Poslovni odhodki	18.908.435	18.280.321	103
EBIT	10.516.424	10.128.804	104
EBITDA	12.207.639	11.488.022	106

Povzetek načrtovanega poslovnega izida za leto 2019 v primerjavi z realiziranim v letu 2018

Plan za leto 2019 je bil narejen ob upoštevanju predpostavke, da bo obiskovalcev naravnih vrednot več kot leta 2018. Za leto 2019 družba načrtuje večje poslovne prihodke za 4 odstotkov in povečanje (+ 3 odstotke) poslovnih odhodkov v primerjavi z letom 2018.

Na podlagi načrtovanih poslovnih prihodkov in poslovnih odhodkov predvidevamo EBIT višini 10,5 milijona EUR, kar je 4 odstotke več kot leta 2018 in EBITDA v višini 12,2 milijona EUR, kar je 6 odstotkov več kot v letu 2018.

Družba bo v letu 2019 še bolj aktivno delovala na hotelirskem trgu in MICE segmentu. V letu 2019 je načrtovano odprtje, v celoti prenovljene, Vile Planinka na Jezerskem. Družba bo pozorno spremljala dogajane na hotelirskem področju v Sloveniji in iskala morebitne priložnosti za širitev hotelske dejavnosti tudi izven Parka Postojnska jama.

4.4 Upravljanje tveganj

Kapital je osnovno merilo, ki ga je treba upoštevati pri ocenjevanju varnosti in skrbnosti poslovanja in predstavlja varnostno rezervo za različna tveganja.

Kreditno tveganje oziroma tveganje neplačila poslovnih terjatev

Kreditno tveganje oziroma tveganje neplačila poslovnih terjatev je sicer prisotno vendar ga obvladujemo z aktivno izterjavo in stalnim nadzorom nad neplačanimi terjatvami po posameznih poslovnih partnerjih. V primeru zaznambe nesolventnosti pri posameznem poslovnem partnerju ne sprejemamo naročilnic, dokler ni terjatev poplačana.

Valutno tveganje ali tveganje izgub zaradi neugodne spremembe tečaja

Valutno tveganje ali tveganje izgub zaradi neugodne spremembe tečaja pri sedanjem obsegu poslovanja ni prisotno.

Likvidnostno tveganje ali tveganje nezmožnosti poravnavanja tekočih obveznosti

Likvidnostno tveganje ali tveganje nezmožnosti poravnavanja tekočih obveznosti družba upravlja z usklajevanjem ročnosti terjatev in obveznosti ter netvegano naložbeno politiko prostih likvidnih sredstev, ki omogoča hitro unovčljivost in redno poravnavo obveznosti.

Tveganje izgube trgov

V turistični dejavnosti nasploh je prisotno tveganje izgube trgov, na katerega vplivajo gospodarski in politični dejavniki, kot so recesija, inflacija, politična nestabilnost ali druge negativne spremembe na ekonomskem in političnem področju na posameznih ciljnih trgih, ki lahko povzročijo negativni trend v povpraševanju. To tveganje družba obvladuje z vlaganjem znatnih sredstev v promocijske aktivnosti za pospeševanje prodaje, ki jih izvaja razpršeno na velikem številu tujih trgov, iz katerih pričakuje potencialne nove obiskovalce naravnih in kulturnih znamenitosti, s katerimi družba upravlja.

4.5 Koncesijska dajatev

Pravna podlaga za obračun koncesijske dajatve za leto 2018 je Koncesijska pogodba za rabo naravnih vrednot Postojnski jamski sistem in Predjamski jamski sistem št. 2511-08-200149, ki jo je družba kot koncesionar sklenila z Vlado Republike Slovenije dne 29. 8. 2008 na podlagi Uredbe o koncesiji za rabo naravnih vrednot Postojnski jamski sistem in Predjamski jamski sistem (Uradni list RS, št. 77/02, 41/04 ZVO-1 in 66/07). Koncesijska pogodba je sklenjena za dobo 20 let.

V skladu z 9. členom Koncesijske pogodbe je družba za leto 2018 na podlagi ustvarjenih prihodkov od vstopnin za ogled naravnih vrednot in drugih prihodkov, ustvarjenih z rabo naravnih vrednot, ugotovila letno koncesijsko dajatev v višini 3.000.000,00 EUR. Ugotovljena koncesijska dajatev za leto 2018 predstavlja maksimalno letno koncesijsko dajatev od vstopnin za ogled naravnih vrednot in drugih prihodkov, ustvarjenih z rabo naravnih vrednot, ki jo mora družba v skladu z 9. členom Koncesijske pogodbe kot koncesionar plačevati koncedentu.

V letu 2018 so bili ustvarjeni iz tega naslova naslednji prihodki:

VRSTA USTVARJENEGA PRIHODKA	ZNESEK USTVARJENEGA PRIHODKA ZA LETO 2018
Prihodki od vstopnin za ogled Postojnske jame	14.073.200,19
Ostali prihodki od rabe naravne vrednote - Postojnska jama	234.526,96
Prihodki od vstopnin za ogled ostalih jam Postojnskega in Predjamskega jamskega sistema	660.341,34
Skupaj prihodki, ustvarjeni z ogledom in rabo naravnih vrednot Postojnski jamski sistem in Predjamski jamski sistem – osnova za izračun koncesijske dajatve 2018	14.968.068,49
IZRAČUN KONCESIJSKE DAJATVE 2018 = ❖ drugi kriterij po 9. členu Koncesijske pogodbe – ne več kot 3.000.000,00 EUR letno	3.000.000,00

Ministrstvo za okolje in prostor je s Sklepom o določitvi višine akontacije koncesijske dajatve za rabo naravnih vrednot Postojnski jamski sistem in Predjamski jamski sistem za leto 2018, številka 35602-2/2018/18 z dne 19. 3. 2018, na podlagi poslovnega načrta družbe za leto 2018, ki ga je družba poslala na Ministrstvo konec oktobra 2017, določilo akontacijo koncesijske dajatve za leto 2018 v višini 3.000.000,00 EUR. Predhodno je Vlada Republike Slovenije v skladu z določbami citiranih predpisov na svoji seji dne

6.3. 2018, potrdila Poslovni načrt koncesionarja za izvajanje koncesije za rabo naravnih vrednot, ki vsebuje program vlaganj v naravne vrednote v letu 2018. Potrjena vlaganja v naravne vrednote v letu 2018 znašajo 1.050.000,00 EUR in so odbitna postavka od zneska plačila celotne koncesijske dajatve, ki jo družba neposredno, prav tako po sklepih MOP-a, plačuje na račune upravičencev do sredstev iz tega naslova.

Ob upoštevanju vseh predpisov in sklepov državnih organov, ki se nanašajo na koncesijsko dajatev za rabo naravnih vrednot Postojnski jamski sistem in Predjamski jamski sistem, je družba v svojih poslovnih knjigah v letu 2018 evidentirala poslovne dogodke v zvezi s koncesijsko dajatvijo na sledeči način:

- ❖ Med poslovnimi odhodki (drugi poslovni odhodki) v letu 2018 ima izkazano celotno koncesijsko dajatev v skupni višini 3.000.000,00 EUR, ki predstavlja maksimalno obveznost družbe, ki jo mora plačati od ustvarjenih prihodkov od vstopnin za ogled naravnih vrednot in drugih prihodkov, ustvarjenih z rabo naravnih vrednot Postojnski jamski sistem in Predjamski jamski sistem.

Potrjeni program vlaganj v naravne vrednote Postojnski jamski sistem in Predjamski jamski sistem za leto 2018, je znašal 1.050.000,00 EUR in zajema naslednja investicijska vlaganja:

Opis	Investicije v EUR	Investicijsko vzdrževanje v EUR	Zavarovanje v EUR
Postojnski jamski sistem			
Ureditev promenade	727.000,00		
Projektna dokumentacija			
Obnova promenade – izvedba I. FAZE			
Železniška infrastruktura		20.000,00	
Zamenjava dotrajanih delov			
Pohodne poti, ograje, vhodi		20.000,00	
Zamenjava dotrajanih delov			
Električne inštalacije in pripadajoča oprema		260.000,00	
Zamenjava dotrajanih delov			
Zamenjava SN električnega kabla			
Telekomunikacije in pripadajoča oprema		10.000,00	
Zamenjava dotrajanih delov			
Zavarovanje jamske infrastrukture			13.000,00
SKUPAJ	727.000,00	310.000,00	13.000,00
SKUPAJ VLAGANJA v EUR			1.050.000,00

Dejansko so bila na podlagi vsebinskega potrjenega programa vlaganj v naravne vrednote v letu 2018 izvedena naslednja dela v skupni vrednosti 959.867,72 EUR:

Opis	Investicije v EUR	Investicijsko vzdrževanje v EUR	Zavarovanje v EUR
Postojnski jamski sistem			
Ureditev promenade	42.299,91		
Projektna dokumentacija – čakalnica pod platojem			
Železniška infrastruktura		389.224,48	
Obnova tirov po planu			
Dokončanje obnove perona v Koncertni dvorani			
Pohodne poti, ograje, vhodi – Postojnska jama		67.979,15	
Preplastitev poti			
Izdelava in montaža ograje v Pivki in Črni jami I. faza			
Električne inštalacije in pripadajoča oprema		317.854,50	
Zamenjava razsvetljave v Beli dvorani			
Zamenjava agregata v TP JAMA II			
Zamenjava reflektorjev po jami – LED razsvetljava			
Zamenjava kablov in reflektorjev v Pivki in Črni jami			
Telekomunikacijsko omrežje, ozvočenje		55.944,00	
Zamenjava dotrajanih delov			
Posodobitev in dograditev optičnega omrežja po Postojnski jami			
Pohodne poti, ograje, vhodi – Jama pod Predjamskim gradom		44.290,77	
Rekonstrukcija mostu čez Blatni rov			
Zapora pred vhodom v Erazmov rov			
Pohodne rešetke pred Fiženco			
Komunalna infrastruktura		28.228,72	1.213,05
Avtomati za pobiranje pristojbine za uporabo sanitarij			
Oprema za spremljanje rabe jame			
Oprema za spremljanje človeške ribice			
Zavarovanje jamske infrastrukture			12.833,14
SKUPAJ	70.528,63	876.505,95	12.833,14
SKUPAJ VLAGANJA v EUR		959.867,72	

V uredbi o spremembah in dopolnitvah Uredbe o koncesiji za rabo naravnih vrednot Postojnski jamski sistem in Predjamski jamski sistem (Ur. list, št. 66/07) je v 9. b členu določeno, da dejansko višino koncesijske dajatve za preteklo poslovno leto določi vlada na podlagi predložitve revidiranega letnega poročila in poročila o vlaganjih v naravne vrednote. Koncesionar mora predložiti letno poročilo vladi v potrditev najkasneje do 30. aprila tekočega leta za preteklo leto.

Odboru za spremljanje koncesije oziroma pooblaščenim osebam mora koncesionar zagotoviti pregled dejanskih plačil za izvršena vlaganja v naravne vrednote tako po vrednosti, kot tudi po namenu ter pojasniti odstopanja od sprejetega poslovnega načrta.

Morebitna razlika, med tako določeno koncesijsko dajatvijo ter vsoto dejansko plačanih akontacij koncesijske dajatve v preteklem letu in realiziranimi vlaganji v naravne vrednote v preteklem letu v skladu s potrjenim programom, se poročuna pri prvi naslednji akontaciji plačila koncesijske dajatve.

4.5.1 Plačila koncesijske dajatve v letu 2018 v državni proračun in proračuna Občin Postojna in Pivka

Na podlagi določil Sklepa številka 35602-2/2018/18 z dne 19. 3. 2018 so bile določene naslednje akontacije koncesijske dajatve za rabo naravnih vrednot Postojnski jamski sistem in Predjamski jamski sistem za leto 2018:

akontacija	Država	Občina Postojna	Občina Pivka	SKUPAJ	Datum plačila po sklepu MOP
1. akontacija	500,00	35.633,55	13.866,45	50.000,00	30.3.2018
2. akontacija	4.500,00	320.701,95	124.798,05	450.000,00	29.6.2018
3. akontacija	10.000,00	712.671,00	277.329,00	1.000.000,00	28.9.2018
4. akontacija	4.500,00	320.701,95	124.798,05	450.000,00	27.12.2018
SKUPAJ	19.500,00	1.389.708,45	540.791,55	1.950.000,00	

Pri plačevanju akontacij koncesijske dajatve za leto 2018 se je, na podlagi določil Sklepa številka 35602-2/2018/42 z dne 9.11.2018, pri nakazilu 4. akontacije koncesijske dajatve za leto 2018 doplačala razlika med višino koncesijske dajatve, ki jo je določila Vlada RS s sklepom številka 47607-20/2018/3 z dne 09.10.2018 na podlagi potrjenega Letnega poročila družbe za leto 2017, ter vsoto dejansko plačanih akontacij koncesijske dajatve za leto 2017, v znesku 173,30 EUR, ki ga je družba v Letnem poročilu 2017 v enaki višini izkazovala med obveznostmi do države.

4.5.2 Poročanje v skladu s sprejetimi sodili o ločenem evidentiranju različnih dejavnosti

Upravni odbor družbe je v skladu z Zakonom o gospodarskih družbah in Slovenskimi računovodskimi standardi sprejel Sodila o ločenem evidentiranju različnih dejavnosti, na podlagi katerih družba zagotavlja:

- ločeno računovodsko spremljanje dejavnosti rabe naravnih vrednot Postojnski jamski sistem in Predjamski jamski sistem, ki jo izvaja na podlagi sklenjene Koncesijske pogodbe za rabo naravnih vrednot Postojnski jamski sistem in Predjamski jamski sistem ter ostalih dejavnosti;
- dosledno razporejenost vseh odhodkov in prihodkov na dejavnost rabe naravnih vrednot in ostalih dejavnosti na podlagi objektivno določenih sodil, ki temeljijo na načelih stroškovnega računovodstva;
- ločeno spremljanje poslovanja dejavnosti rabe naravnih vrednot in ostalih dejavnosti preko oblikovanih poslovnoizidnih enot, na katerih ločeno za ti dejavnosti ugotavlja prihodke in odhodke;
- prikaz poslovnega izida, razdeljenega na dela, ki izhajata iz opravljanja dejavnosti rabe naravnih vrednot in iz drugih dejavnosti;
- ločeno izkazovanje lastnih opredmetenih osnovnih sredstev za opravljanje dejavnosti rabe naravnih vrednot in opredmetenih osnovnih sredstev za opravljanje ostalih dejavnosti;
- ločeno izkazovanje investicijskih vlaganj in investicijskega vzdrževanja v naravne vrednote na podlagi potrjenega letnega programa vlaganj v izvenbilančni evidenci po posameznih inventarnih številkah usredstvenih vlaganj.

Prikaz poslovnega izida družbe za leto 2018 v skladu s Sodili o ločenem evidentiranju različnih dejavnosti

Zneski v € POSTAVKE	REALIZACIJA OD 01.01. DO 31.12.2018	Dejavnost rabe naravnih vrednot	Ostale dejavnosti
Prihodki od prodaje	28.409.125	14.971.552	13.437.572
Stroški materiala	-2.942.442	-327.935	-2.614.507
Stroški storitev	-4.374.757	-2.604.322	-1.770.435
Stroški dela	-6.212.205	-3.202.824	-3.009.380
Amortizacija	-1.359.218	-255.291	-1.103.927
Drugi poslovni odhodki	-3.391.699	-3.266.422	-125.277
Poslovni izid iz poslovanja	10.128.804	5.314.757	4.814.046
Finančni prihodki	240.073	157.906	82.167
Finančni odhodki	-52.590	-45.111	-7.479
Izid financiranja	187.483	112.795	74.689
Drugi prihodki	15.745	0	15.745
Drugi odhodki	-1500	0	-1.500
Dobiček pred obdavčitvijo	10.330.532	5.427.552	4.902.980
Davki	-1.877.957	-986.658	-891.298
Čisti poslovni izid obračunskega obdobja	8.452.575	4.440.894	4.011.682

Prikaz vrednosti lastnih opredmetenih osnovnih sredstev, ki se uporabljajo za dejavnost rabe naravnih vrednot in ostale dejavnosti na bilančni presečni dan 31.12.2018

Zneski v € POSTAVKE	STANJE na dan 31.12.2018	Dejavnost rabe naravnih vrednot	Ostale dejavnosti
Zemljišča	3.649.176	2.592.776	1.056.401
Gradbeni objekti in zunanja ureditev	20.044.397	2.874.322	17.170.074
Oprema	3.306.536	995.834	2.310.702
Skupaj	27.000.109	6.462.932	20.537.177

4.6 Najem kulturnega spomenika državnega pomena PREDJAMA – GRAD JAMA

Družba je 14. 11. 2013 z najemodajalcem, Republiko Slovenijo, Ministrstvom za kulturo, podpisala dolgoročno Najemno pogodbo za najem kulturnega spomenika Predjama-Grad Jama. Pogodba se uporablja od 1. 11. 2013, izteče pa se 31. 12. 2028.

V skladu z 18. členom pogodbe znaša letna najemnina za predmet najema 33% ustvarjenega letnega prihodka od vstopnin za ogled in drugih prihodkov, ustvarjenih z rabo predmeta najema, vendar ne manj kot 240.000,00 EUR letno. Najemnina se poravnava z mesečnimi nakazili akontacije najemnine v znesku 12.500,00 EUR za vsak mesec najema na podračun najemodajalca do 10. v mesecu za pretekli mesec. Do 31. 7. je družba dolžna najemodajalcu predložiti revidirano letno poročilo za preteklo leto iz katerega so razvidni prihodki od predmeta najema. Ob oddaji revidiranega letnega poročila o poslovanju za preteklo leto se poravna še morebitna razlika na podračun najemodajalca.

Zneski v € POSTAVKE	
Letne obveznosti po Najemni pogodbi z dne 14.11.2013 – 18. člen	33% od prihodkov, ustvarjenih z rabo predmeta najema oz. najmanj 240.000 EUR letno
Ustvarjeni prihodki od vstopnin za ogled Predjamskega gradu v letu 2018 – osnova za izračun najemnine	1.818.310,24
Ustvarjeni drugi prihodki od rabe predmeta najema za leto 2018 – osnova za izračun najemnine	3.274,49
Skupaj prihodki, ustvarjeni z rabo predmeta najema v letu 2018	1.821.584,73
IZRAČUN LETNE NAJEMNINE – 33 odstotkov osnove za izračun po 18. členu Najemne pogodbe	601.122,96
Obračunana najemnina za leto 2018 v knjigovodskih razvidih družbe	601.122,96
Plačila medletnih akontacij najemnine na račun Ministrstva za kulturo RS	150.000,00
OBVEZNOSTI ZA DOPLAČILO NAJEMNINE ZA LETO 2018 (v knjigovodskih razvidih evidentirana med obveznostmi do države)	451.122,96

Bistveni del citirane Najemne pogodbe je tudi financiranje vlaganja v lokalno infrastrukturo v vrednosti najmanj 45.000,00 EUR letno. Družba je obveznosti iz tega naslova na podlagi zahtevka Občine Postojna in predložene dokumentacije o izvedbi vlaganj v lokalno komunalno infrastrukturo v Predjami, poravnala dne 2.11.2018.

Zneski v € POSTAVKE	
Letne obveznosti po Najemni pogodbi (vlaganja v lokalno komunalno infrastrukturo)	Najmanj 45.000 EUR
Izvedeno nakazilo na račun lokalne skupnosti – Občina Postojna	45.000,00

4.7 Transakcije s povezanimi osebami

Družba v skladu z 69. členom ZGD-1 razkriva transakcije s povezanimi osebami. Vse transakcije so bile izvršene s tržno primerljivimi cenami in na podlagi ustrezne pogodbe ali naročila.

4.7.1 Transakcije z matično družbo Batagel & Co., d.o.o.

BATAGEL&CO kot dobavitelj	EUR za leto 2018
nakup nepremičnin	908.154
stroški najemnin	9.808
nakup opreme	2.112

Družba je od matične družbe odkupila objekt in zemljišča na Jezerskem. Objekt je prenovila in preimenovala v Vila Planinka. Prav tako je družba od matične družbe odkupila zemljišča (bivši Motel Erazem). Najemnine se nanašajo na najem prostorov, oglasnih površin in vozila.

4.7.2 Transakcije s povezano družbo Krasoprema d.o.o.

KRASOPREMA kot dobavitelj	EUR za leto 2018
oprema	501.624,40

Povezana družba Krasoprema d.o.o. je v letu 2018 izdelovala, dobavljala in montirala opremo prenovljenega objekta Vila Planinka.

4.7.3 Transakcije z odvisno družbo Hotel Cerčno d.o.o.

HOTEL CERKNO kot dobavitelj	EUR za leto 2018
dobava materiala	11.937
storitve	737

HOTEL CERKNO kot kupec	EUR za leto 2018
najemnine	2.885
storitve	15.592

Odvisna družba Hotel Cerčno d.o.o. je v letu 2018 v višku sezone dobavljala gostinski material za potrebe centralne kuhinje. Kot kupec pa je nastopala pri najemu vozila in naročanju ostalih storitev.

5 RAZISKAVE IN RAZVOJ IZDELKOV, STORITEV IN PROCESOV

Na področju pospeševanja prodaje je bilo v letu 2018 izvedenih precej aktivnosti.

Največ energije je bilo usmerjeno v **razvoj spletnih storitev in spletnega komuniciranja**, pa tudi komuniciranja in oglaševanja preko socialnih omrežij. Prenovljena je bila spletna stran www.postojnska-jama.eu, ki ima sedaj popolno informacijo v desetih jezikih, osnovne informacije pa še v dodatnih sedmih, kar pomeni skupaj 17 jezikovnih verzij. Glede na investicijo v nov hotel na Jezerskem je bila postavljena tudi nova spletna stran www.vilaplaninka.eu, komuniciranje pa je steklo tudi preko njenih novih profilov socialnih omrežij. Pri komuniciranju na **socialnih omrežjih** je energija usmerjena tudi v analitiko uspešnosti komuniciranja in prilagajanje le-tega ciljnim skupinam in drugim parametrom.

Glede na vse večje povpraševanje za nakup vstopnic preko spleta je bila posodobljena spletna stran, najprej del vsebine, ki se nanaša na prodajo, v nadaljevanju pa bodo poenostavljeni tudi nakupni postopki, ki se tičejo predvsem paketov, ki vključujejo ogled in namestitve. Proces še ni dokončan in se nadaljuje tudi v letu 2019.

Gostili smo delegacijo slovenskih, kitajskih in danskih znanstvenikov, ki sodelujejo pri **raziskovanju genskega zapisa človeške ribice** in se dogovorili za nadaljnje sodelovanje pri tem projektu, ki je pomemben za stroko in tudi naše delo.

Ob 200 letnici odkritja notranjih delov Postojnske jame je bil **obnovljen peron** v Koncertni dvorani, poimenovan po Luki Čeču, ob koncu leta pa smo se razveselili prvega od šestih naročenih **novih jamskih vlakov**, ki so po videzu enaki, po vgrajeni tehnologiji pa bistveno bolj napredni in trajnostno naravnani.

V letu 2018 smo začeli vsebinsko delati na novi ponudbi hotela Jama, ki smo jo poimenovali **Muzej prisluškovanja**. Zaradi zahtevnosti in kompleksnosti projekta se delo nadaljuje v letošnjem letu, ko naj bi ta ogled postal eden izmed novih produktov.

Nova blagovna znamka **Authentic**, pod katero tržimo spominke in prehranske izdelke in se pojavlja kot razpoznavni element parka na različnih sredstvih komuniciranja (oznake, senčniki, ovojni papir, embalaža

za hrano in podobno) dobiva vse več izpeljank. Eden izmed odmevnejših projektov lanskega leta je bilo lansiranje domačega sladoleda z okusi Brillant in Zmajček pod omenjeno blagovno znamko.

Nakup in obnova hotela na Jezerskem, ki se po novem imenuje **Vila Planinka**, je za seboj potegnil aktivnosti v oblikovanje novega, butičnega produkta, in sicer tako na področju načrtovanja, oblikovanja, opremljanja kot promocije in prodaje storitev.

Grafična prenova komunikacijskih sredstev je doprinesla k posodobitvi in osvežitvi izgleda zunanjega oglaševanja in tiskovin. Slednje smo prilagajali povpraševanju ciljnih skupin in dodali tiste, ki se navezujejo na nove produkte.

Na področju **videoprodukcije** je bilo z najsodobnejšo tehnologijo posneto veliko videomateriala, ki omogoča montažo krajših in daljših filmov za potrebe spletnega komuniciranja, predvsem na socialnih omrežjih.

V poletnih mesecih je bil tudi v letu 2018 obiskovalcem Predjamskega gradu na razpolago **brezplačni prevoz** v Predjamo. S tem smo bistveno razbremenili prometno obremenitev celotne Predjame, kar smo napovedali tudi v razvojnem programu, ki je del najemne pogodbe za Predjamski grad.

Glede na veliko povpraševanje po storitvi smo dopolnili kapacitete **pesjakov**, kjer obiskovalci Postojnske jame brezplačno pustijo svoje ljubljenske med ogledom Postojnske jame. V parku Postojnske jame smo v času, ko se vse bolj izpostavlja **pomen čebel za preživetje človeštva**, postavili pravi panj s čebelami, ki je zelo pritegnil pozornost naših gostov. Obeležili pa smo tudi **250 letnico odkritja človeške ribice**, ki je bila eden od osrednjih letošnjih motivov znamk Pošte Slovenije.

V poletnih mesecih je na parkiriščih Postojnske jame s pomočjo **promotorjev** potekalo intenzivno pospeševanje prodaje storitev, ki so na voljo v kombinaciji z vstopnico za ogled Postojnske jame in je bilo nadpovprečno uspešno.

Sodelovali smo na vseh pomembnejših mednarodnih turističnih sejmih, borzah in delavnicah. Gostili smo tudi številne domače in tuje filmske ekipe kakor tudi visoke državniške obiske. Skozi vse leto smo spremljali strokovne analize iz področja **turističnih trendov in nakupnega vedenja** obiskovalcev in po potrebi prilagajali ponudbo. Pri tem so nam pomagali tudi odzivi naših obiskovalcev – predvsem direktni ali tisti na spletnih straneh – mnenjskih voditeljih.

V Postojni je bil podpisan sporazum o upravljanju Klasičnega krasa kot območja svetovne dediščine za kandidaturo za vpis na seznam svetovne dediščine **UNESCO** in Postojnska jama je eden od sopedpisnikov tega sporazuma. .

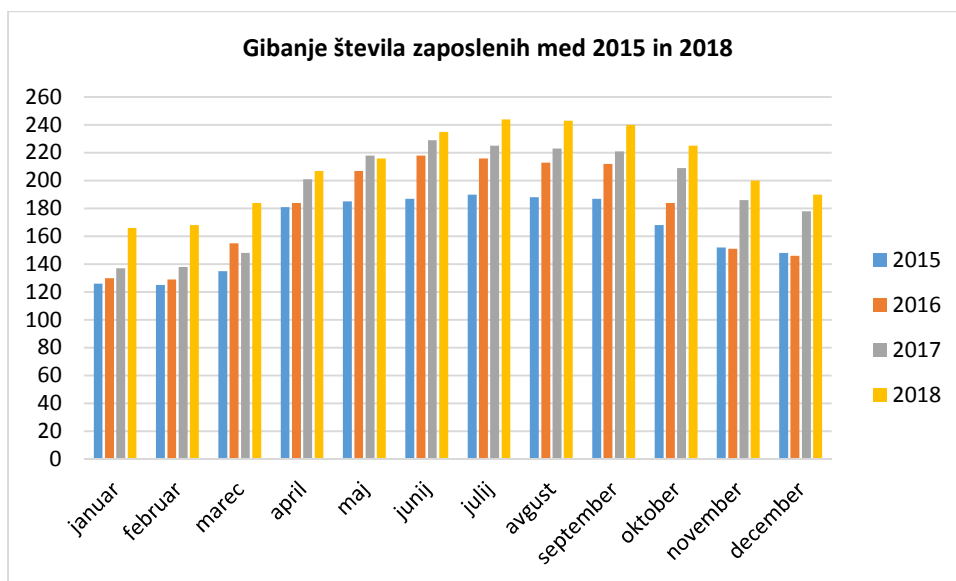
Priznanje za odlično delo na področju ohranjanja jam in jamskega turizma nam priznava tudi predsednik Mednarodne zveze turističnih jam (ISCA) Brad Wuest, ki odkrito priznava njeno pomembno delovanje skozi zgodovino in vzpostavljanje strogih smernic, ki jim sledijo jame po celem svetu.

TRAJNOSTNI RAZVOJ

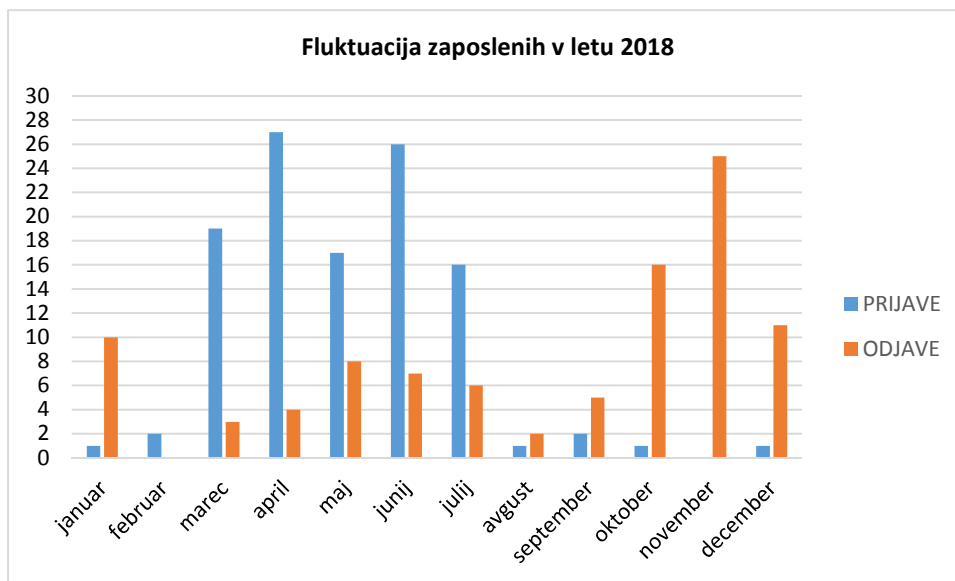
1 UPRAVLJANJE KADROV

1.1 Gibanje števila zaposlenih od leta 2015 do 2018

Primerjava števila zaposlenih na letni ravni že nekaj let zapored kaže na porast skupnega števila zaposlitev, zlasti v sezonskih mesecih med aprilom in septembrom. Podatki kažejo, da se število zaposlenih vsako leto povečuje zaradi krepitve ponudbe in rasti podjetja, kar posledično doprinese k večjemu zaposlovanju. Izrazito večje število sezonskih zaposlitev se kaže predvsem v gostinskih dejavnostih med poklici kuhar, natakar in kuharski pomočnik ter na zaposlovanje na področju nastanitvenih dejavnosti. Mnogim zaposlenim v gostinskih dejavnostih smo iz naslova deficitarnosti poklicev pogodbo o zaposlitvi tudi podaljšali z namenom trajnega sodelovanja.

Zaradi narave dela, ki je izrazito sezonska, je fluktuacija zelo visoka: v mesecih od aprila do predvidoma julija kader zaposluje, od oktobra dalje se zaposlovanje preneha, pogodbe o zaposlitvi pa se iztekajo. Razlog poznejšemu izteku pogodb je neenakomerna razporeditev delovnega časa, saj nekateri zaposleni koristijo viške ur, ki so jih opravili v času dela, posledično se pogodbe za določen čas na podlagi 58. člena ZDR-1 tudi pozneje prekinejo. K poznejšim prekinitvam delovnega razmerja za določen čas prav tako prispeva sprejeta Kolektivna pogodba podjetja, kjer se zaposlenim v enoti jamskih sistemov, mesečne opravljene ure opravljene v jami na račun prejete koncentracije radona in radonovih potomcev v jami povišajo za 10%.

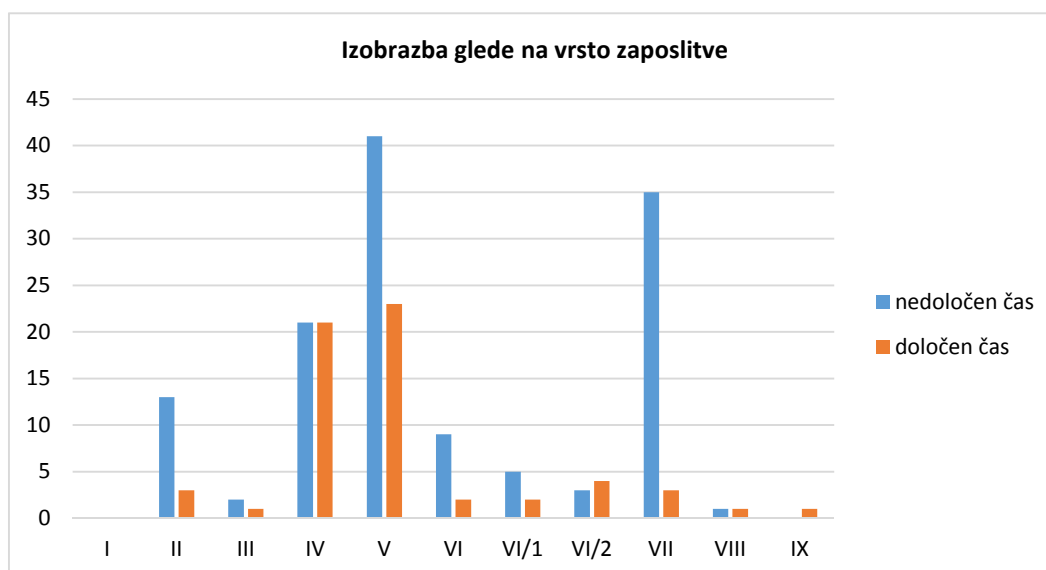

1.2 Izobrazbena struktura zaposlenih

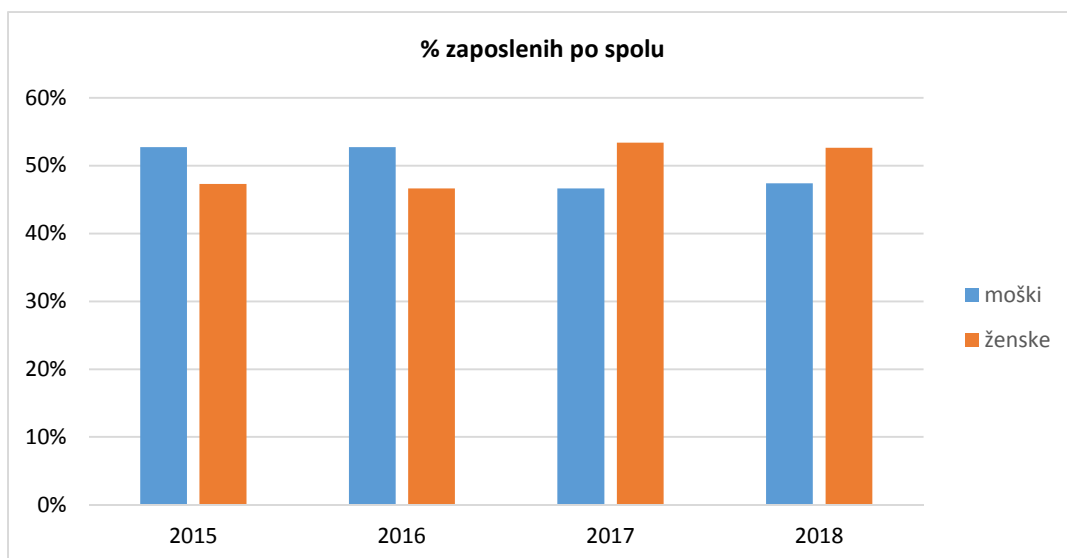
Največ zaposlenih ima v letu 2018, prav tako kot v preteklih letih, dokončano V. stopnjo izobrazbe, sledi jim skupina zaposlenih z univerzitetno, VII. stopnjo izobrazbe. V sezonskem in izven-sezonskem času zaposlujeemo veliko kadra na področju vodenja, gostinstva, blagajniškega poslovanja, kjer je zahtevana V. stopnja izobrazbe, od tod tudi eden od razlogov za prevladovanje te stopnje izobrazbe zaposlenih. V primerjavi z letom 2017 gre v letu 2018 za dvig izobrazbene ravni, in sicer porast zaposlenih z visokošolsko izobrazbo, prvič imamo zaposlenega z IX. stopnjo izobrazbe.

Tudi podrobneje gledano, pri členitvi zaposlitev glede na vrsto zaposlitve, to je za določen ali nedoločen čas, imamo največ zaposlenih za nedoločen čas s peto stopnjo izobrazbe, sledijo jim zaposleni za nedoločen čas z univerzitetno izobrazbo. Zaposlenih z nedokončano osnovno šolo nimamo.

2018	I	II	III	IV	V	VI	VI/1	VI/2	VII	VIII	IX
nedoločen čas	0	13	2	21	41	9	5	3	35	1	0
določen čas	0	3	1	21	23	2	2	4	3	1	1

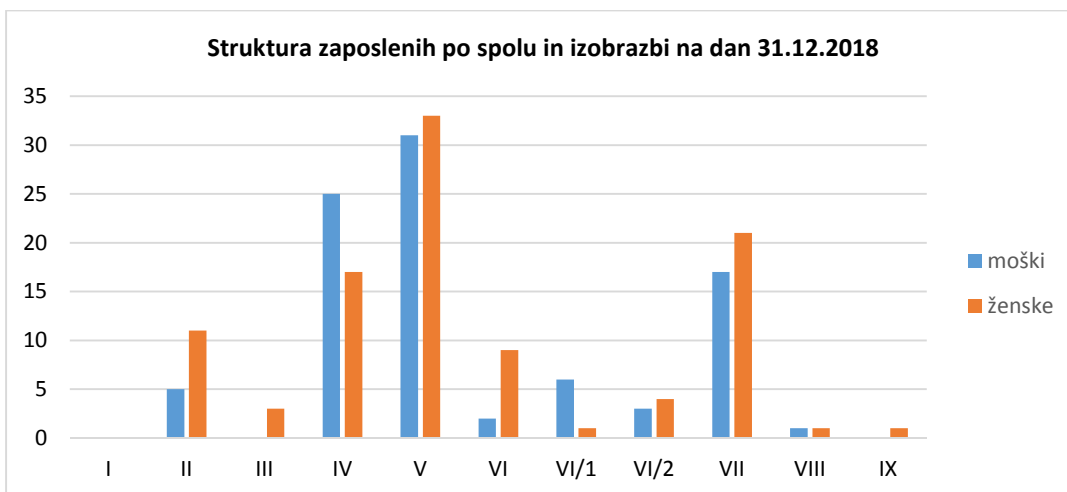

Glede na spolno pripadnost se, med leti 2015 in 2018, med zaposlenimi kaže dokaj enakomerna zastopanost obeh spolov. Diferenciacija in spolna diskriminacija pri zaposlovanju nista prisotni. Zadnji dve leti se nakazuje trend, ko imamo za 3% več zaposlenih žensk kot moških, v letih 2015 in 2016 je bila slika obratna. Konec leta 2018 smo imeli zaposlenih 47,37% moških in 52,63% žensk.

Spola sta na področju izobrazbe skoraj enakomerno zastopana, večja odstopanja v nobeni izmed izobrazbenih ravni niso prisotna. Razmerje med zaposlenima spoloma je približno enako zastopano.

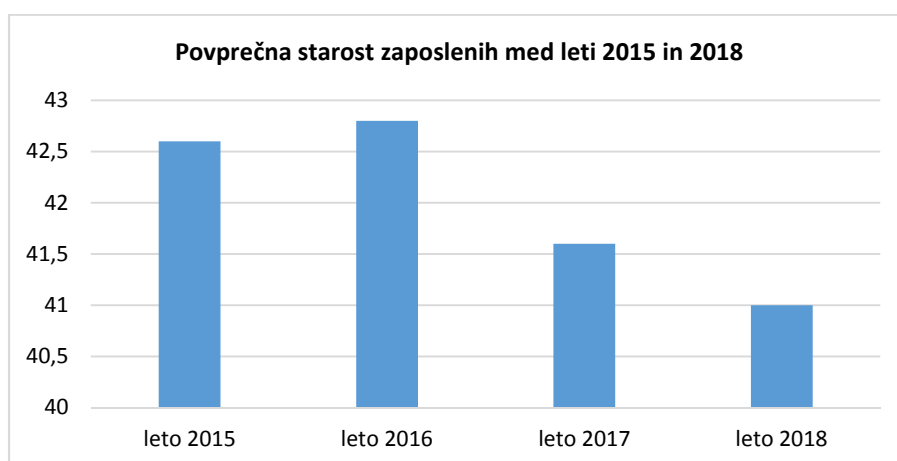
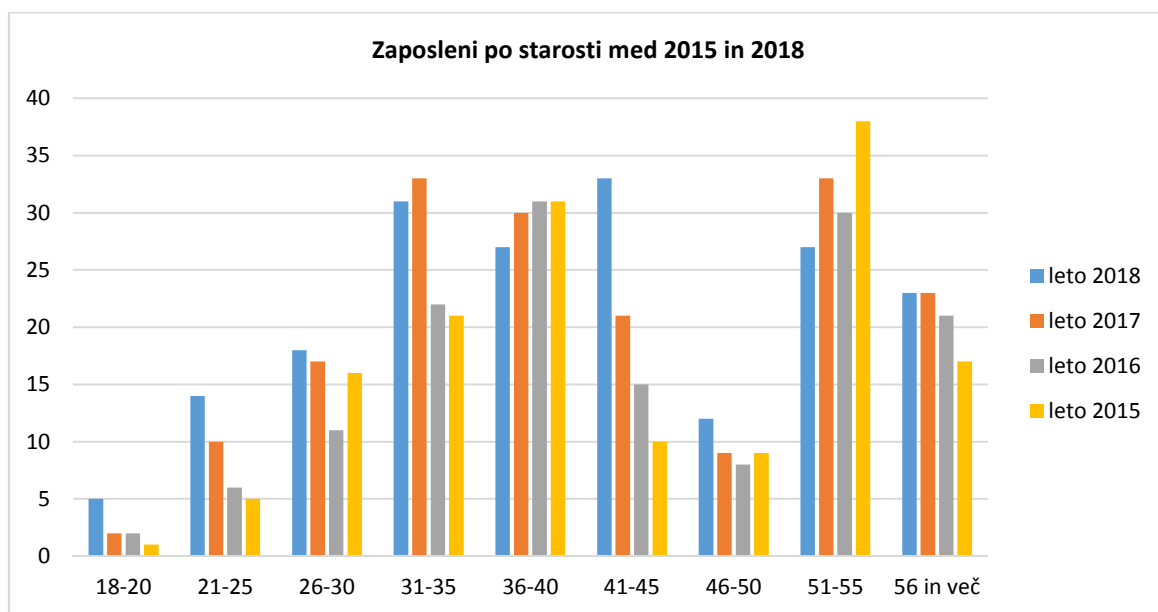
	I	II	III	IV	V	VI	VI/1	VI/2	VII	VIII	IX
moški	0	5	0	25	31	2	6	3	17	1	0
ženske	0	11	3	17	33	9	1	4	21	1	1

1.3 Starost zaposlenih

Največ zaposlenih v letu 2018 je bilo v razredu med 31. in 45. letom starosti, sledijo starejši zaposleni, kar nakazuje na večje število upokojitev v prihajajočih letih. Povprečna starost v letu 2018 je najnižja in znaša 41,0 let, leto prej pa 41,6 leta. Malo je zaposlenih mladih do 20. leta starosti. Enega od razlogov je potrebno iskati v vsesplošnem podaljšanju šolanja. Glede na situacijo na trgu delovne sile se veliko mladih odloča za študij, ki ima za posledico poznejše zaposlovanje.

	18-20	21-25	26-30	31-35	36-40	41-45	46-50	51-55	56 in več
leto 2018	5	14	18	31	27	33	12	27	23
leto 2017	2	10	17	33	30	21	9	33	23
leto 2016	2	6	11	22	31	15	8	30	21
leto 2015	1	5	16	21	31	10	9	38	17

1.4 Štipendiranje in druge oblike tovrstnega sodelovanja

Zaradi slabi izkušnji z dosedanjimi štipendisti smo v šolskem letu 2017/2018 prenehali s štipendiranjem. Dijakom in študentom omogočamo opravljanje obvezne praks. Praktikanti prihajajo iz šol in fakultet, kot so Ekonomska fakulteta, Turistica, Fakulteta za družbene vede, Naravoslovno-tehniška fakulteta, Srednja gostinska in turistična šola Izola ter Ljubljana, Šolski center Postojna in druge.

1.5 Varnost pri delu in skrb za zdravje

Redne zdravniške preglede zaposleni redno opravljajo v Zasebni specialistični ordinaciji za medicino dela, prometa in športa v Postojni. Zaposleni, ki so v stiku z naravnim virom sevanja, opravljajo zdravniške preglede na ZVD Ljubljana, pogosteje kot ostali zaposleni in v skladu z zdravstveno oceno tveganja. Na ZVD Ljubljana opravljajo zdravniške preglede tudi študentje, ki opravljajo delo v sevalnem območju.

V namen spremljanja koncentracije radona in radonovih potomcev, sodelujemo z ZVD Ljubljana, ki v prid zdravja zaposlenih, zlasti v vodniški službi, pri nas skrbi za varstvo pred naravnimi sevanji. V sodelovanju z omenjeno institucijo ter Upravo Republike Slovenije za varstvo pred sevanji, letno na Tečaju iz varstva pred sevanji izobražujemo zaposlene, ki so v stiku z virom sevanja. Opravljeni tečaj ima veljavnost 5 let.

Glede na meritve sevanja radona v jami in sprejeto oceno iz varstva pred sevanji, smo sprejeli ukrep omejitve števila ur, ki jih zaposleni opravijo v jamskem okolju, in sicer predvidoma med 800 in 1000 urami letno za zaposlenega. Za varnost in zdravje pri delu imamo sklenjeno pogodbo o poslovnem sodelovanju s podjetjem Vzgon, d. o. o. iz Postojne. Vsakdo izmed zaposlenih in študentov ima opravljen izpit iz varstva pri delu. Zaposleni imajo opravljen tudi izpit iz požarnega varstva in nudenja prve pomoči, po zakonu ter so usposobljeni za varno delo z nevarnimi snovmi.

1.6 Razvoj kadrov

Redno skrbimo za strokovno usposobljenost, zaposlene redno napotujemo na tematsko primerne seminarje, tečaje, delavnice, saj težimo h kakovostnemu kadru in storitvam na posameznih področjih (npr. spremembe zakonodaje, novosti na posameznih področjih, predavanja s področja krasoslovja na Inštitutu za raziskovanje Krasa).

Veliko poudarka dajemo tudi gostinskemu kadru in izražanju v tem poklicu.

Vsi vodniki, ki to delo opravljajo in ga bodo opravljali, pristopijo k usposabljanju in preverjanju usposobljenosti za jamske vodnike za vodenje po odprtih jamah, ki so urejene za turistični obisk. Naše podjetje je na tem področju tudi pridobilo s strani Ministrstva za kmetijstvo in okolje pooblastilo za izvajanje usposabljanja in preverjanja usposobljenosti za jamske vodnike za vodenje po odprtih jamah, urejenih za turistični obisk. Tako smo v letu 2014 prvič izvedli omenjeno usposabljanje in preizkus, ki sta bila med zaposlenimi dobro sprejeta in je to še ena stopnjo več pri sami izvedbi vodenja, ki ga zaposleni izvajajo vsakodnevno. Usposabljanje smo izvajali tudi v letu 2018.

Skrbno izvajamo sprejete ukrepe iz naslova pridobljenega polnega certifikata Družini prijazno podjetje, saj težimo k družbeni odgovornosti. Z dodatno sprejetimi ukrepi iz naslova certifikata, zaposleni lažje usklajujejo svoje poklicne in družinske obveznosti, s tem pa bistveno pripomorejo k zadovoljstvu v podjetju in uspešnosti poslovanja.

V letu 2018 smo prejemnik nagrade Ugledni delodajalec, in sicer za tretjo uvrstitev v panogi gostinstva, turizma in potovanja.

2 DOBAVITELJI

Že kar nekaj let so v uporabi tipske pogodbe za vsa področja nabave blaga in storitev; gostinstvo, trgovina, storitve, trženje oglasnega prostora, za dobavitelje povezane s prireditvami. V tipskih pogodbah so opredeljeni naši ključni nabavni pogoji, kar nam v veliki meri poenostavi procese pogajanj z dobavitelji. Z dobavitelji želimo graditi dolgoročne partnerske poslovne odnose. Sočasno smo izoblikovali tudi naše standardne nabavne pogoje v videnju konkurenčne cene, rokov plačila ter komercialnih pogojev, ki jih kot kupec zahtevamo.

2.1 Gostinstvo

V letu 2018 smo nadaljevali z nadgradnjo poslovno informacijski sistema ROS-GIS (nabavni modul). Zaradi vpeljave novega sistema se je občutno povečalo število dokumentov (naročila, dobavnice, računi). V letu 2018 smo se zato z večino večjih dobaviteljev uspeli dogovoriti za obdobjo fakturiranje (2x na mesec).

V letu 2017 smo sprejeli odločitev, da bomo uvedli lastno proizvodnjo sladoleda. Ta odločitev je zahtevala pripravo ponudb za strojno opremo (stroj za izdelavo, pasterizator) ter pomožno opremo (hladilne omare...) Pridobljene so bile ponudbe na osnovi raziskave trga, spoznali smo zahtevnost proizvodnje sladoleda. S proizvodnjo lastnega sladoleda smo pričeli v začetku leta 2018. Prodaja le-tega je bila v letu 2018 zelo uspešna.

2.2 Trgovina

Na področju trgovine večina prodaje temelji na komisijski prodaji, nekaj pa je še lastne zaloge. Delež komisijskega blaga želimo povečevati tudi v prihodnje. Z analizo portfelja smo odpravili ključna tveganja. Na obstoječi platformi smo delovali tudi v letu 2018, nove dobavitelje smo uspešno vključili v sodelovanje, tipske konsignacijske pogodbe so dokončno prepoznane kot sprejemljiv način sodelovanja.

2.3 Storitve, ostalo

V letu 2017 smo pričeli s prenovo vlakovnih kompozicij, nabava pa je pripravila nabor dobaviteljev. Gre za celovito prenovo vseh lokomotiv in vlakov, poseben poudarek pa je bil na področju varnosti obiskovalcev, znižanju hrupa, odpravi posipanja tirov s pekom. Posebna zahteva je tudi bila, da se v največji možni meri ohrani retro izgled lokomotive, saj je le-ta postala eden najbolj prepoznavnih elementov Postojnske jame. V izvedbenem delu se je projekt prenove vlakovnih kompozicij pokazal za zahtevnejšega kot smo predvidevali. Potrebna je bilo veliko dodatnega napora, da je dobavitelj razumel naša pričakovanja, zlasti na področju dodelave detajlov sedežnih sklopov, ki so ključni za nadaljevanje tradicije jamskega vlakca. Posledično se je izvedbeni del zavlekel, tako smo prvo novo vlakovno kompozicijo prevzeli šele v decembru 2018. Dodatni naporji ter tudi zamik v dobavi so se pokazali za upravičene, saj smo ugotovili, da smo izpolnili pričakovanja.

Upošteva se novo EU usmeritev na področju ravnanja z odpadki smo najprej izdelali kratko analizo trenutnega stanja na področju ravnanja z odpadki. Ugotovitve so nas hitro usmerile k izboljšavam. Tako smo pripravili protokol ravnanja z odpadki, ki ima dva ključna cilja: zmanjšanje količine odpadkov ter bistveno boljše ločevanje odpadkov. Tako smo se z dobavitelji dogovorili, da se enkratna embalaža (plastični, leseni in kartonski zaboječki za sadje in zelenjavo) vračajo v nabavno verigo. Stiropor kot enkratno embalažo za dobavljene sveže ribe so dobavitelji zamenjali za vračljive plastične kasete. Prav tako smo enkratno embalažo za kemikalije s katerimi v Postojnski jami odstranjujemo »lampenfloro« v dogovoru z dobavitelji zamenjali za vračljivo embalažo. Protokol ločevanja odpadkov kjer nastanejo bo prispeval k bistveno boljšem ločenem zbiranju in odlaganju odpadkov. Bistvo je v tem, da bodo na vseh mikrolokacijah, kjer odpadki nastajajo nameščene sistemske »posode« za ločeno zbiranje odpadkov. Tako ločeno zbrani

odpadki se bodo odlagali v zbirnih centrih ter končno v centralnem zbirnem centru za ločeno zbiranje odpadkov, ki ga bomo ustrezno uredili in nadgradili.

Konec oktobra 2019 se izteče obstoječa pogodba za najem avdio vodnikov. Tako so bile pravočasno začete aktivnosti prepoznavanja in zbiranja ponudb, ki nas bodo vodile pri odločitvi o morebitnem nakupu, oziramo najemu naprav, pri obstoječem najemodajalcu ali pri novem ponudniku.

Oddelek nabave je bil aktivno vključen tudi pri nabavi opreme za nov nastanitveni objek Vila Planinka na Jezerskem.

3 KUPCI

3.1 Standardi kakovosti

V podjetju Postojnska jama d. d. na področju gostinstva nadzorovano izvajamo pravila standarda HACCP. Drugih standardov kakovosti z vidika kupca nimamo. Pri poslovanju upoštevamo tudi splošne uzance v turizmu in gostinstvu Slovenije.

3.2 Reklamacije

Bistvenih reklamacij v letu 2018 ne beležimo, posebej ne takih, ki bi imele posledično stroške za našo družbo.

3.3 Družbenoodgovorni produkti in storitve

Podjetje Postojnska jama, d. d. se čuti zavezano k razvoju družbeno odgovornih storitev, zato temu vprašanju posvečamo veliko pozornosti. Vse turistične znamenitosti v našem upravljanju so tako dostopne za invalidne osebe. Vse naše storitve so z vidika ekologije brezhibne. Zavedamo se, da si socialno šibkejši sloji težje privoščijo ogled znamenitosti, zato vsako leto večkrat organiziramo obdobja različnih popustov, ko obiskovalcem ponudimo vstopnice po bistveno nižanih cenah. Poseben cenovni režim velja tudi za šole in skupine učencev s posebnimi potrebami. Veliko vlagamo tudi v naše zaposlene in jim v kar največji meri poskušamo omogočiti kakovostno delovno okolje, ki zaposlenim in njihovim družinskim članom omogoča dostojno življenje in osebnostni razvoj.

4 VAROVANJE OKOLJA

4.1 Okoljska politika in ključni dosežki v letu 2018

V družbi Postojnska jama, d. d. je osnovna dejavnost upravljanje z naravno in kulturno dediščino, zato smo vezani predvsem na sledeče okoljske zakone in podzakonske akte:

- Zakon o ohranjanju narave;
- Zakon o varstvu podzemnih jam;
- Uredbo o koncesiji za rabo naravnih vrednot Postojnski jamski sistem in Predjamski jamski sistem;
- Koncesijsko pogodbo;
- Program rabe naravnih vrednot Postojnski in Predjamski jamski sistem, ki je sestavni del koncesijske pogodbe;
- Strategijo družbe, saj je ohranjanje naravnih vrednot zapisano v poslanstvo družbe in je temelj uspešnega trajnostnega razvoja družbe;
- Interni Pravilnik o organizaciji in urejanju prometa na železniški progi v Postojnski jami, ki je bil sprejet dne 15. 3. 2006. Pravilnik je bil leta 2013 usklajen z Direktoratom za promet. Pravilnik je še vedno v postopku sprejemanja na Agenciji za železniški promet RS.

Za spremljanje okoljske politike, vezano na turistično infrastrukturo in zunanje okolje, je odgovorna tehnična služba. Za okoljsko politiko, ki se nanaša na notranje okolje naravne vrednote Postojnskega in Predjamskega jamskega sistema, pa so odgovorni vodje v enoti Turistične znamenitosti v sodelovanju s tehnično službo.

Postojnska jama d.d. je septembra 2018 skupaj še z nekaterimi drugimi turističnimi deležniki in občino Postojna izpolnila pogoj za sprejem v Zeleno shemo slovenskega turizma. Z vstopom v zeleno shemo smo se zavezali, da bomo spodbujali trajnostno delovanje, združevali trajnostna prizadevanja ter promovirali lokalni značaj in zelene zgodbe.

4.2 Varčevanje z naravnimi viri

Z vsemi odjemalci, dobavitelji in zaposlenimi v parku Postojnske jame in hotelskih namestitvah komuniciramo na način, da jih ozaveščamo glede možnosti varčevanja z naravnimi viri (npr. voda, elektrika, ...), ko je to mogoče.

4.3 Ravnanje z odpadki

V družbi Postojnska jama, d. d. poteka sistematično ločeno zbiranje odpadkov. V vseh enotah ločeno zbiramo plastiko in pločevino, embalažo, papir, steklo, les in ostale komunalne odpadke. Tudi na območju, kjer se zadržujejo obiskovalci, so na voljo koši za ločeno odvajanje odpadkov. S tem se je bistveno zmanjšala količina nesortiranih komunalnih odpadkov. Največje količine odpadkov so v gostinstvu, hotelirstvu in trgovini.

V letu 2018 smo v dogovoru z dobavitelji pričeli vračati enkratno embalažo- zaboječke za sadje in zelenjavo. To velja za plastične, lesene in kartonske zaboječke, ki jih dobavitelji prevzemajo ob dobavi novega blaga.

Prav tako smo v dogovoru z dobavitelji opustili enkratno stiropor embalažo za sveže ribe in jo nadomestili s vrčljivo plastično embalažo –zaboječki se vračajo v nabavno verigo.

Dobavitelji aparatov za napitke (kavni avtomati..) po dogovoru prevzemajo odpadno embalažo-prazne lončke.

V gostinstvu spoštujemo predpisane HACCP standarde, ki se navezujejo na organske odpadke (odvoz odpadnih olj in biološko razgradljivih odpadkov).

V toaletnih prostorih smo uvedli uporabo hitreje razgradljivega toaletnega papirja, ki omogoča tudi lažje delovanje čistilne naprave.

4.4 Kakovost zraka

V dejavnosti podjetja Postojnska jama, d. d. ni škodljivih emisij v ozračje, zato tudi ni posebnih ukrepov. Škodljive emisije prahu v jamskem okolju pa že nekaj časa odpravljamo z ukrepi izboljšav na lokomotivah, konec leta 2018 in v letu 2019 pa jih bomo v celoti odpravili, saj bomo nabavili 6 novih vlakovnih kompozicij, ki imajo vgrajen asinhroni motor, ki bistveno zmanjša emisije prahu v jami, saj posipanje tirov s peskom ni več potrebno, prav tako ni onesnaženja s strojnimi olji, saj je novo mazivo na osnovi grafitne mase. Z ustreznim vzmetenjem podvozja lokomotiv in vagončkov so zmanjšane vibracije in posredno hrup v jami (do 5dB manj hrupa).

4.5 Varno ravnanje s škodljivimi in nevarnimi snovmi

Pri postopkih čiščenja čistilke in sobarice uporabljajo čistila, ki imajo ustrezne certifikate in ustrezajo evropskim standardom okolja (so bio razgradljiva). Prav tako upoštevajo navodila o načinu čiščenja posameznih prostorov, uporabi in koncentraciji posameznih čistil ter uporabi vroče vode. V letu 2018 smo nadaljevali z novo uvedenim sistemom avtomatskega doziranja čistil, doziranja detergentov v kuhinji, ... z namenom, da se čistila uporabljajo v najmanjši možni meri.

Pripravek vodikovega peroksida, ki ga uporabljamo za odstranjevanje zelene obrasti, Belox 30 smo zamenjali z Belox 35, ki je certificirani biocid.

Ločeno zbiramo in odvažamo strupene snovi, kot so baterije, kartuše in računalniško opremo. Namesto alkalnih baterij uporabljamo polnilne baterije za večkratno uporabo.

4.6 Električna energija

V družbi Postojnska jama, d. d. zmanjšujemo porabo električne energije:

- z dodatno vgradnjo varčnih svetil v vseh objektih;
- halogenska svetila zamenjujemo z varčnejšimi LED svetili;
- v skupnih prostorih, hodnikih in prehodih so vgrajena svetila, ki se aktivirajo na senzor gibanja;
- s sistemom za zniževanje konic, ki zmanjšuje obremenitev elektroenergetskega omrežja.

4.7 Energetska učinkovitost

Pri osvetljevanju smo vgradili varčna svetila. Konstantno preverjamo že obstoječe klimate in opravljamo redne servise centralnega nadzornega ter upravljalnega sistema avtomatike centralnega gretja ter hlajenja.

Pri obnovi Vile Planinka na Jezerskem smo zagotovili ustrezno izolacijo zunanjih sten, strehe in tal, stara okna smo zamenjali s troslojnimi. Zamenjali smo sistem ogrevanja in vgradili novo kurilno napravo na lesno biomaso za centralno ogrevanje obnovljenega objekta. Uvedli smo centralno nadzorni sistem, uporablja se toplotna črpalka v kombinaciji s klasičnim centralnim ogrevanjem, da pokrije najbolj obremenjene konice, razpon zagotavljanja zelene temperature v prostorih je omejen. Izkoriščamo tudi toplotno energijo, ki nastaja v hladilnicah.

V Jamskem dvorcu v Postojni smo prav tako zastarelo kurilno napravo zamenjali z novo na lesno biomaso.

4.8 Skrb za naravno okolje

V družbi Postojnska jama, d. d. se skrb za naravno okolje odraža tudi pri tehnologiji urejanja in obnavljanja posameznih delov jamskega sistema za potrebe prikazovanja javnosti:

- v notranjosti Postojnske jame smo vzdolž železniške proge in turističnih poti nadaljevali z zamenjavo dotrajanih halogenskih svetil z LED in RGB svetili ter namestili DALI krmiljenje. Krmiljenje omogoča osvetljevanje s pomočjo senzorjev gibanja. Na ta način se zmanjšuje število ur osvetljevanja, posledično se zmanjša tudi intenzivnost rasti lampenflore na jamskih stenah, ki je posledica osvetlitve;
- vpliv na rast lampenflore smo zmanjšali tudi tako, da smo uvedli nove svetlobne sektorje vzdolž turistične poti in železniške proge v jami;
- v času poletnih sezonskih viškov v jami, ko je število obiskovalcev najvišje, ohranjamo stalno temperaturo v jami kar najbolj enakomerno tako, da odpiramo vrata med posameznimi deli jame, ki so hladnejši, da zagotavljamo kar najbolj stalno (nizko) temperaturo tudi v bolj izpostavljenih delih (npr. Rov novih podpisov);
- pri obnavljanju in postavljanju ograj spoštujemo čim manjšo opaznost,
- pri posegih v jamo ne vnašamo snovi organskega izvora, da se ne poruši ravnovesje jamskega ekosistema;
- na osrednjem vhodu v jamo za obiskovalce je nameščena dezinfekcijska dezbariera, s pomočjo katere zmanjšujemo vnos organskega materiala, ki ga obiskovalci prinašajo v jamo s čevlji;
- pri čiščenju vodoravnih površin v jami (Koncertna dvorana, peroni) smo začeli uporabljati čistilni stroj – da se umazani izpirek vozi ven iz jame;
- v Pisanem rovu, kjer ni poti, izvaja pa se t.i. alternativni obisk, smo pot ogleda označili s plastičnimi trakovi, da se po sigasti površini ne raznaša blato oz. umazanija;
- v letu 2018 smo naročili nove jamske lokomotive, katerih negativni vpliv na jamsko okolje bo zmanjšan;
- pri obnovi starih poti uporabljamo sodobnejše tehnike osvetljevanja – osvetljene le pohodne površine.

V letu 2018 smo v skladu z vsakoletno prakso pred začetkom sezone, v zimskih mesecih izvajali sanacijske ukrepe, ki vplivajo na izboljšanje stanja jamskega okolja: odvoz alohtonih materialov in smeti izven turističnih poti, odstranjevanje zelenih alg in mahu, odvoz nepotrebnih organskih snovi, sanacije poškodovanega jamskega inventarja, čiščenje jamskega inventarja (odstranjevanje/izpiranje prahu).

V Jami pod Predjamskim gradom velja poseben režim vodenja, saj je v jami Netopirjev rov, v katerem prezimujejo v Sloveniji redki dolgokrili netopirji. Da ne bi motili njihovega zimskega spanca in s tem obstoja, jama v zimskem času zapremo za javnost. Vsi vhodi in vrata so netopirjem prijazni in prilagojeni prostemu preletavanju teh živali.

Tako v Postojnskem kot tudi v Predjamskem jamskem zagotavljamo sistematični monitoring vpliva turistične rabe jame, ki ga izvajajo strokovnjaki - krasoslovci Inštituta za raziskovanje krasa ZRC SAZU. Na osnovi rezultatov izvajamo ukrepe, ki jih priporočijo krasoslovci.

Pooblaščen organizacije ali zavodi opravljajo periodične preglede, meritve in čiščenja na različnih področjih, ki se nanašajo na neposreden vpliv na okolje, poleg tega pa opravljamo še meritve električnih instalacij, preglede vgrajenih sistemov aktivne požarne zaščite, gasilnih aparatov, tovornih in osebnih dvigal, hidrantnega omrežja in servise naprav za javljanje požara.

Pri obnovi hotela Vila Planinska na Jezerskem smo v največji možni meri uporabili naravne materiale – les, glino in kamen. Pri elektronski opremi smo uporabili produkte s čim manjšim ogljičnim odtisom, posebno pozornost smo namenili tudi zmanjšanju zvočnega onesnaževanja.

4.9 Ekološke storitve in izdelki

Na področju gostinstva gostom nudimo jedi iz ekološko sprejemljivih in biološko pridelanih živil iz lokalne pridelave in okoliških kmetij. Imamo lokalne dobavitelje za zelenjavo, sadje, mleko in mlečne izdelke. Tudi v obnovljenem hotelu Vila Planinka na Jezerskem smo veliko pozornost namenili samooskrbi in sodelovanju z okoliškimi kmetijami, ki so pomemben dobavitelj biološko pridelane hrane. V gostinstvu se izogibamo umetnim preparatom.

Vso plastično embalažo v gostinstvu smo nadomestili s papirnato, kartonsko oz. z izdelki iz bambusovine. Izbiramo dobavitelje z vračljivo embalažo.

4.10 Skrb za ekološko osveščene dobavitelje

Izbiramo dobavitelje, ki ponujajo ekološko sprejemljive proizvode, še posebej na področju dobave čistil in podobnih kemikalij, kjer smo se odločili za novega dobavitelja, ki nudi biorazgradljiva čistila.

4.11 Projekti na področju ekologije

V letu 2018 smo v Postojnski jami že šesto leto nadaljevali s sistematičnim odstranjevanjem zelene obrasti v jami (t.i. lampenfloro), in sicer s tehnologijo uporabe 15-odstotnega vodikovega peroksida, ki je okolju prijaznejši. Konec leta smo Belox 30 nadomestili s sprejemljivejšim Belox 35. Zavedamo pa se, da je prava rešitev odprava vzroka nastajanja lampenfore – zato še vedno iščemo tehnologijo osvetlitve, ki bo za jamsko okolje čim manj obremenjujoča.

Obiskovalci pri vstopanju v Postojnsko jama vnašajo organske delce, ki pomenijo onesnaženje jamskega okolja. Večina snovi se vnaša z obutvijo. Zato smo na vhodnem delu še naprej ohranili dezinfekcijske bariere. Obiskovalci pred vstopom v jama na tej barieri obvezno navlažijo in očistijo čevlje, na ta način se zmanjša vnos bakterij, gliv, spor in drugih nečistoč.

V Koncertni dvorani Postojnske jame deluje posebej jamskemu okolju prilagojena biološka čistilna naprava, katere redno vzdrževanje in spremljanje je posebej zahtevno. Ne glede na čistilno napravo imajo vodniki v Koncertni dvorani navodila, da uporabljajo sanitarije le v skrajnem primeru – da se v kar najmanjši možni meri obremenjuje podtalne vode v jami.

V preteklih letih je Postojnska jama d.d. večkrat javno izpostavila problem nekontroliranih točkovnih izlivov gnojevke na kraškem območju, v neposredni bližini Postojnske jame. Ker so tudi mikrobiološke analize podzemeljske Pivke, ki jih izvajajo strokovnjaki IZRK ZRC SAZU, pokazale na onesnaženja fekalnega

izvora, smo z obsežnejšim poročilom seznanili MOP in okoljski inšpektorat. V letu 2018 je v zvezi s tem potekalo več aktivnosti z namenom iskanja rešitve v sodelovanju z Ministrstvom za kmetijstvo, omenjeno ministrstvo pa je okrepilo delo svojih inšpekcijskih služb na kraškem območju.

4.12 Standardi in zakonske določbe na področju ravnanja z naravnim okoljem

V skladu z Zakonom o varstvu podzemnih jam v Postojnskem in Predjamskem jamskem sistemu velja varstveni režim, po katerem po katerem je prepovedano:

- 1) zadrževati se v jami v nasprotju z nameni, dovoljenimi s tem zakonom in predpisi, ki urejajo ohranjanje narave;
- 2) onesnaževati stene, strop ali tla jame, zrak v jami ali vode, ki tečejo skozi jamo;
- 3) vrtati v stene, strop ali tla jame;
- 4) minirati;
- 5) povzročati hrup, ki presega 45 Leq (dBA);
- 6) povzročati vibracije;
- 7) skladiščiti ali odlagati predmete, snovi ali odpadke;
- 8) kuriti ali kaditi;
- 9) uporabljati svetila z odprtim plamenom, razen acetilenskih in drugih plinskih svetil;
- 10) uporabljati vse vrste vozil in plovil z uporabo motorja, razen podvodnih skuterjev na električni pogon zaradi raziskovanja sifonov v zalitih delih jam;
- 11) uporabljati vse vrste zračnih plovil in letalskih naprav, razen balonov, zaradi izvajanja raznih raziskav;
- 12) postavljati kakršnekoli stalne aličasne objekte, razen za namene, dovoljene s tem zakonom v predpisanem obsegu;
- 13) karkoli puščati v jami;
- 14) filmsko ali video snemati v jami, razen individualnega snemanja za lastne potrebe s pomočjo svetil, ki ne presegajo moči 50 W;
- 15) graditi jamsko infrastrukturo;
- 16) uničevati, poškodovati ali odstranjevati jamski inventar;
- 17) odnašati iz jame jamski inventar, ga spravljati v promet ali izvažati;
- 18) uničevati, poškodovati, nabirati ali odnašati rastline ali njihove dele;
- 19) loviti, ubijati, prenašati, zastrupljati, zadrževati v ujetništvu v jami ali namerno vznemirjati in odnašati iz jame živali v vseh razvojnih oblikah, ki živijo v jamah, ali se v njih občasno zadržujejo;
- 20) uničevati, poškodovati, zbirati ali prenašati gnezda in legla živali, ki stalno ali občasno živijo v jamah;
- 21) preprečevati živalim selitev in rastlinam naravno razširjanje;
- 22) odkopavati ali prekopavati sedimente, arheološke ali paleontološke plasti ter odnašati, prenašati ali poškodovati paleontološke ali arheološke predmete.

Za uveljavitev zgoraj navedenih zakonskih določb imamo v družbi sprejet Pravilnik o izvajanju varstvenega reda. Poleg zakonskih določb je osnovni standard ravnanja z naravnim okoljem Program rabe naravnih vrednot Postojnskega in Predjamskega jamskega sistema, ki je sestavni del koncesijske pogodbe.

V skladu s pisnimi navodili za izvajanje posegov v ranljivem okolju naravnih vrednot vse izvajalce investicijskih posegov in vzdrževanj v jami še pred začetkom del natančno poučimo, kakšni so pogoji izvajanja del v jami. Podpis izjave, da so seznanjeni s pogoji, je sestavni del pogodbe za vsakega izvajalca del v jami.

RAČUNOVODSKO POROČILO

1 RAČUNOVODSKI IZKAZI DRUŽBE

1.1 Bilanca stanja

Zneski v € POSTAVKE	POJASNILO	31.12.2018	31.12.2017
SREDSTVA		44.867.386	36.809.617
A. Dolgoročna sredstva		39.803.436	28.482.332
I. Neopredmetena sredstva in dolg. aktivne čas. razm.	1	89.958	100.123
1. Dolgoročne premoženjske pravice		88.410	98.555
2. Dolgoročne aktivne časovne razmejitev		1.548	1.568
II. Opredmetena osnovna sredstva	2	27.410.375	24.808.440
1. Zemljišča		3.649.176	3.517.857
2. Zgradbe		17.128.427	17.922.269
3. Oprema		2.503.665	2.693.023
4. Opredmetena osnovna sredstva v pridobivanju		4.129.107	675.291
a) Opredmetena osnovna sredstva v pridobivanju		3.628.882	72.457
b) Predujmi za pridobitev opred. osn. sredstev		500.225	602.834
III. Dolgoročne finančne naložbe	4, 5, 6	12.024.417	3.349.005
1. Dolgoročne finančne naložbe, razen posojil	4	12.024.417	3.349.005
a) Deleži v družbah v skupini	4	11.809.165	0
b) Druge dolgoročne finančne naložbe	5	215.251	3.349.005
2. Dolgoročna posojila	6	0	0
a) Dolgoročna posojila družbam v skupini		0	0
IV. Dolgoročne poslovne terjatve	7	228.992	192.992
1. Dolgoročne poslovne terjatve do drugih		228.992	192.992
V. Odložene terjatve za davek	16	49.694	31.772
B. Kratkoročna sredstva		5.003.518	8.264.744
I. Zaloge	8	386.355	381.025
1. Zaloga materiala		80.856	69.726
2. Zaloga drobnega inventarja in embalaže		208.151	205.642
3. Zaloga trgovskega blaga		97.348	105.657
II. Kratkoročne finančne naložbe	9	0	0
1. Kratkoročna posojila- povezanim osebam		0	0
2. Kratkoročna posojila – depoziti pri bankah		0	0
III. Kratkoročne poslovne terjatve	10	994.479	697.115
1. Kratkoročne poslovne terjatve do družb v skupini		16.805	0
2. Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev		713.542	385.381
3. Kratkoročne poslovne terjatve do drugih		264.132	311.733
IV. Denarna sredstva	12	3.622.684	7.186.604
C. Kratkoročne aktivne časovne razmejitev	11	60.432	62.542
OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV		44.867.386	36.809.617
A. Kapital	13	36.950.223	29.803.716
I. Vpoklican kapital		1.395.639	1.395.639
1. Osnovni kapital		1.395.639	1.395.639
II. Kapitalske rezerve		3.416.252	3.416.252
III. Rezerve iz dobička		694.751	694.751
1. Druge rezerve iz dobička		694.751	694.751
IV. Presežek iz prevrednotenja		75.580	83.978
V. Preneseni čisti poslovni izid		22.915.426	17.731.254
VI. Čisti poslovni izid poslovnega leta		8.452.575	6.481.842
B. Rezervacije in dolg. pasivne čas. razmejitev	14	372.928	227.915
1. Rezervacije za pokojnine in podobne obveznosti		372.928	220.155
2. Dolgoročne pasivne časovne razmejitev		0	7.760
C. Dolgoročne obveznosti		1.835.644	2.700.421
I. Dolgoročne finančne obveznosti	15	1.800.000	2.666.667
1. Dolgoročne finančne obveznosti do bank		1.800.000	2.666.667
II. Dolgoročne poslovne obveznosti		0	0
III. Odložene obveznosti za davek	16	35.644	33.754
Č. Kratkoročne obveznosti		5.661.129	3.995.815
I. Kratkoročne finančne obveznosti	17	868.223	1.202.922
1. Kratkoročne finančne obveznosti do bank		868.223	1.202.922
II. Kratkoročne poslovne obveznosti	18	4.792.906	2.792.893
1. Kratkoročne poslovne obveznosti do družb v skupini		45.655	6.046
2. Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev		1.855.603	1.201.686
3. Kratkoročne poslovne obveznosti do drugih		2.891.648	1.585.161
D. Kratkoročne pasivne časovne razmejitev	19	47.462	81.750

1.2 Izkaz poslovnega izida

Zneski v € POSTAVKE	POJASNILO	REALIZACIJA OD 01.01. DO 31.12.2018	REALIZACIJA OD 01.01. DO 31.12.2017
1. Prihodki od prodaje	21	28.354.297	24.820.140
2. Drugi poslovni prihodki	21	54.828	41.303
3. Stroški blaga, materiala in storitev	22, 23	-7.317.199	-6.876.065
a. Stroški prodanega blaga		-922.273	-799.814
b. Stroški materiala		-2.020.169	-1.789.478
c. Stroški storitev		-4.374.757	-4.286.773
4. Stroški dela	24	-6.212.205	-5.419.494
a. Stroški plač		-4.541.150	-4.016.904
b. Stroški socialnih zavarovanj		-329.233	-291.226
c. Stroški pokojninskih zavarovanj		-545.054	-473.564
d. Drugi stroški dela		-796.768	-637.800
5. Odpisi vrednosti		-1.385.634	-1.348.083
a. Amortizacija	1,2	-1.359.218	-1.326.589
b. Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopred. sredstvih in opredmetenih osnovnih sredstvih		-8.134	-11.620
c. Prevrednotovalni poslovni odhodki obratnih sredstvih		-18.282	-9.874
6. Drugi poslovni odhodki	25	-3.365.283	-3.323.909
7. Finančni prihodki iz deležev		119.120	17.709
a. Finančni prihodki iz deležev v drugih družbah		119.120	17.709
8. Finančni prihodki iz danih posojil		201	390
a. Finančni prihodki iz posojil, danih družbam v skupini		0	0
b. Finančni prihodki iz posojil, danih drugim		201	390
9. Finančni prihodki iz poslovnih terjatev		120.752	80.793
Finančni prihodki	26	240.073	98.892
10. Finančni odhodki iz finančnih obveznosti		-48.091	-64.447
a. Finančni odhodki iz posojil, prejetih od družb v skupini		-967	0
b. Finančni odhodki iz posojil		-47.124	-64.447
11. Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti		-4.499	-4.794
a. Finančni odhodki iz drugih poslovnih obveznosti		-4.499	-4.794
Finančni odhodki	26	-52.590	-69.241
12. Drugi prihodki	21	15.745	29.803
13. Drugi odhodki		-1.500	0
Dobiček pred obdavčitvijo		10.330.532	7.953.346
14. Davek od dobička	27	-1.895.879	-1.484.482
15. Odloženi davki	27	17.922	12.977
16. Čisti poslovni izid obračunskega obdobja		8.452.575	6.481.842

Zneski v € DRUGI VSEOBSEGAJOČI DONOS	REALIZACIJA OD 01.01. DO 31.12.2018	REALIZACIJA OD 01.01. DO 31.12.2017
Čisti poslovni izid obračunskega obdobja	8.452.575	6.481.842
Drugi vseobsegajoči donos		
Sprememba poštene vrednosti sredstev razpoložljivih za prodajo	9.946	40.493
Aktuarski dobički / izgube	-16.455	925
Odloženi davek od vseobsegajočega donosa	-1.890	-10.437
Drugi vseobsegajoči donos za obdobje, neto brez davka	-8.399	30.980
Skupaj vseobsegajoči donos za obdobje	8.444.176	6.512.822

1.3 Izkaz denarnih tokov

Zneski v € POSTAVKE	REALIZACIJA OD 01.01. DO 31.12.2018	REALIZACIJA OD 01.01. DO 31.12.2017
Finančni tokovi pri poslovanju		
Čisti poslovni izid obračunskega obdobja	8.452.575	6.481.842
Prilagoditve za		
Amortizacija	1.359.218	1.326.589
Odpisi vrednosti nepremičnin, naprav in opreme	8.134	11.205
Dobiček pri prodaji nepremičnin, naprav in opreme, neopredmetenih sredstev in naložbenih nepremičnin	0	0
Odprava odpisov in odpisi dolgov	0	4.178
Izgube pri prodaji nepremičnin, naprav in opreme, neopredmetenih sredstev in naložbenih nepremičnin	-1.277	-569
Finančni prihodki	-238.567	-101.968
Finančni odhodki	69.367	78.013
Davek iz dobička	1.877.957	1.471.505
Dobiček iz poslovanja pred spremembami čistih obratnih sredstev in davki	11.527.407	9.270.794
Spremembe čistih obratnih sredstev in rezervacij		
Sprememba terjatev	-242.374	-221.316
Sprememba zalog	-5.330	77.285
Sprememba danih predujmov in drugih sredstev	-2.935	4.334
Sprememba poslovnih obveznosti	1.977.230	624.196
Sprememba prejetih predujmov in drugih obveznosti	-11.504	44.305
Sprememba rezervacij	136.318	-15.664
Sprememba razmejenih prihodkov (dotacij)	-7.760	-27.460
Plačani davek iz dobička	-1.895.879	-1.484.482
Denarna sredstva iz poslovanja	11.475.173	8.271.992
Finančni tokovi pri naložbenju		
Prejete obresti	119.447	80.081
Prejete dividende	119.120	17.709
Prejemki od prodaje nepremičnin, naprav in opreme in neopredmetenih sredstev	1.415	1.025
Prejemki od zmanjšanja danih posojil	0	0
Izdatki za nakup nepremičnin, naprav in opreme, neopredmetenih sredstev	-4.063.114	-1.767.607
Izdatki za nakup drugih finančnih naložb	-8.665.466	-3.143.699
Denarna sredstva iz naložbenja	-12.488.598	-4.812.491
Finančni tokovi pri financiranju		
Plačane obresti	-52.450	-69.775
Izdatki za vračilo dolgoročnih posojil	0	-166.666
Izdatki za vračilo kratkoročnih posojil	-1.200.000	-1.033.333
Prejemki pri prejetih dolgoročnih posojilih	0	0
Izplačane dividende	-1.297.670	-1.010.042
Denarna sredstva iz financiranja	-2.550.120	-2.279.816
Začetno stanje denarnih sredstev in njihovih ustreznikov	7.186.604	6.007.599
Tečajne razlike na denarnih sredstvih	-376	-680
Finančni izid v obdobju	-3.563.921	1.179.005
Končno stanje denarnih sredstev in njihovih ustreznikov	3.622.684	7.186.604

1.4 Izkaz gibanja kapitala

Leto 2018

	Vpoklicani kapital	Osnovni kapital	Kapitalske rezerve	Rezerve iz dobička	Druge rezerve iz dobička	Presežek iz prevrednotenja	Preneseni čisti poslovni izid	Čisti poslovni izid poslovnega	Skupaj kapital v EUR
	I	I/1	II	III	III/5	IV	V	VI	
A.1. Stanje 31.12.2017	1.395.639	1.395.639	3.416.252	694.751	694.751	83.978	17.731.254	6.481.842	29.803.716
a) Preračuni za nazaj	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A.2. Stanje 1.1.2018	1.395.639	1.395.639	3.416.252	694.751	694.751	83.978	17.731.254	6.481.842	29.803.716
B.1. Spremembe lastniškega kapitala-transakcije z lastniki	0	0	0	0	0	0	-1.297.670	0	-1.297.670
a) Izplačilo dividend	0	0	0	0	0	0	-1.297.670	0	-1.297.670
B.2. Celotni vseobsegajoči donos 2018	0	0	0	0	0	-8.399	0	8.452.575	8.444.176
a) Vnos čistega poslovnega izida 2018	0	0	0	0	0	0	0	8.452.575	8.452.575
b) Sprememba presežka iz prevrednotenja dolgoročnih naložb	0	0	0	0	0	8.056	0	0	8.056
c) Aktuarski dobički/izgube	0	0	0	0	0	-16.455	0	0	-16.455
B.3. Premiki v kapitalu	0	0	0	0	0	0	6.481.842	-6.481.842	0
a) Razporeditev preostalega dela čistega dobička primerjalnega poročevalskega obdobja	0	0	0	0	0	0	6.481.842	-6.481.842	0
Stanje 31.12.2018	1.395.639	1.395.639	3.416.252	694.751	694.751	75.579	22.915.426	8.452.575	36.950.223

Leto 2017

	Vpoklicani kapital	Osnovni kapital	Kapitalske rezerve	Rezerve iz dobička	Druge rezerve iz dobička	Presežek iz prevrednotenja	Preneseni čisti poslovni izid	Čisti poslovni izid poslovnega	Skupaj kapital v EUR
	I	I/1	II	III	III/5	IV	V	VI	
A.1. Stanje 31.12.2016	1.395.639	1.395.639	3.416.252	694.751	694.751	52.998	13.691.752	5.049.545	24.300.937
a) Preračuni za nazaj	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A.2. Stanje 1.1.2017	1.395.639	1.395.639	3.416.252	694.751	694.751	52.998	13.691.752	5.049.545	24.300.937
B.1. Spremembe lastniškega kapitala-transakcije z lastniki	0	0	0	0	0	0	-1.010.042	0	-1.010.042
a) Izplačilo dividend	0	0	0	0	0	0	-1.010.042	0	-1.010.042
B.2. Celotni vseobsegajoči donos 2017	0	0	0	0	0	30.980	0	6.481.842	6.512.822
a) Vnos čistega poslovnega izida 2017	0	0	0	0	0	0	0	6.481.842	6.481.842
b) Sprememba presežka iz prevrednotenja dolgoročnih naložb	0	0	0	0	0	30.055	0	0	30.055
c) Aktuarski dobički/izgube	0	0	0	0	0	925	0	0	925
B.3. Premiki v kapitalu	0	0	0	0	0	0	5.049.545	-5.049.545	0
a) Razporeditev preostalega dela čistega dobička primerjalnega poročevalskega obdobja	0	0	0	0	0	0	5.049.545	-5.049.545	0
Stanje 31.12.2017	1.395.639	1.395.639	3.416.252	694.751	694.751	83.978	17.731.254	6.481.842	29.803.716

2 POJASNILA K RAČUNOVODSKIM IZKAZOM

2.1 Poročajoča družba

»POSTOJNSKA JAMA, turizem, gostinstvo in trgovina, d. d.« (v nadaljevanju “družba”) je podjetje s sedežem v Sloveniji. Naslov registriranega sedeža je Jamska cesta 30, Postojna. Računovodski izkazi družbe so pripravljene za leto, ki se je končalo dne 31. decembra 2018.

2.2 Podlaga za sestavitev

(a) Izjava o skladnosti

Pripravljene računovodski izkazi in razkritja so v skladu z računovodskimi in poročevalskimi zahtevami Slovenskih računovodskih standardov in Zakona o gospodarskih družbah, pri čemer so upoštevane temeljne računovodsko predpostavke: upoštevanje nastanka poslovnih dogodkov ter časovna neomejenost delovanja.

Uprava družbe je računovodske izkaze potrdila dne 15. 2. 2019.

(b) Podlaga za merjenje

Računovodski izkazi so pripravljene ob upoštevanju izvirne vrednosti, razen v spodnjih primerih, kjer se upošteva poštena vrednost:

- za prodajo razpoložljiva finančna sredstva;

(c) Funkcijska in predstavljena valuta

Priloženi računovodski izkazi so sestavljeni v EUR, torej v funkcijski valuti družbe. Vse računovodske informacije predstavljene v EUR so zaokrožene na cela števila brez stotinov.

(d) Uporaba ocen in presoj

Poslovodstvo mora pri sestavi računovodskih izkazov podati ocene, presoje in predpostavke, ki vplivajo na uporabo računovodskih usmeritev in na izkazane vrednosti sredstev, obveznosti, prihodkov ter odhodkov. Dejanski rezultati lahko od teh ocen odstopajo.

Ocene in navedene predpostavke je potrebno stalno pregledovati. Popravki računovodskih ocen se pripoznajo za obdobje, v katerem se ocene popravijo, ter za vsa prihodnja leta, na katera popravek vpliva.

Računovodske usmeritve

Računovodske usmeritve so načela, dogovori, pravila in navade, ki jih družba upošteva pri sestavljanju računovodskih izkazov. Računovodske usmeritve se spremenijo s spremembami računovodskih standardov ali jih zaradi novih informacij, dogovorov, novih dogodkov spremeni družba sama. V takem primeru mora družba novo usmeritev uporabiti za nazaj, kot da bi jo vedno uporabljala.

V nadaljevanju opredeljene računovodske politike je družba dosledno uporabila za vsa obdobja, ki so predstavljena v priloženih računovodskih izkazih.

Pomembnost

Družba posamezne računovodske kategorije in njihov vpliv na računovodske izkaze presoja po pomembnosti. Kot kriterij za določitev praga pomembnosti se upošteva 7% od dobička pred obdavčitvijo.

(a) Podlaga za konsolidacijo

Za poslovno leto 2018 se bodo na ravni skupine Postojnska jama izdelali konsolidirani računovodski izkazi in letno poročilo. Konsolidirani računovodski izkazi skupine Postojnska jama bodo nato vključeni v konsolidirane računovodske izkaze na ravni lastnika (Batagel & Co.).

(b) Tuja valuta

(i) Posli v tuji valuti

Posli izraženi v tuji valuti se preračunajo v ustrezno funkcijsko valuto družbe po menjalnem tečaju na dan posla. Denarna sredstva in obveznosti izražena v tuji valuti na dan bilance stanja se preračunajo v funkcijsko valuto po takrat veljavnem menjalnem tečaju. Pozitivne ali negativne tečajne razlike so razlike med odplačno vrednostjo v funkcijski valuti na začetku obdobja, popravljeno za višino efektivnih obresti in plačil med obdobjem, kot tudi odplačno vrednost v tuji valuti preračunano po menjalnem tečaju na koncu obdobja. Nedenarna sredstva in obveznosti izražena v tuji valuti in izmerjena po pošteni vrednosti se pretvorijo v funkcijsko valuto po menjalnem tečaju na dan, ko je določena višina poštene vrednosti. Tečajne razlike se pripoznajo v izkazu poslovnega izida, kar pa ne velja za razlike, ki nastanejo pri preračunu kapitalskih inštrumentov razvrščenih kot na razpolago za prodajo, za nefinančne obveznosti, ki so določene kot varovanje pred tveganjem, ali za denarnotokovna varovanja pred tveganji, ki se pripoznajo neposredno v kapitalu.

(c) Finančni inštrumenti

(i) Neizpeljani finančni inštrumenti

Neizpeljani finančni inštrumenti vključujejo naložbe v kapital in dolžniške vrednostne papirje, poslovne in druge terjatve, denarna sredstva in njihove ustreznike, prejeta in dana posojila, ter poslovne in druge obveznosti.

Neizpeljani finančni inštrumenti se na začetku pripoznajo po njihovi pošteni vrednosti, povečani za (inštrumente, ki preko poslovnega izida niso pripoznani po pošteni vrednosti) stroške, ki se neposredno nanašajo na posel. Po začetnem pripoznanju, se neizpeljani finančni inštrumenti izmerijo na način, ki je opredeljen v nadaljevanju.

Denarna sredstva in njihovi ustrezniki obsegajo denar v blagajni in vloge na vpogled. Prekoračitve na tekočem računu pri banki, ki jih je mogoče poravnati na poziv in so sestavni del vodenja denarnih sredstev v družbi, so v izkazu finančnega izida vključene med sestavine denarnih sredstev in njihovih ustreznikov.

Finančna sredstva na razpolago za prodajo

Naložbe družbe v kapitalske vrednostnice in določene dolžniške vrednostne papirje so razvrščene kot finančna sredstva, ki so na razpolago za prodajo. Po začetnem pripoznanju so te naložbe izmerjene po pošteni vrednosti, spremembe poštene vrednosti – z izjemo izgub zaradi oslabitve ter pozitivnih in negativnih tečajnih razlik pri denarnih sredstvih na razpolago za prodajo pa so pripoznane neposredno v kapitalu. Ko se pripoznanje naložbe odpravi, se s tem povezani dobiček ali izguba prenese v poslovni izid.

Ostalo

Ostali neizpeljani finančni inštrumenti so merjeni po odplačni vrednosti z uporabo metode efektivnih obresti, zmanjšani za znesek izgub zaradi oslabitve.

(i) Osnovni kapital

Navadne delnice

Navadne delnice so sestavni del osnovnega kapitala. Dodatni stroški, ki jih je mogoče neposredno pripisati izdaji navadnih delnic in delniških opcij, so izkazani kot znižanje kapitala, pri čemer se ne upoštevajo učinki na kapital.

(d) Opredmetena osnovna sredstva

(i) Izkazovanje in merjenje

Opredmetena osnovna sredstva so izkazana po svoji nabavni vrednosti, zmanjšani za amortizacijski popravek vrednosti in nabrano izgubo zaradi oslabitve.

Nabavna vrednost zajema stroške, ki se neposredno pripisujejo nabavi sredstev. Stroški v lastnem okvirju izdelanega sredstva zajemajo stroške materiala, neposredne stroške dela, in ostale stroške, ki jih je mogoče neposredno pripisati usposobitvi sredstva za nameravano uporabo, ter stroške razgradnje in odstranitve opredmetenega osnovnega sredstva ter obnovitev mesta, na katerem se je to sredstvo nahajalo. Nabavna vrednost lahko vključuje tudi prenose iz kapitala morebitnih dobičkov oziroma izgub iz naslova varovanja denarnega toka pred tveganjem ob nakupih opredmetenih osnovnih sredstev z uporabo tujih valut. Nabavljene računalniške programe, ki pomembno prispevajo k funkcionalnosti sredstev, je treba usredstviti kot del te opreme. Stroški izposojanja v zvezi z nabavo ali izgradnjo zadevnih sredstev se izkažejo v poslovnem izidu ob njihovem nastanku.

Deli opredmetenih osnovnih sredstev, ki imajo različne dobe koristnosti, se obračunavajo kot posamezna opredmetena osnovna sredstva.

Dobiček oziroma izguba ob odsvojitvi opredmetenega osnovnega sredstva se določi kot razlika med prihodki iz odsvojitve sredstva z njegovo knjigovodsko vrednostjo in izkaže v izkazu poslovnega izida med »drugimi poslovnimi prihodki«. Ob prodaji prevrednotenega (revaloriziranega) sredstva družba zneske, ki so izkazani med revalorizacijskimi rezervami, prenese med prenesene dobičke.

(ii) Prerazporeditve k naložbenim nepremičninam

Nepremičnine, ki so zgrajene ali razvite za prihodnjo uporabo kot naložbene premičnine so obravnavane kot opredmetena osnovna sredstva in izkazane po njihovi nabavni vrednosti do datuma dokončanja gradnje ali razvijanja, ko postane nepremičnina naložbena nepremičnina. Dobiček ali izguba, ki se pojavi pri ponovnem merjenju poštene vrednosti, se pripozna v poslovnem izidu.

Če se lastniško uporabljena nepremičnina spremeni v naložbeno nepremičnino, se ta nepremičnina izmeri po njeni pošteni vrednosti in prerazporedi k naložbenim nepremičninam. Dobiček, ki se pojavi pri ponovnem merjenju, se pripozna neposredno v kapitalu. Morebitna izguba pa se pripozna neposredno v poslovnem izidu.

(iii) Kasnejši stroški

Stroški zamenjave nekega dela opredmetenega osnovnega sredstva se pripoznajo v knjigovodski vrednosti tega sredstva, če je verjetno, da bodo bodoče gospodarske koristi, povezane z delom tega sredstva, pritekale v družbo, ter če je nabavno vrednost mogoče zanesljivo izmeriti. Pripoznanje knjigovodske vrednosti zamenjanega dela se odpravi. Vsi ostali stroški (kot npr. dnevno servisiranje) so pripoznani v poslovnem izidu kot odhodki, takoj ko do njih pride.

(iv) Amortizacija

Amortizacija se obračuna po metodi enakomernega časovnega amortiziranja ob upoštevanju dobe koristnosti vsakega posameznega opredmetenega sredstva. Najeta sredstva se amortizirajo ob upoštevanju trajanja najema in dobe koristnosti, razen če je precej gotovo, da bo družba do konca trajanja najema postala lastnica najetega sredstva. Zemljišča se ne amortizirajo.

Ocenjene dobe koristnosti za tekoče in primerljivo obdobje so naslednje:

- zgradbe – trdi del	50-70 let
- zgradbe – obrtniška dela	25 let
- zgradbe – strojne, elektro instalacije	25 let
- naprave in oprema	3-15 let

- pohištvo in vgrajena oprema 5-10 let
- ostala oprema 5 let

Metode amortiziranja, dobe koristnosti in preostale vrednosti se ponovno pregledajo na dan poročanja.

(e) Neopredmetena sredstva

(i) Ostala neopredmetena sredstva

Neopredmetena sredstva, ki jih je pridobila družba in katerih dobe koristnosti so omejene, so izkazana po nabavni vrednosti, zmanjšani za amortizacijski popravek vrednosti in nabrane izgube zaradi oslabitve.

(ii) Kasnejši stroški

Kasnejši izdatki v zvezi z neopredmetenimi sredstvi so usredstveni le v primerih, ko povečujejo bodoče gospodarske koristi, ki izhajajo iz sredstva, na katero se izdatki nanašajo. Vsi ostali stroški, vključno z morebitnim znotraj družbe ustvarjenim dobrim imenom in blagovnimi znamkami, so pripoznani v poslovnem izidu kot odhodki, takoj ko do njih pride.

(iii) Amortizacija

Amortizacija se obračuna po metodi enakomernega časovnega amortiziranja ob upoštevanju dobe koristnosti neopredmetenih sredstev (razen dobrega imena) in se začne, ko je sredstvo na razpolago za uporabo. Ocenjene dobe koristnosti za tekoče in primerljivo leto so naslednje:

- patenti in blagovne znamke 10 let
- vlaganja v tuja osnovna sredstva 10 let
- programska oprema 10 let

(f) Naložbene nepremičnine

Naložbene nepremičnine so nepremičnine posedovane, da bi prinašale najemnino ali povečevale vrednost dolgoročne naložbe ali pa oboje, ne pa za prodajo v rednem poslovanju, uporabo v proizvodnji ali pri dobavi blaga ali storitev za pisarniške namene. Naložbene nepremičnine so izkazane po nabavni vrednosti.

Če se uporaba nepremičnine spremeni v tej meri, da zahteva prerazvrstitev med opredmetena osnovna sredstva, se njena nabavna vrednost spremeni v strošek za kasnejše obračunavanje.

(g) Najeta sredstva

Najem, pri katerem družba prevzame vse pomembne oblike tveganja in koristi, povezane z lastništvom sredstva, se obravnava kot finančni najem. Po začetnem pripoznanju je najeto sredstvo izkazano v znesku, ki je enak pošteni vrednosti ali, če je ta nižja, sedanji vrednosti najmanjše vsote najemnina. Po začetnem pripoznanju se sredstvo obračunava v skladu z računovodskimi usmeritvami, ki veljajo za takšna sredstva.

Ostali najemi se obravnavajo kot poslovni najemi in z izjemo naložbenih nepremičnin se najeta sredstva ne pripoznajo v bilanci stanja družbe.

(h) Zaloge

Zaloge se vrednotijo po izvorni vrednosti ali čisti iztržljivi vrednosti, in sicer po manjši izmed njiju. Stroški zalog se izkazujejo po metodi drsečih povprečnih cen in vsebujejo nabavno vrednost, stroške izdelave in pretvarjanja in druge stroške, ki se pojavljajo pri spravljanju zalog na njihovo sedanje mesto in v njihovo sedanje stanje. Pri dokončanih proizvodih in nedokončani proizvodnji stroški vsebujejo tudi ustrezen delež posrednih proizvodnih stroškov ob normalni uporabi proizvodnih sredstev. Stroški zalog lahko vključujejo tudi prenose iz kapitala morebitnih dobičkov oziroma izgub iz naslova varovanja denarnega toka pred tveganjem ob nakupih zalog z uporabo tujih valut.

Čista iztržljiva vrednost je ocenjena prodajna cena, dosežena v rednem poslovanju, zmanjšana za ocenjene stroške dokončanja in ocenjene stroške prodaje.

(i) Oslabitev sredstev

(i) Finančna sredstva

Družba na datum poročanja oceni vrednost finančnega sredstva, da presodi, ali obstaja kako objektivno znamenje oslabitve sredstva. Za finančno sredstvo se šteje, da je oslajljeno, če obstajajo objektivni dokazi, iz katerih je razvidno, da je zaradi enega ali več dogodkov prišlo do zmanjšanja pričakovanih bodočih denarnih tokov iz naslova tega sredstva.

Izguba zaradi oslabitve v zvezi s finančnim sredstvom, izkazanim po odplačni vrednosti, se izračuna kot razlika med neodpisano vrednostjo sredstva in pričakovanimi bodočimi denarnimi tokovi, razobrestenimi po izvorni veljavni obrestni meri. Izguba zaradi oslabitve v zvezi s finančnim sredstvom, razpoložljivim za prodajo, se izračuna glede na njegovo trenutno pošteno vrednost.

Pri pomembnih finančnih sredstvih se ocena oslabitve izvede posamično. Terjatve, za katere se domneva, da ne bodo poravnane v rednem roku, družba šteje kot dvomljive terjatve. Za zapadle neplačane terjatve družba oblikuje popravek vrednosti - slabitev v naslednjih odstotkih:

- terjatve, katerih zapadlost je presežena za 181 dni – 100 %

Ocena oslabitve preostalih finančnih sredstev se izvede skupinsko glede na njihove skupne značilnosti pri izpostavljenosti tveganjem.

Vse izgube zaradi oslabitve družba izkaže v poslovnem izidu obdobja. Morebitno nabrano izgubo v zvezi s finančnim sredstvom, ki je na razpolago za prodajo, ki je bila pripoznana neposredno v kapitalu, se prenese na poslovni izid.

Izguba zaradi oslabitve se odpravi, če je odpravo izgube zaradi oslabitve mogoče nepristransko povezati z dogodkom, ki je nastal po pripoznanju oslabitve. Pri finančnih sredstvih, izkazanem po odplačni vrednosti, in finančnih sredstvih, razpoložljivim za prodajo, ki so dolgovni inštrumenti, se odprava izgube zaradi oslabitve izkaže v poslovnem izidu. Odpravo oslabitve finančnih sredstev, namenjenih za prodajo, ki so lastniški vrednostni papirji, družba izkazuje neposredno v kapitalu.

(ii) Nefinančna sredstva

Družba ob vsakem datumu poročanja preveri preostalo knjigovodsko vrednost nefinančnih sredstev družbe razen naložbenih nepremičnin, zalog in odloženih terjatev za davke z namenom, da ugotovi, ali so prisotni znaki oslabitve. Če takšni znaki obstajajo, se oceni nadomestljiva vrednost sredstva.

Ocena oslabitve neopredmetenih sredstev z nedoločeno dobo koristnosti, ki še niso na voljo za uporabo, se izvede vsakič na datum poročanja.

Nadomestljiva vrednost sredstva ali denar ustvarjajoče enote je njena vrednost pri uporabi ali poštena vrednost, zmanjšana za stroške prodaje, in sicer tista, ki je višja. Pri določanju vrednosti sredstva pri uporabi se pričakovani prihodnji denarni tokovi diskontirajo na njihovo sedanjo vrednost z uporabo diskontne mere pred obdavčitvijo, ki odraža sprotne tržne ocene časovne vrednosti denarja in tveganja, ki so značilna za sredstvo. Za namene preizkusa oslabitve se sredstva združijo v najmanjše skupine sredstev, ki ustvarjajo denarne pritoke iz trajne uporabe, veliki meri neodvisnih od tistih iz drugih sredstev ali skupin sredstev (»denar ustvarjajoče enote«).

Oslabitev sredstva ali denar ustvarjajoče enote se pripozna v primeru, ko njegova knjigovodska vrednost presega njegovo nadomestljivo vrednost. Slabitev se izkaže v poslovnem izidu. Izguba, ki se pri denar ustvarjajoči enoti pripozna zaradi oslabitve, se razporedi tako, da se najprej zmanjša knjigovodska vrednost dobrega imena, razporejenega na denar ustvarjajočo enoto, nato pa na druga sredstva enote (skupine enot) sorazmerno s knjigovodsko vrednostjo vsakega sredstva v enoti.

Izguba zaradi oslabitve dobrega imena se ne odpravlja. V zvezi z drugimi sredstvi pa družba izgube zaradi oslabitve v preteklih obdobjih na datum bilance stanja ovrednoti in tako ugotovi, če je prišlo do zmanjšanja izgube ali ta celo več ne obstaja. Izguba zaradi oslabitve se odpravi, če je prišlo do spremembe ocen, na podlagi katerih družba določi nadomestljivo vrednost sredstva. Izguba zaradi oslabitve sredstva se odpravi do višine, do katere povečana knjigovodska vrednost sredstva ne preseže knjigovodske vrednosti, ki bi bila ugotovljena po odštetju amortizacijskega odpisa, če pri sredstvu v prejšnjih letih ne bi bila pripoznana izguba zaradi oslabitve.

(j) Dolgoročna sredstva, razvrščena med sredstva, namenjena za prodajo

Dolgoročna sredstva (ali skupina za odtujitev, ki obsega sredstva in obveznosti), za katera se pričakuje, da bo njihova vrednost poravnana predvsem s prodajo in ne z nadaljnjo uporabo, se razvrstijo med sredstva za prodajo. Neposredno pred razvrščanjem sredstva med sredstva za prodajo se izvede ponovna meritev sredstev (ali sestavnih delov ali skupine za odtujitev) v skladu z računovodskimi usmeritvami družbe. V skladu s tem se dolgoročno sredstvo (ali skupina za odtujitev) pripozna po knjigovodski vrednosti ali pošteni vrednosti, zmanjšani za stroške prodaje, in sicer tisti, ki je nižja. Izguba zaradi oslabitve skupine za odtujitev se razporedi tako, da se najprej zmanjša knjigovodska vrednost dobrega imena, razporejenega na skupino, nato pa na druga sredstva in obveznosti sorazmerno s knjigovodsko vrednostjo vsakega sredstva v enoti, pri tem pa se izgube ne razporedi na zaloge, finančna sredstva, odložene terjatve za davek, sredstva v zvezi z zaslužki zaposlenih in naložbene nepremičnine, ki jih je še naprej potrebno meriti skladno z računovodskimi usmeritvami družbe. Izgube zaradi oslabitve ob prerazvrstitvi sredstev med sredstva, namenjena za prodajo, in kasnejše izgube ob ponovnem merjenju se izkazujejo v poslovnem izidu. Dobički se ne izkazujejo v višini, ki presega morebitne kumulativne izgube zaradi oslabitve.

(k) Zaslužki zaposlenih

(i) Drugi dolgoročni zaslužki zaposlenih – rezervacije za odpravnine in jubilejne nagrade

Rezervacije za odpravnine in jubilejne nagrade oblikujemo za sedanje obveze, ki izhajajo iz obvezujočih preteklih dogodkov in se bodo po predvidevanjih poravnale v obdobju, ki ni z gotovostjo določeno ter katerih velikost je mogoče zanesljivo oceniti. Pri ugotavljanju sedanjih obvez teh zaslužkov in z njimi povezanih stroškov splošnega službovanja se uporablja metoda previdne pomembnosti enot, ki obravnava vsako leto službovanja kot takšno, ki povečuje dodatno enoto pravice do zaslužkov in pri ugotavljanju končne obveze meri vsako enoto posebej. Metoda predvidene pomembnosti enot zahteva, da družba pripisuje zaslužke tekočemu obdobju, da bi ugotovila stroške sprotnega poslovanja ter tekočemu in preteklim obdobjem, da bi ugotovila sedanjo vrednost obvez. Za oceno stanja obveznosti v nekem trenutku je uporabljena metoda aktuarskega vrednotenja, razmejitev obveznosti glede na delovno dobo in predvideno dobo upokojitve ter aktuarske predpostavke kot so demografske predpostavke (umrljivost, fluktuacija, invalidnost) in finančne predpostavke (diskontna mera, prihodnja raven plač in drugih zaslužkov). Na oblikovanje rezervacij bistveno vplivajo tudi pravice, ki so zapisane v Kolektivni pogodbi družbe in v ZDR-1. Rezervacije se zmanjšujejo neposredno za stroške oziroma odhodke, za pokrivanje katerih so bile oblikovane. Morebitni aktuarski dobički in izgube za odpravnine ob upokojitvi se pripoznajo v kapitalu, morebitni aktuarski dobički in izgube za jubilejne nagrade pa se pripoznajo v poslovnem izidu v obdobju njihovega nastanka.

Vsakratno sedanjo vrednost obvez za izplačilo stroškov preteklega službovanja za družbo izračuna aktuar.

(ii) Odpravnine

Odpravnine se pripoznajo kot odhodek, ko je družba očitno zavezana končati službovanje zaposlene osebe pred običajnim datumom upokojitve.

(iii) Kratkoročni zasluži zaposlenih

Obveze za kratkoročne zasluži zaposlenih se merijo brez diskontiranja in se izkažejo med odhodki, ko je delo zaposlenega v zvezi z določenim kratkoročnim zaslužkom opravljeno.

Obveznost se izkaže v višini, za katero se pričakuje plačilo v obliki premije, izplačljive v dvanajstih mesecih po preteku obdobja opravljanja dela, ali programa delitve dobička, če ima družba sedanjo pravno ali posredno obvezo za takšna plačila zaradi preteklega opravljanja dela zaposlene osebe in je obveznost mogoče zanesljivo izmeriti.

(l) Rezervacije

Rezervacije se pripoznajo, če ima družba zaradi preteklega dogodka pravne ali posredne obveze, ki jih je mogoče zanesljivo oceniti in je verjetno, da bo pri poravnavi obveze potreben odtok dejavnikov, ki omogočajo gospodarske koristi. Družba rezervacije določi z diskontiranjem pričakovanih prihodnjih denarnih tokov po meri pred obdavčitvijo, ki odraža obstoječe ocene časovne vrednosti denarja in po potrebi tudi tveganja, ki so značilna za obveznost.

(m) Prihodki

(i) Prihodki iz prodaje proizvodov

Prihodki iz prodaje proizvodov se pripoznajo po pošteni vrednosti prejetega poplačila ali terjatve iz tega naslova, in sicer zmanjšani za vračila, rabate za nadaljnjo prodajo in količinske popuste. Prihodki se izkažejo, ko je kupec prevzel vse pomembne oblike tveganja in koristi, povezanih z lastništvom sredstva, ko obstaja gotovost glede poplačljivosti nadomestila in z njim povezanih stroškov ali možnosti vračila proizvodov, ko družba preneha z nadaljnjim odločanjem o prodanih proizvodih in ko je višino prihodkov mogoče zanesljivo izmeriti.

Prenos tveganj in koristi je odvisen od posameznih določil kupoprodajne pogodbe. Pri prodaji blaga se prenos praviloma izvede potem, ko je blago prispelo v kupčevo skladišče.

(ii) Prihodki iz opravljenih storitev

Prihodki iz opravljenih storitev se v izkazu poslovnega izida pripoznajo glede na stopnjo dokončnosti posla na datum poročanja. Stopnja dokončnosti se oceni s pregledom opravljenega dela.

(iii) Prihodki od najemnin

Prihodki od najemnin iz naložbenih nepremičnin se pripoznajo med prihodki enakomerno med trajanjem najema.

(n) Državne podpore

Vse vrste državne podpore se v začetku pripoznajo v računovodskih izkazih kot odloženi prihodki, ko obstaja sprejemljivo zagotovilo, da bo družba podpore prejela in da bo izpolnila pogoje v zvezi z njimi. Državne podpore, prejete za kritje stroškov, se pripoznavajo strogo dosledno kot prihodki v obdobjih, v katerih nastajajo zadevni stroški, ki naj bi jih le-te nadomestile. S sredstvi povezane državne podpore se v izkazu poslovnega izida pripoznavajo strogo dosledno med drugimi prihodki iz poslovanja v dobi koristnosti posameznega sredstva.

(o) Finančni prihodki in finančni odhodki

Finančni prihodki obsegajo prihodke od obresti od naložb (vključno z za prodajo razpoložljivimi finančnimi sredstvi), prihodke od dividend, prihodke od odsvojitve za prodajo razpoložljivih finančnih sredstev, spremembe poštene vrednosti finančnih sredstev po pošteni vrednosti skozi poslovni izid in dobički od inštrumentov za varovanje pred tveganjem, ki se pripoznajo v poslovnem izidu. Prihodki iz obresti se

pripoznajo v poslovnem izidu ob njihovem nastanku z uporabo metode efektivne obrestne mere. Prihodki od dividend se v izkazu poslovnega izida pripoznajo na dan, ko je uveljavljena delničarjeva pravica do plačila, kar je pri podjetjih, ki kotirajo na borzi, praviloma datum, ko pravica do tekoče dividende preneha biti povezana z delnico.

Finančni odhodki obsegajo stroške izposojanja, razlik ob ponovnih izračunih diskonta na rezervacije, dividende od prednostnih delnic, ki so izkazane med obveznostmi, spremembe poštene vrednosti finančnih sredstev po pošteni vrednosti skozi poslovni izid, izgube zaradi oslabitve vrednosti finančnih sredstev in izgube od instrumentov za varovanje pred tveganjem, ki se pripoznajo v izkazu poslovnega izida. Stroški izposojanja se v izkazu poslovnega izida pripoznajo po metodi efektivnih obresti.

(p) Davek iz dobička

Davek iz dobička oziroma izgube poslovnega leta obsega odmerjeni in odloženi davek. Davek iz dobička se izkaže v izkazu poslovnega izida, razen v tistem delu, v katerem se nanaša na postavke, ki se izkazujejo neposredno v kapitalu in se zato izkazuje med kapitalom.

Odmerjeni davek je davek, za katerega se pričakuje, da bo plačan od obdavčljivega dobička za poslovno leto, ob uporabi davčnih stopenj, uveljavljenih ali v bistvu uveljavljenih na datum poročanja, in morebitne prilagoditve davčnih obveznosti v povezavi s preteklimi poslovnimi leti.

Odloženi davek se izkazuje po metodi obveznosti po bilanci stanja, pri čemer se upoštevajočasne razlike med knjigovodsko vrednostjo sredstev in obveznosti za potrebe finančnega poročanja in zneski za potrebe davčnega poročanja. Naslednječasne razlike niso upoštevane: začetno pripoznanje sredstev ali obveznosti v poslu, kjer ne gre za poslovne združitve in ki ne vpliva niti na računovodski niti na obdavčljivi dobiček in razlike v zvezi z naložbami v odvisna podjetja in skupaj obvladovana podjetja v tisti višini, za katero obstaja verjetnost, da ne bodo odpravljene v predvidljivi prihodnosti. Nadalje se odloženi davek ne izkaže v primeru obdavčljivih časovnih razlik ob začetnem pripoznanju dobrega imena. Odloženi davek se izkaže v višini, v kateri se pričakuje, da ga bo potrebno plačati ob odpravi časovnih razlik, na podlagi zakonov, uveljavljenih ali v bistvu uveljavljenih na datum poročanja.

Odložena terjatev za davek se pripozna v obsegu, za katerega obstaja verjetnost, da bo na razpolago prihodnji obdavčljivi dobiček, v breme katerega bo v prihodnje mogoče uporabiti odloženo terjatev. Odložene terjatve za davek se zmanjšajo za znesek, za katerega ni več verjetno, da bo mogoče uveljaviti davčno olajšavo, povezano s sredstvom.

(r) Čisti dobiček na delnico (EPS)

Družba pri navadnih delnicah izkazuje osnovno dobičkonosnost delnice. Osnovna dobičkonosnost delnice se izračuna tako, da delimo dobiček oziroma izgubo, ki pripada navadnim delničarjem, s tehtanim povprečnim številom navadnih delnic v poslovnem letu.

2.3 Obvladovanje finančnega tveganja

Pregled

Ob uporabi finančnih instrumentov je družba izpostavljena naslednjim tveganjem:

- kreditno tveganje
- likvidnostno tveganje
- tržno tveganje
- poslovno tveganje

Ta točka obravnava družbo in njeno izpostavljenost posameznim omenjenim tveganjem, njene cilje, usmeritve in postopke za merjenje in obvladovanje tveganj, ter njeno ravnanje s kapitalom. Druga kvantitativna razkritja so zajeta v nadaljevanju pojasnil h konsolidiranim računovodskim izkazom.

Poslovodstvo je v celoti odgovorno za vzpostavitev okvirnega upravljanja družbe s tveganji.

Usmeritve za upravljanje s tveganji so oblikovane z namenom opredeliti in analizirati tveganja, ki grozijo družbi, na podlagi česar se določijo ustrezne omejitve in kontrole, ter spremljajo tveganja in upoštevanje omejitev. Usmeritve in sistemi upravljanja s tveganji se redno preverjajo in tako sproti posredujejo informacije o spremenjenih tržnih razmerah ter dejavnostih družbe. Z izobraževanjem kot tudi s standardi in postopki upravljanja s tveganji si družba prizadeva razviti disciplinirano in konstruktivno okolje, v katerem se vsi zaposleni zavedajo svoje vloge in svojih obveznosti.

Kreditno tveganje

Kreditno tveganje je tveganje, da bo družba utrpela finančno izgubo, če stranka ali pogodbenica vključena v pogodbo o finančnem inštrumentu, ne izpolni pogodbenih obveznosti. Kreditno tveganje nastane predvsem iz naslova terjatev družbe do strank in naložbenih vrednostnic. Kreditno tveganje v družbi je prisotno, vendar ne v veliki meri, saj je približno 76 odstotkov prihodkov ustvarjenih v gotovinskem prometu (gotovina in plačilne kartice).

Poslovne in druge terjatve

Izpostavljenost družbe kreditnemu tveganju je odvisna zlasti od značilnosti posameznih strank. Demografija baze strank družbe, kot tudi plačilno tveganje z vidika panoge ali države, v kateri stranka posluje, nima tolikšnega vpliva na kreditno tveganje. Z geografskega vidika, koncentracija kreditnega tveganja ne obstaja. Poslovodstvo skupaj s strokovnimi službami oblikuje kreditno politiko, v skladu s katero se za vsako novo stranko izvede analiza njene kreditne sposobnosti, preden ji družba ponudi standardne pogoje plačila in dobave. Pregled družbe zajema zunanje ocene, če obstajajo, v nekaterih primerih pa tudi reference banke. Nabavne omejitve se vzpostavijo za vsako stranko posebej in sicer na podlagi mesečnega preverjanja poravnave obveznosti. Poslovanje družbe s stranko, ki ne izpolnjuje normne kreditne sposobnosti, poteka le na osnovi predplačil.

Nad 85 odstotkov strank posluje z družbo že več kot štiri leta in izgube so le redke. Stranke, pri katerih je tveganje ocenjeno kot "visoko", se vnesejo v seznam strank, s katerimi je poslovanje omejeno, prihodnje prodaje pa se izvedejo na podlagi predplačil.

V zvezi s poslovnimi in drugimi terjatvami družba ne zahteva varščine.

Družba oblikuje popravek za vrednost oslabitve, ki predstavlja višino ocenjenih izgub iz naslova poslovnih in drugih terjatev ter naložb. Glavna elementa tega popravka sta posebni del izgube, ki se nanaša na posamezna pomembna tveganja, in skupni del izgube, ki se oblikuje za skupine podobnih sredstev zaradi izgub, ki so nastale a še niso opredeljene. Popravek za skupni znesek izgube se določi ob upoštevanju podatkov iz preteklosti, ki se nanašajo na statistiko plačila podobnih finančnih sredstev.

Likvidnostno tveganje

Likvidnostno tveganje je tveganje, da družba ne bo zmožna poravnati svojih finančnih obveznosti ob njihovi dospelosti. Najvišjo možno likvidnost družba zagotavlja tako, da ima vselej dovolj likvidnih sredstev za poravnanje svojih obveznosti v roku, in sicer v običajnih kot tudi stresnih okoliščinah, brez da bi nastale nesprejemljive izgube ali tveganje škodovati ugledu družbe.

Vrednotenje proizvodov in storitev temelji na dejavnostih, ki družbi pomaga pri spremljanju potreb po denarnih tokovih. Družba tudi zagotavlja, da ima dovolj denarja za kritje poslovnih stroškov za dobo 90 dni.

Tržno tveganje

Tržno tveganje je tveganje, da bodo spremembe v tržnih cenah, kot so devizni tečajji, obrestne mere in lastniški inštrumenti, vplivale na prihodke družbe ali na vrednost finančnih inštrumentov. Cilj obvladovanja

tržnega tveganja je obvladovanje in nadzor nad izpostavljenostjo tržnim tveganjem v razumnih mejah ob hkratni optimizaciji dobička. Družba takšnemu tveganju ni izpostavljena.

Poslovno tveganje

Poslovno tveganje je tveganje neposredne ali posredne izgube, do katere bi prišlo zaradi širokega spektra razlogov, povezanih s procesi, ki potekajo v družbi, osebjem, tehnologijo in infrastrukturo, pa tudi kot posledica zunanjih dejavnikov, ki niso povezani s kreditnim, tržnim in likvidnostnim tveganjem, kot so med drugim tveganja, ki izhajajo iz pravnih in zakonodajnih zahtev ter splošno sprejetih korporacijskih standardov. Poslovna tveganja izhajajo iz celotnega poslovanja družbe. Cilj družbe je upravljanje poslovnih tveganj na takšen način, da se vzpostavi ravnotežje med izogibanjem finančnim izgubam in škodo, ki bi bila povzročena ugledu družbe, in med celotno stroškovno učinkovitostjo, prav tako pa tudi izogibanje takšnim kontrolnim postopkom, ki zavirajo oziroma omejujejo samoiniciativnost in ustvarjalnost. Ključno odgovornost za razvoj in vpeljavo kontrol za nadzor poslovnega tveganja nosi višje poslovodstvo vsake od poslovnih enot. Ta odgovornost je podprta z razvojem skupnih standardov družbe o obvladovanju poslovnih tveganj na naslednjih področjih:

- zahteve glede ustreznih razmejitev dolžnosti oz. ločitvi nalog, vključno z neodvisnimi odobritvami posameznih transakcij,
- zahteve glede usklajevanja in nadzora nad posameznimi transakcijami,
- upoštevanje zakonskih in podzakonskih zahtev,
- dokumentiranje kontrol in postopkov,
- zahteve v zvezi z rednim ocenjevanjem poslovnih tveganj, s katerimi se sooča družba, in primernost kontrol in postopkov za obvladovanje tako ugotovljenih tveganj,
- zahteve glede poročanja o poslovnih izgubah in predlaganih ukrepih za izboljšanje razmer,
- razvoj načrta ukrepov ob nepredvidljivih dogodkih,
- usposabljanje in strokovno izpopolnjevanje,
- standardi etike in poslovni standardi,
- omejevanje tveganj, vključno z zavarovanjem, v primerih, ko je le-to učinkovito.

Poročanje po odsekih

Družba ne poroča po odsekih.

3 RAZKRITJA POSTAVK V RAČUNOVODSKIH IZKAZIH

Razkritje 1: Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve

Zneski v € NEOPREDMETENA SREDSTVA	31.12.2018	31.12.2017
Dolgoročne premoženjske pravice	88.410	90.855
Neopredmetena sredstva v pridobivanju in razvijanju ter predujmi	0	7.700
Skupaj neopredmetena sredstva	88.410	98.555

Gibanje neopredmetenih sredstev 2018

Zneski v € NEOPREDMETENA SREDSTVA	PRAVICE INDUSTRIJSKE LASTNINE	NEOPREDMETENA SREDSTVA V PRIDOBIVANJU IN RAZVIJANJU TER PREDUJMI	SKUPAJ
NABAVNA VREDNOST			
Stanje 01.01.2018	650.561	7.700	658.261
Ostale nabave	21.586	0	21.586
Odpisi	0	0	0
Drugi prenosi	0	-7.700	-7.700
Stanje 31.12.2018	672.147	0	672.147
POPRAVEK VREDNOSTI			
Stanje 01.01.2018	559.706	0	559.706
Odpisi	0	0	0
Amortizacija v obdobju	24.031	0	24.031
Stanje 31.12.2018	583.737	0	583.737
Knjigovodska vrednost 01.01.2018	90.855	7.700	98.555
Knjigovodska vrednost 31.12.2018	88.410	0	88.410

Gibanje neopredmetenih sredstev 2017

Zneski v € NEOPREDMETENA SREDSTVA	PRAVICE INDUSTRIJSKE LASTNINE	NEOPREDMETENA SREDSTVA V PRIDOBIVANJU IN RAZVIJANJU TER PREDUJMI	SKUPAJ
NABAVNA VREDNOST			
Stanje 01.01.2017	635.399	0	635.399
Ostale nabave	30.570	7.700	38.270
Odpisi	-15.408	0	-15.408
Drugi prenosi	0	0	0
Stanje 31.12.2017	650.561	7.700	658.261
POPRAVEK VREDNOSTI			
Stanje 01.01.2017	553.303	0	553.303
Odpisi	-14.970	0	-14.970
Amortizacija v obdobju	21.374	0	21.374
Stanje 31.12.2017	559.706	0	559.706
Knjigovodska vrednost 01.01.2017	82.096	0	82.096
Knjigovodska vrednost 31.12.2017	90.855	7.700	98.555

Med dolgoročnimi aktivnimi časovnimi razmejitvami družba vodi dolgoročno razmejene stroške, ki se nanašajo na v naprej plačano najemnino za zemljišče (ID znak: 2477 1838/1). Dolgoročne aktivne časovne razmejitve, v skladu z amortizacijskim načrtom, mesečno prenašamo med stroške najema.

Zneski v € DOLGOROČNE AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	31.12.2018	31.12.2017
Dolgoročne aktivne časovne razmejitve	1.548	1.568
Skupaj	1.548	1.568

Gibanje dolgoročnih aktivnih časovnih razmejitev

Zneski v € GIBANJE DOLGOROČNIH AKTIVNIH ČASOVNIH RAZMEJITEV	AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	
	2018	2017
Začetno stanje 01.01.	1.568	1.610
Povečanja	0	0
Zmanjšanja	20	21
Prenos na kratkoročna sredstva	0	0
Končno stanje 31.12.	1.548	1.589

Razkritje 2: Nepremičnine, naprave in oprema

Nepremičnine, naprave in oprema v višini 27,4 milijonov EUR predstavljajo 61 odstotkov sredstev družbe. V letu 2018 je družba iz lastnih virov investirala v opredmetena osnovna sredstva 3,9 milijona EUR, od tega v prenavo Vile Planinka 2,8 milijona EUR, v muzej prisluškovanja, B-del hotela Jama, upravno stavbo in nakup zemljišč 0,4 milijona EUR ter v prenavo vlakov, parkirnega sistema in nakup ostale opreme 0,7 milijona EUR.

Zneski v € NEPREMIČNINE, NAPRAVE IN OPREMA	31.12.2018	31.12.2017
Zemljišča	3.649.176	3.517.857
Zgradbe	17.128.427	17.922.269
Druge naprave in oprema	2.503.665	2.693.023
Nepremičnine, naprave in oprema v gradnji in izdelavi	3.628.882	72.457
Predujmi za pridobitev osnovnih sredstev	500.225	602.834
Skupaj nepremičnine, naprave in oprema	27.410.375	24.808.440

Gibanje v letu 2018

Zneski v € NEPREMIČNINE, NAPRAVE IN OPREMA	ZEMLJIŠČA	ZGRADBE	DRUGE NAPRAVE IN OPREMA	NEPREMIČNINE, NAPRAVE IN OPREMA V GRADNJI IN IZDELAVI TER PREDUJMI	SKUPAJ
NABAVNA VREDNOST					
Stanje 01.01.2018	3.517.857	31.759.334	6.427.780	675.291	42.380.262
Ostale nabave	131.319	0	360.187	3.558.025	4.049.531
Odpisi	0	0	-84.688	0	-84.688
Odtujitve	0	0	-9.072	0	-9.072
Drugi prenosi	0	0	0	-104.209	-104.209
Stanje 31.12.2018	3.649.176	31.759.334	6.694.207	4.129.107	46.231.823
POPRAVEK VREDNOSTI					
Stanje 01.01.2017	0	13.837.065	3.734.757	0	17.571.822
Odpisi	0	0	-76.554	0	-76.554
Odtujitve	0	0	-8.934	0	-8.934
Drugi prenosi	0	0	-72	0	-72
Amortizacija v obdobju	0	793.842	541.345	0	1.335.187
Stanje 31.12.2018	0	14.630.907	4.190.542	0	18.821.450
Knjigovodska vrednost 01.01.2018	3.649.176	17.922.269	2.693.023	675.291	24.808.440
Knjigovodska vrednost 31.12.2018	3.649.176	17.128.427	2.503.665	4.129.107	27.410.375

Gibanje v letu 2017

Zneski v € NEPREMIČNINE, NAPRAVE IN OPREMA	ZEMLJIŠČA	ZGRADBE	DRUGE NAPRAVE IN OPREMA	NEPREMIČNINE, NAPRAVE IN OPREMA V GRADNJI IN IZDELAVI TER PREDUJMI	SKUPAJ
NABAVNA VREDNOST					
Stanje 01.01.2017	3.517.857	31.157.621	6.104.890	52.028	40.832.396
Ostale nabave	0	601.712	504.623	623.263	1.729.598
Odpisi	0	0	-136.869	0	-136.869
Odtujitve	0	0	-44.863	0	-44.863
Drugi prenosi	0	0	0	0	0
Stanje 31.12.2017	3.517.857	31.759.334	6.427.780	675.291	42.380.262
POPRAVEK VREDNOSTI					
Stanje 01.01.2017	0	13.056.987	3.380.544	0	16.437.531
Odpisi	0	0	-126.102	0	-126.102
Odtujitve	0	0	-44.407	0	-44.407
Drugi prenosi	0	0	-414	0	-414
Amortizacija v obdobju	0	780.078	525.137	0	1.305.215
Stanje 31.12.2017	0	13.837.065	3.734.757	0	17.571.822
Knjigovodska vrednost 01.01.2017	3.517.857	18.100.634	2.724.346	52.028	24.394.865
Knjigovodska vrednost 31.12.2017	3.517.857	17.922.269	2.693.023	675.291	24.808.440

Druga pojasnila nepremičnin

SREDSTVA ZASTAVLJENA KOT JAMSTVO ZA DOLGOVE	31.12.2018			31.12.2017		
	knjigovodska vrednost sredstva	knjigovodska vrednost zavarovane obveznosti	opis zavarovane obveznosti	knjigovodska vrednost sredstva	knjigovodska vrednost zavarovane obveznosti	opis zavarovane obveznosti
ZEMLJIŠČA	463.683	0	dolgoročni kredit	463.683	0	dolgoročni kredit
ZGRADBE	11.738.466	0	dolgoročni kredit	13.100.459	0	dolgoročni kredit
SKUPAJ	12.202.149	2.666.667		13.564.142	3.866.667	

SREDSTVA V PRIDOBIVANJU	KNJIGOVODSKA VREDNOST	
	31.12.2018	31.12.2017
Vila Planinka	2.801.087	0
Nove vlakovne kompozicije	833.575	600.000
Nov parkirni sistem	158.436	0
Muzej prisluškovanja	143.987	0
B-del hotela	75.150	34.427
Prenova upravne zgradbe	49.545	0
Ostalo	67.327	40.864
SKUPAJ	4.129.107	675.291

Razkritje 3: Naložbene nepremičnine

Družba nima naložbenih nepremičnin.

Razkritje 4: Dolgoročne finančne naložbe - deleži v družbah v skupini

Družba vodi v svojih knjigovodskih razvidih naslednje dolgoročne finančne naložbe v družbe v skupini:

- delnice Certa holding d.d. (1.897.559 delnic)
- delnice Certa d.d. (821.393 delnic)

Delnice družb Certa holding d.d. in Certa d.d. ne kotirajo na borzi.

Ob koncu leta 2018 je skupščina družbe Certa d.d. odločila, da se iz lastništva izključi male delničarje, njihove delnice pa prevzame družba Postojnska jama d.d.. Izključitev je bila realizirana v januarju 2019, ko je družba Postojnska jama d.d. pridobila dodatnih 96.208 delnic družbe Certa d.d.

Razkritje 5: Dolgoročne finančne naložbe – druge dolgoročne finančne naložbe

Družba vodi v svojih knjigovodskih razvidih naslednje dolgoročne finančne naložbe:

- delnice Zavarovalnice Triglav (7.104 delnic)

Delnice Zavarovalnice Triglav kotirajo na borzi. Dolgoročna finančna naložba je na dan bilance stanja izkazana po pošteni vrednosti.

Gibanje drugih dolgoročnih finančnih naložb

Zneski v € GIBANJE DRUGIH FINANČNIH NALOŽB	FINANČNA SREDSTVA	RAZPOLOŽLJIVA ZA
	PRODAJO	2018
Začetno stanje 01.01.	3.349.005	164.813
Novi nakupi	0	3.143.699
Prenos med dolgoročne fin. naložbe v družbah v skupini	-3.143.699	0
Sprememba poštene vrednosti	9.946	40.493
Končno stanje 31.12.	215.251	3.349.005

Razkritje 6: Dolgoročne finančne naložbe - dolgoročna posojila družbam v skupini

Družba nima dolgoročnih posojil družbam v skupini.

Razkritje 7: Dolgoročne poslovne terjatve

Med dolgoročnimi poslovnimi terjatvami družba vodi terjatve do Zavarovalnice Sava v vrednosti 229 tisoč EUR.

Gibanje dolgoročnih poslovnih terjatev

Zneski v € GIBANJE DOLGOROČNIH POSLOVNIH TERJATEV	DOLGOROČNE POSLOVNE TERJATVE	
	2018	2017
Začetno stanje 01.01.	192.992	157.526
Povečanja	36.000	35.466
Prenos na kratkoročna sredstva	0	0
Končno stanje 31.12.	228.992	192.992

Razkritje 8: Zaloge

Zneski v € ZALOGE	31.12.2018	31.12.2017
Zaloga surovin in materiala	77.589	62.981
Zaloga goriva za ogrevanje	3.267	6.745
Zaloga drobnega inventarja	202.861	202.422
Zaloga embalaže	5.290	3.220
Zaloga trgovskega blaga – lastna zaloga	97.348	105.657
Skupaj zaloge 31.12.	386.355	381.025

Ob popisu zalog je bil ugotovljen primanjkljaj lastnega trgovskega blaga v skladišču v višini 85,24 EUR, presežek lastnega trgovskega blaga v skladišču v višini 30,31 EUR in primanjkljaj trgovskega blaga na konsignaciji v višini 688,51 EUR. Poleg tega je bil ugotovljen primanjkljaj drobnega inventarja v višini 59,78 EUR ter odpis drobnega inventarja v višini 10.763,09 EUR.

Družba ima vzpostavljen računalniški program za vodenje trgovinskih evidenc. Na podlagi teh evidenc ima družba vzpostavljeno ločeno evidentiranje zalog trgovskega blaga na lastni zalogi in na konsignaciji. Prav tako so vzpostavljene računovodske evidence po posameznih dobaviteljih trgovskega blaga na konsignaciji, ki omogočajo tekoče spremljanje prodaje po posameznih dobaviteljih.

Zneski v € ZALOGE	31.12.2018	31.12.2017
Zaloga trgovskega blaga – konsignacija	191.015	167.788
Skupaj zaloge 31.12.	191.015	167.788

Razkritje 9: Kratkoročne finančne naložbe

Družba zaradi izredno nizkih obrestnih mer ter večje potrebe po prostih denarnih sredstvih v letu 2018 ni oblikovala kratkoročnih finančnih naložb v obliki kratkoročnih depozitov pri bankah.

Prav tako družba nima kratkoročno danih posojil.

Razkritje 10: Poslovne terjatve

Zneski v € POSLOVNE TERJATVE	31.12.2018	31.12.2017
Kratkoročne poslovne terjatve do povezanih oseb	16.805	0
Terjatve do kupcev	713.542	385.381
Dani predujmi	5.044	0
Druge poslovne terjatve	259.088	311.734
Skupaj poslovne terjatve 31.12.	994.479	697.115

Gibanje popravka terjatev

Zneski v €	LETO 2018	LETO 2017
GIBANJE POPRAVKA TERJATEV DO KUPCEV		
Začetno stanje 1.1.	51.674	51.939
Oblikovanje popravkov	17.942	3.913
Odprava popravka	0	-4.178
Odpis terjatev v breme popravka	0	0
Končno stanje 31.12.	69.616	51.674

Zneski v € STAROST TERJATEV DO KUPCEV	31.12.2018			31.12.2017		
	BRUTO VREDNOST	POPRAVEK VREDNOSTI	KNJIGOVODSKA VREDNOST	BRUTO VREDNOST	POPRAVEK VREDNOSTI	KNJIGOVODSKA VREDNOST
Nezapadlo	505.866	0	505.866	466.587	0	466.587
Že zapadlo do 90 dni	481.892	283	481.609	222.343	0	222.343
Že zapadlo od 91 do 180 dni	5.344	3.384	1.960	8.185	0	8.185
Že zapadlo od 181 do 360 dni	9.022	9.022	0	1.145	1.145	0
Že zapadlo več kot 360 dni	56.927	56.927	0	50.529	50.529	0
Skupaj 31.12.	1.059.051	69.616	989.435	748.789	51.674	697.115

Razkritje 11: Kratkoročne aktivne časovne razmejitve

Glavnino aktivnih časovnih razmejitev predstavljajo kratkoročno nezaračunani prihodki (nočitve v Hotelu Jama, ki so se zaključile v letu 2019) ter plačilo dodatnega pokojninskega zavarovanja.

Zneski v € KRATKOROČNE AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	31.12.2018	31.12.2017
Dodatno pokojninsko zavarovanje	18.749	14.674
Prehodno nezaračunani prihodki	18.419	24.747
Oglaševanje, promocija	6.655	8.939
Zavarovanja	6.238	5.619
Najemnine	5.540	5.717
Stroški nočitev in prevoza zaposlenih	2.848	1.094
Telekomunikacije	1.215	1.215
Naročnine strokovne literature	294	320
Drugo (članarine, ipd...)	244	0
Vzdrževanje	230	217
Kratkoročne aktivne časovne razmejitve 31.12.	60.432	62.542

Razkritje 12: Denar in denarni ustrezniki

Zneski v € DENAR IN DENARNI USTREZNIKI	31.12.2018	31.12.2017
Sredstva na računih	1.487.550	2.719.949
Denar na poti	101.030	0
Depoziti na odpoklic	1.713.963	4.030.950
Denarna sredstva v blagajni	320.141	435.706
Denar in denarni ustrezniki 31.12.	3.622.684	7.186.604

Družba je na dan 31.12.2018 izvršila polog gotovine na TRR pri banki v višini 101.030 EUR, priliv na TRR je bil dejansko izvršen 3.1.2019.

Razkritje 13: Kapital in rezerve

Družba vodi v svojih knjigovodskih razvidih naslednje sestavine celotnega kapitala:

- osnovni delniški kapital – navadne delnice
- kapitalske rezerve
- rezerve iz dobička
- preneseni čisti poslovni izid
- čisti poslovni izid poslovnega leta
- rezerve za pošteno vrednost

Kapital družbe zajema 82-odstotni delež vseh virov sredstev.

Delnice

Na dan 31.12.2018 je osnovni delniški kapital znašal 1,4 milijona EUR in je bil razdeljen na 334.451 navadnih, prosto prenosljivih imenskih kosovnih delnic.

Rezerve

Kapitalske rezerve sestavljajo:

- vplačani presežek kapitala v znesku 920 tisoč EUR;
- splošni prevrednotovalni popravek vpoklicanega kapitala v znesku 2,3 milijona EUR;
- zmanjšanje osnovnega kapitala z umikom lastnih delnic v znesku 146 tisoč EUR.

Druge rezerve iz dobička je družba oblikovala iz preteklih dobičkov v znesku 695 tisoč EUR.

Zneski v € REZERVE	31.12.2018	31.12.2017
Kapitalske rezerve	3.416.252	3.416.252
Zakonske rezerve	0	0
Statutarne rezerve	0	0
Rezerve za lastne deleže	0	0
Druge rezerve iz dobička	694.751	694.751
Skupaj stanje 31.12.	4.111.003	4.111.003

Presežek iz prevrednotenja

Presežek iz prevrednotenja v znesku 152 tisoč EUR je družba oblikovala iz naslova vrednotenja dolgoročne finančne naložbe v vrednostne papirje Zavarovalnice Triglav po pošteni vrednosti.

Zneski v € PRESEŽEK IZ PREVREDNOTENJA	31.12.2018	31.12.2017
Presežek iz prevrednotenja	151.957	143.901

Zneski v € PRESEŽEK IZ OBLIKOVANJA REZERVACIJ	31.12.2018	31.12.2017
Negativni presežek iz oblikovanja rezervacij za odpravnine	-76.377	-59.922

Družba je s pomočjo aktuarja konec leta 2018 ponovno preračunala rezervacije za odpravnine. Na podlagi izračuna je bil za 16.455 EUR popravljen negativni presežek iz oblikovanja rezervacij za odpravnine.

Zneski v € PRESEŽEK IZ PREVREDNOTENJA	31.12.2018	31.12.2017
Sprememba poštene vrednosti sredstev razpoložljivih za prodajo	9.946	40.493
Odloženi davki pripoznani direktno v kapitalu	-1.890	-10.437
Sprememba poštene vrednosti	8.056	30.056

Razporeditev nerazporejenega čistega dobička leta 2017

Na 34. seji skupščine družbe, dne 12. 4. 2018, je bil sprejet sklep o razporeditvi bilančnega dobička za leto 2017 v znesku 24,21 milijona EUR. Sklep skupščine se je glasil, da se bilančni dobiček za leto 2017 razporedi kot sledi:

- za izplačilo dividend delničarjem v višini 3,88 EUR na delnico; skupaj se za 334.451 delnic uporabi 1.297.669,88 EUR bilančnega dobička (iz prenesenih čistih dobičkov preteklih let);
- preostanek bilančnega dobička ob koncu leta 2017 v znesku 22.915.425,85 EUR ostane nerazporejen in se prenese v naslednje leto.

Dividende so se delničarjema izplačale 08. 06. 2018.

Dobiček na delnico

Zneski v € DOBIČEK NA DELNICO	31.12.2018	31.12.2017
Čisti poslovni izid obračunskega obdobja	8.452.575	6.481.842
Število navadnih delnic	334.451	334.451
Dobiček na delnico v €	25,27	19,38

Bilančni dobiček

Zneski v € BILANČNI DOBIČEK	2018	2017
Preneseni čisti dobički preteklih let 1.1.	24.213.096	18.741.297
Izplačilo dividend	-1.297.670	-1.010.042
Čisti dobiček poslovnega leta	8.452.575	6.481.842
Bilančni dobiček	31.368.001	24.213.096

Razkritje 14: Rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve

Rezervacije

Družba ima na dan 31. 12. 2018 oblikovane rezervacije za odpravnine in jubilejne nagrade v višini 373 tisoč EUR.

2018			
Zneski v € REZERVACIJE	REZERVACIJE ZA ODPRAVNINE IN JUBILJENE NAGRADE	DRUGE REZERVACIJE (OPIS)	SKUPAJ REZERVACIJE
Stanje 01.01.2018	220.155	0	220.155
Črpane rezervacije	-13.535	0	-13.535
Oblikovanje DR preko kapitala	16.455	0	16.455
Oblikovanje DR preko IPI	149.852	0	149.852
Odprava DR preko IPI	0	0	0
Stanje 31.12.2018	372.928	0	372.928
2017			
Zneski v € REZERVACIJE	REZERVACIJE ZA ODPRAVNINE IN JUBILJENE NAGRADE	DRUGE REZERVACIJE (OPIS)	SKUPAJ REZERVACIJE
Stanje 01.01.2017	236.744	0	236.744
Črpane rezervacije	-43.240	0	-43.240
Oblikovanje DR preko kapitala	-925	0	-925
Oblikovanje DR preko IPI	27.576	0	27.576
Odprava DR preko IPI	0	0	0
Stanje 31.12.2017	220.155	0	220.155

Dolgoročne pasivne časovne razmejitve

Družba je bila v obdobju 2012-2015 partnerka »Jadranskega čezmejnega programa IPA« in je za realizacijo potrjenih projektov deloma črpala evropska kohezijska sredstva, deloma pa je šlo za državno sofinanciranje.

V navedeni program je družba v okviru projekta »Museumcultour« prijavila investicijski projekt »Razstavnih paviljon« in zanj pridobila tudi potrditev. Iz tega naslova je v letu 2014 prejela 64 tisoč EUR, v letu 2015 pa še 9 tisoč EUR sredstev, ki jih je evidentirala na dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev kot dolgoročno odložene prihodke, namenjene pokrivanju amortizacije opreme, ko bo le-ta pripravljena za uporabo in je bila pridobljena s temi sredstvi. Ob obračunu amortizacije za omenjeno opremo se za ustrezen del porablajo dolgoročne pasivne časovne razmejitve in knjižijo ustrezni prihodki.

V letu 2018 so se ta sredstva dokončno zamortizirala posledično se je med prihodke knjižilo še preostali del pasivnih časovnih razmejitev.

Zneski v € PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	2018	2017
Stanje 01.01.	7.760	35.220
Črpanje razmejitev	-7.760	-27.459
Oblikovanje razmejitev	0	0
Stanje 31.12.	0	7.760

Razkritje 15: Dolgoročne finančne obveznosti

Dolgoročne finančne obveznosti v znesku 1,8 milijone EUR se nanašajo na prejeta dolgoročna posojila Abanke (prej Banke Celje) in NLB.

Zneski v € DOLGOROČNA POSOJILA	31.12.2018	31.12.2017
Posojila bank	1.800.000	2.666.667
Skupaj dolgoročna posojila	1.800.000	2.666.667

Zneski v € GIBANJE DOLGOROČNIH POSOJIL	POSOJILA ODVISNIH DRUŽB		POSOJILA BANK	
	2018	2017	2018	2017
Začetno stanje 01.01.	0	0	2.666.667	4.033.333
Prenos iz kratkoročnih finančnih obveznosti	0	0	0	0
Nova dolgoročna posojila	0	0	0	0
Odplačila dolgoročnih posojil	0	0	0	-166.666
Prenos na kratkoročne finančne obveznosti	0	0	-866.667	-1.200.000
Končno stanje 31.12.	0	0	1.800.000	2.666.667

Zapadlosti dolgoročnih in kratkoročnih posojil

Finančne obveznosti	Stanje 31.12. 2018	Posojila		Efektivna obrestna mera-variabilni del	Zavarovani del
		Zapadlost 2019	Zapadlost 2020		
Bančno posojilo – Abanka (Banka Celje)	266.667	266.667	0	šestmesečni EURIBOR+2,0 odstotnih točk letno za posojilo odobreno v znesku 3.000.000 €;	533.334
Bančno posojilo - NLB	2.400.000	600.000	600.000	trimesečni EURIBOR+1,2 odstotnih točk letno za posojilo odobreno v znesku 4.200.000 €	2.400.000
skupaj finančne obveznosti	2.666.667	866.667	600.00		2.933.334

Razkritje 16: Odloženi davki

Po stanju na dan 31. 12. 2018 izkazuje družba terjatve za odložene davke v višini 50 tisoč EUR in obveznosti iz tega naslova 36 tisoč EUR.

Zneski v € ODLOŽENI DAVKI						
OBLIKOVANI ODLOŽENI DAVKI, KI SE NANAŠAJO NA NASLEDNJE POSTAVKE	TERJATVE		OBVEZNOSTI		NETO EFEKT	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Finančna sredstva razpoložljiva za prodajo	0	0	-35.644	-33.754	-35.644	-33.754
Poslovne terjatve	14.266	10.857	0	0	14.266	10.857
Rezervacije za jubilejne nagrade in odpravnine	35.428	20.915	0	0	35.428	20.915
Odložene terjatve (obveznosti) za davke	49.694	31.772	-35.644	-33.754	14.050	-1.983

Gibanje začasnih razlik

Zneski v € GIBANJE ZAČASNIH RAZLIK V OBDOBJU	31.12.2017	IZKAZANE V IZKAZU POSLOVNEGA IZIDA	IZKAZANE V KAPITALU	31.12.2018
Finančna sredstva razpoložljiva za prodajo	-33.754	0	-1.890	-35.644
Poslovne terjatve	10.857	3.409	0	14.266
Rezervacije za jubilejne nagrade in odpravnine	20.915	14.513	0	35.428
Skupaj	-1.983	17.922	-1.890	14.050

Razkritje 17: Kratkoročne finančne obveznosti

Kratkoročne finančne obveznosti v znesku 0,9 milijon EUR se nanašajo na kratkoročni del dveh dolgoročnih bančnih posojil, najetih pri Abanki (Banka Celje) in NLB, ki zapadejo v plačilo v letu 2019.

Med finančnimi obveznostmi družba izkazuje tudi obveznosti za obresti.

Zneski v € KRATKOROČNA POSOJILA	31.12.2018	31.12.2017
Posojila bank	866.667	1.200.000
Obveznosti za obresti	1.556	2.922
Skupaj kratkoročne finančne naložbe in posojila	868.223	1.202.922

Gibanje kratkoročnih posojil

Zneski v € GIBANJE KRATKOROČNIH POSOJIL	POSOJILA BANK	
	2018	2017
Začetno stanje 01.01.	1.200.000	1.033.333
Prenos na dolgoročni del	0	0
Odplačila - zmanjšanja	-1.200.000	-1.033.333
Kratkoročni del dolgoročnega posojila	866.667	1.200.000
Končno stanje 31.12.	866.667	1.200.000

Razkritje 18: Kratkoročne poslovne in druge obveznosti

Zneski v €	31.12.2018	31.12.2017
KRATKOROČNE POSLOVNE OBVEZNOSTI		
Kratkoročne obveznosti do dobaviteljev	1.855.603	1.201.686
Kratkoročne obveznosti do odvisnih družb - dobavitelji	45.655	6.046
Skupaj kratkoročne obveznosti do dobaviteljev	1.901.258	1.207.732
Kratkoročne obveznosti do zaposlenih	577.797	502.818
Kratkoročne obveznosti do državnih in drugih inštitucij	1.219.557	1.012.379
Kratkoročne obveznosti do drugih	1.028.049	26.503
Kratkoročne poslovne obveznosti na podlagi predujmov	66.245	43.461
Skupaj druge poslovne obveznosti	2.891.648	1.585.161
Kratkoročne poslovne obveznosti	4.792.906	2.792.893

Povečanje kratkoročnih poslovnih obvesti je posledica dolga do DUTB za nakup delnic Certe d.d. (zapadlost 30.9.2019) in povečanja obveznosti do dobaviteljev (prenova Vile Planinka in vlaganja v jamsko infrastrukturo).

Razkritje 19: Kratkoročne pasivne časovne razmejitve

Kratkoročne pasivne časovne razmejitve zajemajo vračunanane stroške, ki so nastali v letu 2018, ni pa še prejetega računa in kratkoročno odložene prihodke za zaračunanane storitve, ki bodo opravljene v 2019.

Zneski v €	31.12.2018	31.12.2017
PREDUJMI IN OSTALE KRATKOROČNE OBVEZNOSTI		
Vnaprej vračunanani stroški oziroma odhodki	43.588	76.737
Kratkoročno odloženi prihodki	3.874	5.013
Pasivne časovne razmejitve	47.462	81.750

Razkritje 20: Zunajbilančna evidenca

V zunajbilančni evidenci družba vodi evidenco investicij in investicijskega vzdrževanja jamske infrastrukture ter zavarovanj jamske infrastrukture, ki se izvajajo na podlagi potrjenih programov Ministrstva za okolje in prostor o vlaganjih v naravne vrednote Postojnski jamski sistem in Predjamski jamski sistem. Poleg tega družba zunajbilančno evidentira zalogo trgovskega blaga na konsignaciji.

Razkritje 21: Prihodki

Zneski v €	REALIZACIJA OD 01.01. DO 31.12.2018	REALIZACIJA OD 01.01. DO 31.12.2017
PRIHODKI IZ POSLOVANJA		
Prihodki od prodaje storitev	26.330.471	23.076.598
Prihodki od prodaje blaga	2.023.826	1.743.542
Drugi poslovni prihodki	54.828	41.303
Skupaj	28.409.125	24.861.443

Zneski v EUR	REALIZACIJA OD 01.01. DO 31.12.2018	REALIZACIJA OD 01.01. DO 31.12.2017
PRIHODKI OD PRODAJE STORITEV		
Prihodki od gostinskih storitev	5.204.497	4.625.276
Prihodki od vstopnin za ogled naravnih vrednot in drugi prihodki, ustvarjeni z rabo naravnih vrednot Postojnski jamski sistem in Predjamski jamski sistem	14.889.114	13.379.524
Prihodki od prodaje ostalih storitev	6.236.860	5.071.798
Skupaj	26.330.471	23.076.598

Zneski v € DRUGI POSLOVNI PRIHODKI	REALIZACIJA OD 01.01. DO 31.12.2018	REALIZACIJA OD 01.01. DO 31.12.2017
Dobički od prodaje nepremičnin, naprav in opreme ter neopredmetenih sredstev	1.277	984
Odprava in poraba rezervacij in dotacij	7.760	27.459
Odpisi obveznosti in inventurni presežki	12.846	122
Drugi poslovni prihodki	725	5.243
Prihodki od subvencij, dotacij in kompenzacij	32.220	7.495
Skupaj	54.828	41.303

DRUGI PRIHODKI Zneski v €	REALIZACIJA OD 01.01. DO 31.12.2018	REALIZACIJA OD 01.01. DO 31.12.2017
Drugi prihodki	15.745	29.803

Drugi prihodki se nanašajo na prejete odškodnine od zavarovalnice.

Razkritje 22: Razkritje stroškov po funkcionalnih skupinah

Zneski v € STROŠKI PO FUNKCIONALNIH SKUPINAH	REALIZACIJA OD 01.01. DO 31.12.2018	REALIZACIJA OD 01.01. DO 31.12.2017
Stroški uprave	2.410.284	2.435.599
Stroški prodaje	14.947.764	13.732.138
Nabavna vrednost prodanega blaga	922.273	799.814
SKUPAJ	18.280.321	16.967.551

Razkritje 23: Stroški blaga, materiala in storitev

Zneski v € STROŠKI MATERIALA IN TRGOVSKEGA BLAGA	REALIZACIJA OD 01.01. DO 31.12.2018	REALIZACIJA OD 01.01. DO 31.12.2017
Material in nadomestni deli	1.141.850	1.014.494
Stroški trgovskega blaga	922.273	799.814
Stroški energije	399.459	358.366
Ostali materialni stroški	199.864	190.571
Stroški drobnega inventarja	146.595	138.222
Propagandni material	132.401	87.825
SKUPAJ	2.942.442	2.589.292

Zneski v € STROŠKI STORITEV	REALIZACIJA OD 01.01. DO 31.12.2018	REALIZACIJA OD 01.01. DO 31.12.2017
Oglaševanje, promocija in stiki z javnostmi	906.031	713.685
Pogodbeniki, AH, NS, ... (sejnine) in študenti	801.630	831.090
Najemnine	761.006	651.539
Ostale storitve	509.442	371.410
Vzdrževanje	391.688	400.554
Intelektualne storitve	263.302	698.847
Bančni stroški in druge provizije	187.207	147.408
Čiščenje	143.669	105.267
Zavarovanja	117.637	103.526
Stroški službenih potovanj zaposlenih	83.412	74.386
Telekomunikacije	52.985	50.949
Reprezentanca	50.894	45.643
Varovanje	49.767	45.031
Komunalne storitve	23.821	17.467
Sponzorstva	19.900	24.780
Izobraževanje	12.365	5.191
SKUPAJ	4.374.757	4.286.773

V letu 2018 smo več sredstev namenili za promocijo in oglaševanje. Stroški intelektualnih storitev so bistveno nižji kot leta 2017, ko so bili povezani z izvedbo prevzema družbe Certa holding d.d..

Povišanje stroškov najemnin je posledica boljšega obiska Predjamskega gradu ter s tem prihodkov. V povezavi s slednjimi pa se je povišala tudi najemnina za Predjamski grad.

Razkritje 24: Stroški dela

Zneski v € STROŠKI DELA	REALIZACIJA OD 01.01. DO 31.12.2018	REALIZACIJA OD 01.01. DO 31.12.2017
Stroški plač	4.541.150	4.016.904
Stroški pokojninskih zavarovanj	545.054	473.564
Stroški drugih socialnih zavarovanj	329.233	291.226
Drugi stroški dela	796.768	637.800
Skupaj	6.212.205	5.419.494

Prejemki upravnega odbora Tekoče leto 2018

2018		BRUTO				
Zneski v € PREJEMKI ČLANOV UPRAVE	FUNKCIJA	OBDOBJE OPRAVLJANJA FUNKCIJE	FIKSNI DEL PREJEMKOV	DRUGI PREJEMKI	PLAČILO ZA UDELEŽBO NA SEJI	SKUPAJ
MARJAN BATAGELJ	predsednik upravnega odbora	23.12.2016 – 22.12.2020	147.827	12.348	0	160.175
KATJA DOLENC BATAGELJ	članica upravnega odbora - izvršna direktorica	23.12.2016 – 22.12.2020	147.827	12.348	0	160.175
STANISLAV PUPIS	član upravnega odbora	23.12.2016 – 22.12.2020	0	0	750	750
STANKO MARKOVČIČ	član upravnega odbora	11.03.2016 – 18.07.2020	0	0	750	750
ALEKSANDER ADAM	član upravnega odbora	22.05.2018 – 21.05.2022	0	0	750	750
SKUPAJ			295.655	24.696	2.250	322.601

Preteklo leto 2017

2017		BRUTO				
Zneski v € PREJEMKI ČLANOV UPRAVE	FUNKCIJA	OBDOBJE OPRAVLJANJA FUNKCIJE	FIKSNi DEL PREJEMKOV	DRUGI PREJEMKI	PLAČILO ZA UDELEŽBO NA SEJI	SKUPAJ
MARJAN BATAGELJ	predsednik upravnega odbora	23.12.2016 – 22.12.2020	147.261	12.319	0	159.580
KATIJA DOLENC BATAGELJ	članica upravnega odbora - izvršna direktorica	23.12.2016 – 22.12.2020	147.261	12.319	0	159.580
STANISLAV PUPIS	član upravnega odbora	23.12.2016 – 22.12.2020	0	0	750	750
STANKO MARKOVČIČ	član upravnega odbora	11.03.2016 – 18.07.2020	0	0	750	750
ALEKSANDER ADAM	član upravnega odbora	17.05.2011 – 16.05.2017	0	0	750	750
SKUPAJ			294.522	24.638	2.250	321.410

Razkritje 25: Drugi poslovni odhodki

Družba v drugih poslovnih odhodkih - dajatve neodvisne od poslovnega izida - izkazuje koncesijsko dajatev. V letu 2018 je koncesijska dajatev obračunana v skladu z drugim členom Uredbe o spremembah in dopolnitvah Uredbe o koncesiji za rabo naravnih vrednot Postojnski jamski sistem in Predjamski jamski sistem (Ur. List 66/07) in znaša 3 milijone EUR (podrobneje o koncesijski dajatvi v poglavju »Koncesijska dajatev«).

Poleg koncesijske dajatve družba v dajatvah, neodvisnih od poslovnega izida vodi še nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča, prispevek delodajalca za spodbujanje zaposlovanja invalidov, štipendije in nagrade dijakom in študentom na praksi, razne takse ipd.

Zneski v € DRUGI POSLOVNI ODHODKI	REALIZACIJA OD 01.01. DO 31.12.2018	REALIZACIJA OD 01.01. DO 31.12.2017
Razne dajatve	3.327.936	3.315.174
Donacije	200	1.105
Drugi poslovni odhodki	38647	7.630
SKUPAJ	3.366.783	3.323.909

Razkritje 26: Finančni prihodki, finančni odhodki

Zneski v € IZID IZ FINANCIRANJA	REALIZACIJA OD 01.01. DO 31.12.2018	REALIZACIJA OD 01.01. DO 31.12.2017
Prihodki dividend	119.120	17.709
Prihodki za obresti	201	390
Drugi finančni prihodki	120.752	80.793
Finančni prihodki	240.073	98.892
Odhodki za obresti	-48.091	-64.447
Drugi finančni odhodki	-4.499	-4.794
Finančni odhodki	-52.590	-69.241
Izid financiranja	187.483	29.651

V letu 2018 so se bistveno povečali prihodki iz dividend (Certa d.d.). Prav tako so višji drugi finančni prihodki (obračunani popusti za predčasna plačila dobaviteljem). Zaradi odplačil posojil se znižujejo tudi odhodki za obresti.

Razkritje 27: Davki

DAVKI Zneski v €	2018	2017
Odmerjen davek	1.895.879	1.484.482
Odloženi davek	-17.922	-12.977
Skupaj	1.877.957	1.471.505

Zneski v €	2018	2017
Bruto dobiček pred obdavčitvijo	10.330.532	7.953.347
Veljavna davčna stopnja	19%	19%
Davek po veljavni davčni stopnji, pred spremembami davčne osnove	1.962.801	1.511.136
Neobdavčeni prihodki	-22.633	-4.159
Davčno nepriznani stroški	39.736	18.921
Olajšave	-99.098	-50.373
Davek od zmanjšanja zadržanih dobičkov	-2.849	-4.020
Efektivna davčna stopnja	18,18%	18,50%
Odmerjen in odloženi davek	1.877.957	1.471.505

Razkritje 28: Kreditno tveganje

Zneski v € POSTAVKE	31.12.2018	31.12.2017
Finančna sredstva razpoložljiva za prodajo	12.024.417	3.349.005
Dolgoročne terjatve	230.540	194.560
Dolgoročno dana posojila	0	0
Kratkoročne terjatve do kupcev	730.347	385.381
Druge kratkoročne terjatve	259.088	311.733
Kratkoročni depoziti	0	0
Terjatve za obresti	0	0
Denar in denarni ustrezniki	3.622.684	7.186.605
Skupaj	16.867.076	11.427.284

Zneski v € TERJATVE	Knjigovodska vrednost	
	2018	2017
Domače	513.744	232.498
Države evroobmočja	39.463	59.188
Druge evropske države	134.203	63.378
Druge regije	42.937	30.317
SKUPAJ	730.347	385.381

Razkritje 29: Likvidnostno tveganje

Zneski v € FINANČNE OBVEZNOSTI	KNJIGOVODSKA VREDNOST	Pogodbeni denarni tokovi	Zapadlost 2019	Zapadlost 2020	Zapadlost 2021	Zapadlost 2022 in dlje
2018						
Neizvedene finančne obveznosti						
Zavarovana bančna posojila	2.666.667	2.734.070	896.204	619.784	612.583	605.499
Druge obveznosti	1.556	1.556	1.556	-	-	-
Poslovne obveznosti	4.726.662	4.726.662	4.726.662	-	-	-
SKUPAJ	7.394.885	7.462.288	5.624.422	619.784	612.583	605.499

Zneski v € FINANČNE OBVEZNOSTI	KNJIGOVODSKA VREDNOST	Pogodbeni denarni tokovi	Zapadlost 2018	Zapadlost 2019	Zapadlost 2020	Zapadlost 2021 in dlje
2017						
Neizvedene finančne obveznosti						
Zavarovana bančna posojila	3.866.667	3.980.245	1.246.174	896.204	619.784	1.218.083
Druge obveznosti	2.922	2.922	2.922	0	0	0
Poslovne obveznosti	2.749.432	2.749.432	2.749.432	0	0	0
SKUPAJ	6.619.021	6.732.599	3.998.528	896.204	619.784	1.218.083

Razkritje 30: Valutno tveganje

Družba ni izpostavljena valutnemu tveganju saj poteka poslovanje skoraj v celoti v EUR-ih.

Razkritje 31: Obrestno tveganje

Zneski v € FINANČI INSTRUMENTI	KNJIGOVODSKA VREDNOST	
	2018	2017
Instrumenti s stalno obrestno mero		
Finančna sredstva	0	0
Instrumenti s spremenljivo obrestno mero		
Finančne obveznosti	-2.666.667	-3.866.667

4 DOGODKI PO DATUMU BILANCE STANJA

Po datumu bilance stanja ni bilo pomembnih dogodkov, ki bi vplivali na sestavo računovodskih izkazov družbe za leto 2018.

5 IZJAVA POSLOVODSTVA

Uprava potrjuje računovodske izkaze družbe Postojnska jama, turizem, gostinstvo in trgovina, d. d., Postojna, za poslovno leto, ki se je zaključilo na dan 31. december 2018. Prav tako potrjuje pojasnila k računovodskim izkazom na straneh od 42 strani dalje računovodskega poročila.

Uprava potrjuje, da so bile pri izdelavi računovodskih izkazov dosledno uporabljene ustrezne računovodske usmeritve. Računovodske ocene so bile izdelane po načelu previdnosti in dobrega gospodarjenja. Uprava potrjuje, da letno poročilo predstavlja resnično in pošteno sliko premoženjskega stanja družbe Postojnska jama, turizem, gostinstvo in trgovina, d. d., Postojna in izidov njenega poslovanja za leto 2018.

Računovodski izkazi, skupaj s pojasnili, so bili izdelani na podlagi predpostavk o nadaljnjem poslovanju družbe ter v skladu z veljavno zakonodajo in Slovenskimi računovodskimi standardi.

Uprava družbe izjavlja, da družba Postojnska jama, d.d., v zvezi s posli s povezanimi osebami, ni bila oškodovana ali prikrajšana. V skladu s 545. členom ZGD-1 je družba pripravila ločeno Poročilo o razmerjih z obvladujočo družbo in razmerjih do povezanih oseb v poslovnem letu 2018.

6 IZJAVA O UPRAVLJANJU

Družba Postojnska jama d.d. v skladu z določilom petega odstavka 70. člena ZGD-1 podaja izjavo o upravljanju družbe. Ta izjava o upravljanju se nanaša na obdobje od 1.1.2018 do 31.12.2018. Upravni odbor družbe Postojnska jama d.d. izjavlja, da je Letno poročilo družbe Postojnska jama d.d. za leto 2018 vključno z izjavo o upravljanju, sestavljeno in objavljeno v skladu z določili Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1) ter Slovenskimi računovodskimi standardi in na njihovi podlagi sprejetih podzakonskih aktih.

a) Izjava o spoštovanju načel Kodeksa o upravljanju

Družba pri svojem delu uporablja Kodeks upravljanja za nejavne družbe, ki so ga sporazumno oblikovali in sprejeli Združenje nadzornikov Slovenije, Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo ter Gospodarska zbornica Slovenije. Kodeks je bil objavljen maja 2016 in je javno dostopen na spletnih straneh Gospodarske zbornice Slovenije v slovenskem jeziku.

<https://www.gzs.si/LinkClick.aspx?fileticket=tiv71wyH-e0%3d&tabid=47814&portalid=120&mid=68602>

Družba spoštuje določbe Kodeksa z izjemo nekaterih določb, ki so navedene v nadaljevanju in za katere podajamo obrazložitev. Upravni odbor družbe podaja izjavo o spoštovanju načel Kodeksa za obdobje od 1.1.2018 do 31.12.2018.

b) Odstopanje od Kodeksa o upravljanju družbe

V nadaljevanju navajamo obrazložitve v zvezi z določili Kodeksa, ki jim družba Postojnska jama d.d. ne sledi v celoti:

Okvir upravljanja družbe

Točka 1.: Družba Postojnska jama d.d. v statutu nima zapisanih ciljev. Vodstvo družbe si prizadeva delovati s temeljnim ciljem, ki ga opredeljuje Kodeks, to je maksimiziranje vrednosti družbe.

Točka 2.: Družba nima posebej sprejetega dokumenta Politika upravljanja družbe, vendar se v praksi skuša

v čim večji meri približati določbam Kodeksa. Delničarja imata sklenjen Delničarski sporazum, ki vsebuje posamezna določila glede načina upravljanja družbe. Statut družbe ni objavljen na spletni strani družbe, ker je le-ta prvenstveno namenjena kupcem storitev, ki jih nudi družba.

Razmerje med družbo in delničarji

Točka 3.2.: Upravni odbor družbe spoštuje zasebnost in tajnost poslovne politike delničarjev in zagotavlja enakomerno obravnavanje delničarjev glede na strukturo delničarjev preko skupščine. Delničarje posebej ne poziva k objavi politike upravljanja z naložbo v družbi Postojnska jama d.d.

Nadzorni svet in uprava

Pojasnilo: Družba Postojnska jama d.d. ima enotirni sistem upravljanja, zato pristojnosti nadzornega sveta, ki jih opredeljuje Kodeks, smiselno veljajo in se uporabljajo za Upravni odbor.

Točka 6.: Družba nima v naprej opredeljenega postopka izbire kandidatov za člane upravnega odbora. Pri izbiri kandidatov za člane upravnega odbora sta delničarja samostojna in se odločata na podlagi lastnih kriterijev.

Točka 7: Upravni odbor družbe je sprejel Poslovnik o delu upravnega odbora po katerem se ravna pri svojem delu.

Revizija in sistem notranjih kontrol

Točka 11.: Družba nima notranje revizije. Sistem kontrol je vzpostavljen s pravili, določenimi v internih aktih družbe. Upravni odbor tekoče spremlja upravljanje s tveganji.

c) Opis glavnih značilnosti sistemov notranjih kontrol in upravljanja tveganj v družbi v povezavi s postopkom računovodskega poročanja

Notranje kontrole v družbi Postojnska jama d.d. so vzpostavljene v skladu s potrebami družbe in zakonskimi zahtevami. Notranje kontrole so usmeritve in postopki, ki jih družba izvaja na vseh ravneh, da bi obvladovali tveganja, povezana z računovodskimi poročanjem. Namen tega procesa je zagotoviti učinkovitost in uspešnost delovanja, zanesljivost računovodskega poročanja v skladu z veljavnimi zakoni ter drugimi zunanjimi in notranjimi predpisi. Računovodsko kontroliranje temelji na načelih resničnosti in delitve odgovornosti, na kontroli izvajanja poslov, ažurnosti evidenc, usklajenosti stanja izkazanega v poslovnih knjigah in dejanskega stanja.

d) Podatki iz 3., 4., 6., in 9., točke šestega odstavka 70. člena ZGD-1

Na dan 31.12.2018 je imela družba Postojnska jama, d.d. naslednje imetnike delnic PJPG:

DELNIČAR	ŠTEVILO DELNIC	% LASTNIŠTVA
Batagel & Co., d.o.o.	250.504	74,90%
Občina Postojna	83.947	25,10%

Marjan Batagelj
predsednik upravnega odbora

RE-member

Poročilo neodvisnega revizorja

Delničarjem družbe POSTOJNSKA JAMA, d.d., Jamska cesta 30, Postojna

Mnenje

Revidirali smo računovodske izkaze gospodarske družbe POSTOJNSKA JAMA, d.d., ki vključujejo bilanco stanja na dan 31. decembra 2018, izkaz poslovnega izida, izkaz drugega vseobsegajočega donosa, izkaz gibanja kapitala in izkaz denarnih tokov za tedaj končano leto ter povzetek bistvenih računovodskih usmeritev in druge pojasnjevalne informacije.

Po našem mnenju priloženi računovodski izkazi v vseh pomembnih pogledih pošteno predstavljajo finančni položaj družbe POSTOJNSKA JAMA, d.d., na dan 31. decembra 2018 ter njen poslovni izid in denarne tokove za tedaj končano leto v skladu s Slovenskimi računovodskimi standardi.

Podlaga za mnenje

Revizijo smo opravili v skladu z Mednarodnimi standardi revidiranja. Naše odgovornosti na podlagi teh pravil so opisane v tem poročilu v odstavku *Revizorjeva odgovornost za revizijo računovodskih izkazov*. V skladu s Kodeksom etike za računovodske strokovnjake, ki ga je izdal Odbor za mednarodne standarde etike za računovodske strokovnjake (Kodeks IESBA) ter etičnimi zahtevami, ki se nanašajo na revizijo računovodskih izkazov v Sloveniji, potrjujemo svojo neodvisnost od družbe in, da smo izpolnili vse druge etične zahteve v skladu s temi zahtevami in Kodeksom IESBA.

Verjamemo, da so pridobljeni revizijski dokazi zadostni in ustrezni kot osnova za naše revizijsko mnenje.

Druge informacije

Za druge informacije je odgovorno poslovodstvo. Druge informacije obsegajo poslovno poročilo, ki je sestavni del letnega poročila družbe POSTOJNSKA JAMA, d.d., vendar ne vključujejo računovodskih izkazov in našega revizorjevega poročila o njih.

Naše mnenje o računovodskih izkazih se ne nanaša na druge informacije in o njih ne izražamo nobene oblike zagotovila.

V povezavi z opravljeno revizijo računovodskih izkazov je naša odgovornost prebrati druge informacije in pri tem presoditi ali so druge informacije pomembno neskladne z računovodskimi izkazi, zakonskimi zahtevami ali našim poznavanjem, pridobljenim pri revidiranju, ali se kako drugače kažejo kot pomembno napačne. Če na podlagi opravljenega dela zaključimo, da obstaja pomembna napačna navedba drugih informacij, moramo o takih okoliščinah poročati. V zvezi s tem na podlagi opisanih postopkov poročamo, da:

- so druge informacije v vseh pomembnih pogledih usklajene z revidiranimi računovodskimi izkazi;
- so druge informacije pripravljene v skladu z veljavnimi zakoni in predpisi; ter
- na podlagi poznavanja in razumevanja družbe in njenega okolja, ki smo ga pridobili med revizijo, v zvezi z drugimi informacijami nismo ugotovili bistveno napačnih navedb.

Odgovornost poslovodstva in pristojnih za upravljanje za računovodske izkaze

Poslovodstvo je odgovorno za pripravo in pošteno predstavitev teh računovodskih izkazov v skladu s Slovenskimi računovodskimi standardi in za tako notranje kontroliranje, kot je v skladu z odločitvijo poslovodstva potrebno, da omogoči pripravo računovodskih izkazov, ki ne vsebujejo pomembno napačne navedbe zaradi prevare ali napake.

Poslovodstvo je pri pripravi računovodskih izkazov družbe odgovorno za oceno njene sposobnosti, da nadaljuje kot delujoče podjetje, razkritje zadev, povezanih z delujočim podjetjem in uporabo predpostavke delujočega podjetja kot podlago za računovodenje, razen če namerava poslovodstvo podjetje likvidirati ali zaustaviti poslovanje, ali če nima druge možnosti, kot da napravi eno ali drugo.

Upravni odbor je odgovoren za nadzor nad pripravo računovodskih izkazov in za potrditev revidiranega letnega poročila.

RE-member

Revizorjeva odgovornost za revizijo računovodskih izkazov

Naši cilji so pridobiti sprejemljivo zagotovilo o tem ali so računovodskih izkazi kot celota brez pomembno napačne navedbe zaradi prevare ali napake, in izdati revizorjevo poročilo, ki vključuje naše mnenje. Sprejemljivo zagotovilo je visoka stopnja zagotovila, vendar ni jamstvo, da bo revizija, opravljena v skladu s pravili revidiranja, vedno odkrila pomembno napačno navedbo, če ta obstaja. Napačne navedbe, lahko izhajajo iz prevare ali napake, ter se smatrajo za pomembne, če je upravičeno pričakovati, da posamič ali skupaj, vplivajo na gospodarske odločitve uporabnikov, sprejete na podlagi teh računovodskih izkazov.

Med izvajanjem revidiranja v skladu s pravili revidiranja uporabljamo strokovno presojo in ohranjamo poklicno nezaupljivost. Prav tako:

- prepoznamo in ocenimo tveganje pomembno napačne navedbe v računovodskih izkazih, bodisi zaradi napake ali prevare, oblikujemo in izvajamo revizijske postopke kot odzive na ocenjena tveganja ter pridobivamo zadostne in ustrezne revizijske dokaze, ki zagotavljajo podlago za naše mnenje. Tveganje, da ne bomo odkrili napačne navedbe, ki izvira iz prevare, je višje od tistega, povezanega z napako, saj prevara lahko vključuje skrivne dogovore, ponarejanje, namerno opustitev, napačno razlago ali izogibanje notranjih kontrol;
- opravimo postopke preverjanja in razumevanja notranjih kontrol, pomembnih za revizijo z namenom oblikovanja revizijskih postopkov, ki so okoliščinam primerni, vendar ne z namenom izraziti mnenja o učinkovitosti notranjih kontrol družbe;
- presodimo ustreznost uporabljenih računovodskih usmeritev in sprejemljivost računovodskih ocen ter z njimi povezanimi razkritji posloводства;
- na podlagi pridobljenih revizijskih dokazov o obstoju pomembne negotovosti glede dogodkov ali okoliščin, ki zbuja dvom v sposobnost organizacije, da nadaljuje kot delujoče podjetje, sprejmemo sklep o ustreznosti poslovodske uporabe predpostavke delujočega podjetja, kot podlage računovodenja. Če sprejmemo sklep o obstoju pomembne negotovosti, smo dolžni v revizorjevem poročilu opozoriti na ustrezna razkritja v računovodskih izkazih ali, če so taka razkritja neustrezna, prilagoditi mnenje. Revizorjevi sklepi temeljijo na revizijskih dokazih pridobljenih do datuma izdaje revizorjevega poročila. Vendar kasnejši dogodki ali okoliščine lahko povzročijo prenehanje organizacije kot delujočega podjetja;
- ovrednotimo splošno predstavitev, strukturo, vsebino računovodskih izkazov vključno z razkritji, in ali računovodski izkazi predstavljajo zadevne posle in dogodke na način, da je dosežena poštena predstavitev;

Pristojne za upravljanje med drugim obveščamo o načrtovanem obsegu in času revidiranja in pomembnih revizijskih ugotovitvah vključno z morebitnimi pomanjkljivostmi notranjih kontrol, ki smo jih zaznali med našo revizijo.

Re-member d.o.o.
Partizanska cesta 8, Grosuplje

Grosuplje, 20. marec 2019

RE - member
revizija d.o.o. ¹

Janez Smolič

pooblaščen revizor

8 SEZNAM RAZKRITIJ

Razkritje 1: Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitev	54
Razkritje 2: Nepremičnine, naprave in oprema	55
Razkritje 3: Naložbene nepremičnine	57
Razkritje 4: Dolgoročne finančne naložbe - deleži v družbah v skupini	57
Razkritje 5: Dolgoročne finančne naložbe – druge dolgoročne finančne naložbe	57
Razkritje 6: Dolgoročne finančne naložbe - dolgoročna posojila družbam v skupini	58
Razkritje 7: Dolgoročne poslovne terjatve	58
Razkritje 8: Zaloge	58
Razkritje 9: Kratkoročne finančne naložbe	59
Razkritje 10: Poslovne terjatve	59
Razkritje 11: Kratkoročne aktivne časovne razmejitev	60
Razkritje 12: Denar in denarni ustrezniki	60
Razkritje 13: Kapital in rezerve	60
Razkritje 14: Rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitev	62
Razkritje 15: Dolgoročne finančne obveznosti	63
Razkritje 16: Odloženi davki	64
Razkritje 17: Kratkoročne finančne obveznosti	64
Razkritje 18: Kratkoročne poslovne in druge obveznosti	65
Razkritje 19: Kratkoročne pasivne časovne razmejitev	65
Razkritje 20: Zunajbilančna evidenca	65
Razkritje 21: Prihodki	65
Razkritje 22: Razkritje stroškov po funkcionalnih skupinah	66
Razkritje 23: Stroški blaga, materiala in storitev	66
Razkritje 24: Stroški dela	67
Razkritje 25: Drugi poslovni odhodki	68
Razkritje 26: Finančni prihodki, finančni odhodki	68
Razkritje 27: Davki	69
Razkritje 28: Kreditno tveganje	69
Razkritje 29: Likvidnostno tveganje	69
Razkritje 30: Valutno tveganje	70
Razkritje 31: Obrestno tveganje	70